

การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพ
ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2554

การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพ
ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพ
ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2554

บังอร เทพโกมุต. (2554). การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์: อาจารย์ ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์.

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล ใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ให้เกิดการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานในการทำงาน

การศึกษาจัดทำคู่มือในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและหลักการเขียนคู่มือที่ถูกต้อง ขั้นตอนที่ 2 การเขียนโครงร่างคู่มือ ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้ และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลคู่มือ โดยผู้ประเมินความเหมาะสมของคู่มือเป็นผู้ปกครองจำนวน 18 คน ในกลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล และนำไปทดลองใช้ที่บ้านปฏิบัติตามกิจกรรมในคู่มือใช้ระยะเวลา 4 สัปดาห์ โดยใช้คู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ประเมินคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ประกอบด้วยรายการประเมิน 15 รายการ และแบบประเมินความสามารถของเด็กในการทำแต่ละกิจกรรม จากนั้นได้ทำการรวบรวมแบบประเมิน ทั้งหมดเพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลตามลำดับ

ผลการศึกษา ได้คู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล ประกอบด้วย คำชี้แจง ในการใช้คู่มือ และเนื้อหาประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 หลักการฝึกอาชีพ ตอนที่ 2 กิจกรรมการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ประกอบด้วย 1) กิจกรรมงานประดิษฐ์ 2) กิจกรรมงานบ้าน 3) กิจกรรมงานครัว 4) กิจกรรมล้างรถ และตอนที่ 3 การประเมินผลกิจกรรมการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือพบว่า อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.37) และผลการจัดกิจกรรมตามคู่มือโดยผู้ปกครองพบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาทุกคนสามารถทำได้ทุกกิจกรรม

A DEVELOPMENT OF A MANUAL FOR PARENTS TO CONDUCT ACTIVITIES IN THE
VOCATIONAL TRAINING OF CHILDREN WITH INTELLECTUAL DISABILITIES,
RAJANUKUL INSTITUTE

Presented in Partial Fulfillment of the Pequirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2011

Bangon Thepkomot. (2011). *A Development of a manual for Parents to conduct activities in the vocational training of children with intellectual disabilities*, Rajanukul Institute. Master's Project. M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr. Jarawan Ployduangrat.

This research aimed to this for development for a manual for parents to conduct activities in the vocational training of children with intellectual disabilities, Rajanukul Institute. This conduct activities consists of fine operating procedures. First procedure tries to study the parents to guide activities. Second procedure writing frameworks are guide activities. Third suitability assessment of conduct activities. Fourth procedure experiment steps use. The last procedure evaluation guide activities. Suitability assessor of guide activities who be amount person experts 18 in special education sector of Rajanukul Institute. and induce experience use at a house follows the activity in 4 weeks, by use a parents to guide activities in the vocational training of children with intellectual disabilities. The assessment parents to guide activities in the vocational training of children with intellectual disabilities 15 list and the assessment the ability of children with intellectual disabilities. The statistics for analyzing data were means, standard deviation and translate respectively.

A development of a manual for parents to conduct activities in the vocational training of children with intellectual disabilities Rajanukul Institute compose explanation in using a manual , and the substance composes 3 section. Section 1 the principle trains an occupation. Section 2 training occupation activity of a child who has way intelligence, compose 1) the activity invents 2) housework activity work 3) kitchen activity 4) washes a car , and section 3 activity training occupation evaluation of children with intellectual disabilities.

The summary is education were as follows: development for parents to conduct activities in the vocational training of children with intellectual disabilities. Get the activities in the vocational training of children with intellectual disabilities has 4 activities is work activities invents, housework activities, work kitchen activities, and the activities washes a car. The suitability of guide activities by check the quality from 18 parents have the suitability have been in many level 4.37 averages and using for children with intellectual disabilities everybody can do every the activities.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพ
ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล ของ บังอร เทพโกมุท ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ)

ประธาน

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร. ไพบุลย์ อ่อนมั่ง)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้ข้อคิดและกำลังใจ จนสารนิพนธ์นี้สำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกสรแพทย์ ประธานกรรมการสอบเค้าโครงสารนิพนธ์ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระสุภากิจ ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์และกรรมการสอบเค้าโครงสารนิพนธ์ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา กรรมการสอบเค้าโครงสารนิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์เรือโท ดร. ไพบูรณ์ อ่อนมั่ง กรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้กับผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. สดใส คุ่มทรัพย์อนันต์ อาจารย์ณัฏพร นกสกุลและอาจารย์ พลอยกาญจน์ พึ่งเพียร ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ที่ได้สละเวลาตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาชั้นเรียนเตรียมฝึกอาชีพ กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ที่ให้การสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

บึงอร เทพโกมุท

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์.....	4
ขอบเขตในการจัดทำคู่มือ.....	4
ความสำคัญของการจัดทำคู่มือ.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล.....	7
หลักสูตรสำหรับเด็กกลุ่มพิเศษ(กลุ่ม ก).....	8
เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา.....	9
การฝึกอาชีพในสถาบันราชานุกูล.....	22
การจัดทำคู่มือ.....	26
ความหมายของคู่มือ.....	26
ประเภทของคู่มือ.....	27
องค์ประกอบของคู่มือ.....	28
ลักษณะของคู่มือที่ดี.....	29
ขั้นตอนการจัดทำคู่มือ.....	31
กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา.....	32
กิจกรรมงานประดิษฐ์.....	32
กิจกรรมงานบ้าน.....	34
กิจกรรมงานครัว.....	38
กิจกรรมล้างรถ.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
งานวิจัยในประเทศ.....	40
งานวิจัยต่างประเทศ.....	43
3 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ	46
ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	46
เขียนโครงสร้างของคู่มือ.....	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การประเมินความเหมาะสมของคู่มือ.....	47
การทดลองใช้คู่มือ.....	47
การประเมินผลคู่มือ.....	48
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	60
สรุปการวิจัย.....	61
อภิปรายผลการวิจัย.....	63
ข้อเสนอแนะ.....	64
บรรณานุกรม.....	66
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.....	71
ภาคผนวก ข.....	73
ภาคผนวก ค.....	77
ภาคผนวก ง.....	150
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	154

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การแบ่งประเภทของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตามเกณฑ์แบบทดสอบมาตรฐานของมินต์และเวตเลอร์.....	11
2 การแบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญา.....	11
3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความ คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้.....	49
4 การวิเคราะห์ข้อมูลกิจกรรมงานประดิษฐ์.....	52
5 การวิเคราะห์ข้อมูลกิจกรรมงานบ้าน.....	54
6 การวิเคราะห์ข้อมูลกิจกรรมงานครัว เรื่อง การหุงข้าว การทอดปลา.....	55
7 การวิเคราะห์ข้อมูลกิจกรรมงานครัว เรื่อง การตุงไข่ การนึ่งไก่.....	56
8 การวิเคราะห์ข้อมูลกิจกรรมการล้างรถ.....	58

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ ของยุคโลกาภิวัตน์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตร พัฒนาหลักสูตร เพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้นสามารถดำรงชีวิตในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล สามารถนำไปจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยรวมทั้งสำหรับการจัดการศึกษาทุกกลุ่มเช่น การศึกษาพิเศษ การศึกษาสำหรับผู้มีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน สถานศึกษาต้องนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรไปจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติและสังคมโลก (กรมวิชาการ.2544: 9)

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิและโอกาสทางการศึกษาของกลุ่มบุคคลที่มีความพิการทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ระบุว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐบาลจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรัฐบาลต้องสงเคราะห์ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กทุกคนที่จะได้รับโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา จึงกำหนดเป็น พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 มาตรา 8 ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในระบบและนอกระบบและตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งทางการเรียนร่วมการจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพหรือการบริการอื่นใด(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 4)

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาก็ถือเป็นเด็กกลุ่มที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 มาตรา 10 ได้กำหนดว่าต้องจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต้องจัดให้เด็กมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานพิเศษ ดังนั้นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต้องคำนึงถึงสภาพปัญหาเนื่องจากเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีปัญหาในการเรียนรู้ระดับความสามารถในการเรียนได้น้อย ซึ่งสิ่งที่จำเป็น

สำหรับพวกเขา คือ การให้เขาได้เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ จึงควรเน้นทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

แม้ว่าในภาวะปัจจุบันที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลให้การทำหน้าที่ของครอบครัว กลุ่มสังคมและสถาบันต่าง ๆ ในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปด้วย ระบบความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ แม่ ลูก ในครอบครัวเดียวกัน หรือแม้แต่ระหว่างสถาบันครอบครัวต่อสถานะแวดล้อมอื่น ๆ ในสังคมเข้าสู่สภาพความสัมพันธ์ที่เสียสมดุลบทบาทหน้าที่ของสถาบันทางสังคมที่มีต่อการพัฒนามนุษย์ปรากฏการณ์นี้เห็นได้ชัดเจนโดยเฉพาะในสถาบันครอบครัว ที่บทบาทหน้าที่ของ พ่อแม่ในการพัฒนาสมาชิกที่อ่อนเยาว์ บุตรหลานทั้งในด้านการศึกษา การอบรมทางสังคม ทักษะชีวิตถูกเปลี่ยนไป มุ่งเน้นที่การทำงานหารายได้และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจแทน แต่เป็นภาระของโรงเรียนที่จะต้องหาทางที่จะดึงพลังและความเข้มแข็งจากผู้ปกครองออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตัวนักเรียนและสถาบัน ทุกส่วนในสังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (ประเวศ วะสี. 2541: 50) ระบบการศึกษาของเรายังค่อนข้างจำกัดหรือยึดติดกับโรงเรียน ขาดการมีส่วนร่วมอันหลากหลายของสังคมทำให้การศึกษาไทย ขาดพลังขาดคุณภาพ และมีปัญหา

จากการประชุมวิชาการนานาชาติ “ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา ครั้งที่ 2 ปี 2550” นายแพทย์หม่อมหลวงสมชาย จักรพันธุ์ กล่าวว่า ขณะนี้จำนวนประชากรของประเทศไทยมีจำนวน 62,828,706 ล้านคน จากการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า มีจำนวนผู้พิการ 1,100,762 คน โดยประเภทของผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและการเรียนรู้ จำนวน 222,004 คน คิดเป็น 20.2 % ของจำนวนผู้พิการทั้งหมดของประเทศ นอกจากนี้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2550-2554 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการไว้ว่า “คนพิการได้รับการคุ้มครองสิทธิ มีคุณภาพชีวิตที่ดีเต็มศักยภาพมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และเสมอภาค ภายใต้อาชีพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรค” โดยมีแนวทางและมาตรการที่สำคัญประการหนึ่ง ภายใต้อุตสาหกรรมด้านการส่งเสริมเจตคติที่ดีของคนพิการครอบครัว และสังคมที่มีต่อความพิการและคนพิการคือ การส่งเสริมให้คนพิการมีงานทำ เพื่อให้คนพิการมีรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม ซึ่งดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 และกฎกระทรวงอื่นๆ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ทำให้นโยบายด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการมีความชัดเจนมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นับตั้งแต่การให้บริการปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การกำหนดให้มีการจ้างงานในระบบสัดส่วน โดยให้สถานประกอบการเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 200 คน ขึ้นไปรับคนพิการเข้าทำงาน ในอัตราร้อยละ 0.5 หรือ 200 : 1 การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของคนพิการ หรือการจูงใจให้สถานประกอบการรับคนพิการเข้าทำงาน และสามารถนำเงินที่จ่ายเป็นค่าจ้าง แก่คนพิการ หรือแจกอุปกรณ์อำนวยความสะดวกแก่คนพิการไปลดหย่อนภาษีได้เป็นต้นซึ่งจะเป็นการช่วยให้คนพิการที่อยู่ในวัยแรงงานมีศักยภาพในการทำงาน มีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้แน่นอน นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (นันทนา รัตนการ. 2550: 4)

ในอดีตผู้ที่เป็นภาวะปัญญาอ่อนหรือผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มักถูกปล่อยให้อยู่กับบ้านมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีโอกาสเข้าร่วมรับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในโรงพยาบาลจิตเวชทั่วไปบุคคลเหล่านี้มักถูกมองข้ามคิดว่าเป็นปัญหาภาระต่อครอบครัวและสังคม เนื่องจากรับผิดชอบตนเองไม่ได้ พ่อ แม่ ผู้ปกครองจะต้องอุทิศเวลาในการดูแลเป็นพิเศษไม่มีเวลาออกไปประกอบอาชีพ ประกอบกับผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีจำนวนมากขึ้นตามจำนวนของประชากร ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ จำต้องแบกรับภาระในการดูแลผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นภาระที่สังคมจะต้องช่วยเหลือ เกื้อกูลเป็นปัญหาทางสาธารณสุข ที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนอีกปัญหาหนึ่ง รัฐบาลตระหนักในความสำคัญของปัญหานี้ จึงได้ดำเนินการจัดสร้าง “โรงพยาบาลราชานุกูล” ขึ้นโดยเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ต่อมาภายหลังได้มีการปรับเป็น “สถาบันราชานุกูล” สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (โรงเรียนราชานุกูล. 2544: 2)

กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ เป็นกลุ่มงานที่จัดการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 6 – 18 ปี เพื่อเตรียมพื้นฐานความรู้ด้านวิชาการ ฝึกสมาธิ ฝึกระเบียบวินัยการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในระดับปลาย อายุ 16 ปีขึ้นไป เป็นการเตรียมฝึกอาชีพให้กับเด็กในทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพ งานบ้าน งานครัว ทักษะด้านสังคม การดำเนินชีวิตในชุมชน ฯลฯ ปัจจุบันมีจำนวนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เตรียมฝึกอาชีพจำนวน 18 คน การฝึกจะเน้นการปฏิบัติจริงและให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่นการเดินทางด้วยรถโดยสาร การซื้อของใช้ด้วยตนเอง การรู้จักสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน การบำเพ็ญประโยชน์ ฝึกการเดินทางเอกสาร การรับโทรศัพท์ งานบ้าน งานครัว งานบริการหรืออุตสาหกรรมภายในครอบครัว ฯลฯ การเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นจะช่วยให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัว และอาจได้มีโอกาสเข้าสู่โครงการจ้างงานของสถาบันราชานุกูลต่อไป (กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ. 2549: 4)

จากการจัดการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาทางด้านการฝึกอาชีพเบื้องต้นโดยนักวิชาการศึกษาพิเศษฝ่ายเดี่ยวนั้นจะไม่เพียงพอเนื่องจากเด็กกลับไปอยู่บ้านผู้ปกครองบางส่วนไม่ได้ฝึกต่อ บางคนต้องการฝึกต่อที่บ้านแต่ไม่เข้าใจวิธีการฝึก ฉะนั้นคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะมีส่วนช่วยให้ผู้ปกครองมีแนวทางในการฝึก เพื่อเด็กจะได้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องระหว่างบ้านและโรงเรียน

คู่มือสำหรับผู้ปกครองที่จัดทำขึ้นนี้ประกอบด้วยกิจกรรม 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมประดิษฐ์ กิจกรรมงานบ้าน กิจกรรมงานครัว กิจกรรมล้างรถ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพหรือการทำงาน การเตรียมเพื่อฝึกอาชีพต่อไปโดยจะไม่เน้นวิชาการ เนื่องจากเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แต่ละคนมีระดับความสามารถและสติปัญญาแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความบกพร่องทางสติปัญญา จะเลือกกิจกรรมฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของเด็ก เป็นการเตรียมทักษะพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อก้าวไปสู่ขั้นการประกอบอาชีพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล

ขอบเขตในการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือการพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตคือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการฝึกอาชีพเบื้องต้นเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในกลุ่มงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย 4 กิจกรรม

1. กิจกรรมประดิษฐ์
2. กิจกรรมงานบ้าน
3. กิจกรรมงานครัว
4. กิจกรรมล้างรถ

ความสำคัญของการจัดทำคู่มือ

การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้เกิดการเรียนรู้ทักษะต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานในการทำงานต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะสำหรับคู่มือการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล ดังนี้

1. คู่มือ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ใช้สามารถดำเนินงานในเรื่องนั้นด้วยตนเองได้
2. กิจกรรม หมายถึง การจัดให้ผู้เรียน เรียนตามตารางสอนโดยมีความหลากหลายตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนและคำนึงถึง ความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะการทำงานสำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมประดิษฐ์ กิจกรรมงานบ้าน กิจกรรมงานครัว กิจกรรมล้างรถ
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีช่วงอายุ 16 – 18 ปี มีความบกพร่องด้านภาษาและการสื่อสาร ระดับสติปัญญาแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล ผู้พัฒนาได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคู่มือให้บรรลุจุดประสงค์ได้ ดังนี้

1. กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล
 - 1.1 ประวัติ
 - 1.2 ที่ตั้ง
 - 1.3 จำนวนบุคลากรและผู้รับบริการ
 - 1.4 การจัดการเรียนการสอน
2. หลักสูตรสำหรับเด็กกลุ่มพิเศษ (กลุ่ม ก)
 - 2.1 หลักการ
 - 2.2 จุดมุ่งหมาย
 - 2.3 การวัดผล
 - 2.4 การเรียนการสอน
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - 3.1 ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - 3.2 การแบ่งประเภทของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - 3.3 ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - 3.4 หลักการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. การฝึกอาชีพในสถาบันราชานุกูล
 - 4.1 กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล
 - 4.2 การฝึกอาชีพสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในสถาบันราชานุกูล
5. คู่มือ
 - 5.1 ความหมายของคู่มือ
 - 5.2 ประเภทของคู่มือ
 - 5.3 องค์ประกอบของคู่มือ
 - 5.4 ลักษณะที่ดีของคู่มือ
 - 5.5 ขั้นตอนการจัดทำคู่มือ
6. กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - 6.1 กิจกรรมงานประดิษฐ์
 - 6.2 กิจกรรมงานบ้าน

- 6.3 กิจกรรมงานครัว
- 6.4 กิจกรรมล้างรถ
- 7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล

1.1 ประวัติความเป็นมา

กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ เป็นกลุ่มงานที่ให้การฟื้นฟูทักษะด้านการศึกษาแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยจัดให้บริการในรูปแบบของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปในชื่อ “โรงเรียนราชานุกูล” โรงเรียนราชานุกูลเป็นโรงเรียนการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่จัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกของประเทศไทย สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

กลุ่มงานการศึกษาพิเศษหรือโรงเรียนราชานุกูล ได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2507 โดย นายแพทย์ รสขง ทศนาทชลี เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลคนแรก ในขณะนั้นได้มีมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนในพระบรมราชินูปถัมภ์ ได้ดำเนินการจัดหาทุนเพื่อก่อสร้างอาคารเรียนขึ้น และทางมูลนิธิได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯพระราชทานเงินรายได้จากการฉายภาพยนตร์ส่วนพระองค์ ชุดเสด็จเยือนประเทศมาเลเซีย ออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ เพื่อก่อสร้างอาคารเรียน จำนวน 10 ห้อง ให้กับทางโรงเรียนและพระราชทานนามอาคารเรียนนี้ว่า “โรงเรียนราชานุกูล” และเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2507 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดอาคารเรียน

1.2 ที่ตั้ง

เลขที่ 4737 ถนนดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400

1.3 จำนวนบุคลากรและผู้รับบริการ

นักวิชาการการศึกษาพิเศษ จำนวน 25 คน ชาย 3 คน หญิง 22 คน จำนวนเด็ก 78 คน
กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล (กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ.2549: 2)

1.4 การจัดการเรียนการสอน

กลุ่มงานการศึกษาพิเศษรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 6 – 18 ปี เพื่อเตรียมพื้นฐานความรู้ด้านวิชาการ ฝึกสมาธิ ฝึกระเบียบวินัยการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน และการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม พัฒนาเด็กทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกายและอารมณ์ เพื่อให้เด็กมีความพร้อมที่จะเข้าเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไปการจัดการเรียนการสอนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในระดับปลาย อายุ 15 ปี เพื่อเตรียมฝึกอาชีพให้กับเด็กในทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพ งานบ้าน งานครัว งานทักษะด้านสังคม การดำเนินชีวิตในชุมชน ฯลฯ ในปีการศึกษา 2547 นี้จำนวน 1

ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 15 คน การเรียนการสอนเน้นการฝึกปฏิบัติจริงและให้เด็กได้มีโอกาสสัมผัสประสบการณ์ เช่นการเดินทางด้วยรถโดยสาร การซื้อของใช้ด้วยตนเอง การรู้จักสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน การบำเพ็ญประโยชน์ ฝึกการเดินทางเอกสาร การรับโทรศัพท์ งานบ้าน งานครัว งานบริการ หรืออุตสาหกรรมภายในครอบครัว ฯลฯ การเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นจะช่วยให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้ และอาจได้มีโอกาสเข้าสู่โครงการจ้างงานของสถาบันราชานุกูลต่อไป

จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา

1. เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องสติปัญญา มีความพร้อมทางด้านการเรียน
2. เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม ในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา
3. เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในชั้นระดับปลายได้รับการฝึกการเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการเตรียมทักษะการทำงานขั้นพื้นฐานและปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีและควมมีระเบียบวินัยในการทำงาน การติดต่อสื่อสาร อย่างอิสระหรือมีอาชีพที่เหมาะสมต่อไป
4. เพื่อให้ครูผู้สอนได้พัฒนาความรู้ด้านการเตรียมความพร้อมเด็กโดยการสอนแบบบูรณาการเพื่อเกิดการเรียนรู้จากปฏิบัติ
5. เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความสอดคล้องมีการทำงานเป็นทีมสหวิชาชีพ

2. หลักสูตรสำหรับเด็กกลุ่มพิเศษ (กลุ่ม ก.)

2.1 หลักการ

เนื่องจากเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำในระดับนี้มีความสามารถทางการเรียนรู้ด้านวิชาการน้อยกว่าเด็กระดับพอเรียนได้แต่ถ้าได้รับการฝึกอบรมที่ถูกต้องเพื่อให้เด็กสามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ก็จะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามสมควร อาจช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัวและสังคมได้บ้าง หลักสูตรนี้จึงมุ่งที่จะฟื้นฟูสมรรถภาพด้านสังคม อารมณ์ ร่างกาย และปัญญา เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสามารถใช้ศักยภาพของตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตได้มากที่สุด

2.2 จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีจุดมุ่งหมายให้เกิดผลแก่ผู้เรียนดังนี้

1. รู้จักช่วยเหลือตนเอง
2. รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง
3. รู้จักเล่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
4. สามารถนับเลข รู้จักค่าของเงิน และอ่านข้อความง่าย ๆ ที่จำเป็นแก่การดำรงชีพ

ได้บ้าง

5. รู้จักทำงานและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
6. รู้จักปรับตัวให้เข้ากับคนปกติได้
7. รู้จักประกอบสัมมาอาชีพ มีรายได้ช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว

วัยเรียน

ผู้เข้าเรียน อายุ 6 – 18 ปีเต็ม

เวลาเรียน

แบ่งหลักสูตรเป็น 3 ระดับ แต่ระดับการศึกษากำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 200 วัน หรือ 1000

ชั่วโมง

2.3 การวัดผล

การวัดผลและการติดตามผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและจัดให้ผู้เรียนได้เรียนหรือเลื่อนระดับระหว่างปีหรือสิ้นปีตามความสามารถของผู้เรียนนั้น ให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารศึกษา และครูฝึกสอน ทดสอบเป็นระยะ หรือทดสอบเมื่อจบแต่ละบทเรียน ตามลักษณะการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้อาศัยการสังเกตพฤติกรรม พัฒนาการและการตรวจสอบผลงานของผู้เรียนจากเอกสารเกี่ยวข้องและอื่น ๆ ประกอบ

2.4 การเรียนการสอน

1. การใช้หลักสูตรสำหรับเด็กกลุ่มพิเศษ (กลุ่ม ก) ระดับพอฝึกได้นี้ให้ยืดหยุ่นได้ตามความสนใจความถนัดหรือความสามารถของผู้เรียนและความเหมาะสมของบรรยากาศและสถานการณ์แวดล้อม
2. การสอนเน้นในด้านการลงมือปฏิบัติ
3. การสอนเน้นเฉพาะเรื่องที่เด็กจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง
4. การกำหนดเวลาเรียนแต่ละคาบ ควรกำหนดเป็นช่วงสั้น ๆ ช่วงละประมาณ 20 นาที

3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

3.1 ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา American Association on Mental Retardation (AAMR) (ศรียา นิยมธรรม. 2542: 222-223) ให้ความหมายภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง ภาวะที่มีความจำกัดเกิดขึ้นและมีผลต่อการปฏิบัติกล่าวคือ จะมีความสามารถทางสติปัญญาดำกว่าปกติ ปรากฏร่วมกับความจำกัดทางทักษะด้านการปรับตัวอย่างน้อย 2 ด้าน ทั้งนี้ต้องมีความบกพร่องทางสติปัญญาก่อนอายุ 18 ปี ดังนั้นเกณฑ์การคัดแยกภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาคือ

1. ระดับสติปัญญาดำกว่าเกินเฉลี่ยคืออยู่ในช่วง 70 ลงไป
2. มีความจำกัดในทักษะการปรับตัวอย่างน้อย 2 ด้าน จากทักษะการปรับตัว

ต่อไปนี้เป็นสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตในบ้าน ทักษะทางสังคมการใช้บริการ

สาธารณสุขการควบคุมตนเองการมีสุขอนามัยและความปลอดภัย การเรียนรู้ทางวิชาการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การใช้เวลารว่างการทำงาน

3. ภาวะที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต้องปรากฏก่อนอายุ 18 ปี ความหมายทางการแพทย์โดยองค์การอนามัยโลก ตาม ICD 10 (International Classification of Disease 10) ได้ให้ความหมายภาวะที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหมายถึงภาวะที่สมองหยุดพัฒนาการหรือพัฒนา ได้ไม่สมบูรณ์ทำให้เด็กที่มีความบกพร่องของทักษะต่าง ๆ ในระยะพัฒนาการจึงส่งผลกระทบต่อระดับเขาว์ปัญญาทุก ๆ ด้าน เช่นความสามารถทางด้านสติปัญญาภาษาการเคลื่อนไหว และทักษะทางด้านสังคม ทั้งมีความบกพร่องในเรื่องการปรับตัวและอาจจะมีหรือไม่มี ความผิดปกติทางกายหรือทางจิตร่วมด้วย

ปัจจุบันนับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2550 ทางสมาคมบุคคลปัญญาอ่อนแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Association Mental Retardation) ซึ่งประกอบด้วย สหวิชาชีพจากทั่วโลกและก่อตั้งมาเป็นเวลานาน 130 ปี ได้เปลี่ยนชื่อเป็น The American Association of Intellectual and Developmental Disabilities (AAIDD) เพื่อสร้างมาตรฐานให้ ในการให้คำนิยาม ผู้บกพร่องทางสติปัญญาและเสนอวิธีการที่ทำให้สังคมยอมรับผู้มีความบกพร่องทางสติปัญญามากขึ้น (นพวรรณ ศรีวงศ์พานิชและคณะ. 2550: 165-166)

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า ภาวะทางบกพร่องทางสติปัญญาหมายถึง ภาวะที่มีขีดจำกัด ในการปฏิบัติ ในขณะนั้นซึ่งแสดงความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าปกติ เมื่อวัดได้ต่ำกว่า 70 และมีความบกพร่องในทักษะการปรับตัวอย่างน้อย 2 ทักษะ ดังนี้ การสื่อความหมาย (communication) การดูแลตนเอง self-care) การดำรงชีวิตในบ้าน(home living) ทักษะทางสังคม/การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (social/interpersonal skill) การใช้สาธารณะสมบัติ(use of community resources) การควบคุมตนเอง self – direction) สุขภาพอนามัยและความปลอดภัย (health and safety) การศึกษาเล่าเรียน (academic)การใช้เวลารว่าง (leisure)และการทำงาน(work)ภาวะดังกล่าวต้องเกิดก่อน 18 ปี

3.2 การแบ่งประเภทของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

สมาพันธ์อเมริกัน เกี่ยวกับบุคคลปัญญาอ่อน (AAIDD) ได้แบ่งประเภทความบกพร่องทางสติปัญญาตามเกณฑ์แบบทดสอบมาตรฐานของบิเนต์ และ เวตเลอร์

ตาราง 1 การแบ่งประเภทของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาตามเกณฑ์แบบทดสอบมาตรฐานของบิเน็ตและเวตเลอร์

ระดับความบกพร่อง	ระดับ IQ		
	AAMR	Binet	Wechsler
น้อย (Mild)	50- 55 ถึง 70	52-68	55-69
ปานกลาง (Moderate)	35-40 ถึง 50-55	36-51	40-54
รุนแรง (Severe)	20-25 ถึง 35-40	20-35	25-39
รุนแรงมาก(Profound)	ต่ำกว่า 20 หรือ 25	ต่ำกว่า 20	ต่ำกว่า 25

ที่มา : Education for Children with Special Needs (Ashman, A.& Elkins,J.:1990)

การแบ่งระดับความรุนแรงของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา ในความหมายเดิมนั้น จะพิจารณาระดับเชาวน์ปัญญาและพฤติกรรม แบ่งระดับความรุนแรงระดับต่างๆ ตั้งแต่การมีความบกพร่องระดับน้อยถึงระดับความบกพร่องระดับรุนแรงมาก ซึ่งปัจจุบันนิยมใช้ค่าของ ICD 10 สำหรับความหมายใหม่ จะเน้นระดับเชาวน์ปัญญาและพฤติกรรมเหมือนกันแต่การแบ่งระดับของความบกพร่องทางสติปัญญา จะพิจารณาตามความต้องการของบุคคลที่มีความต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง เพื่อสามารถที่จะพิจารณาได้ถ้าบุคคลเหล่านั้นได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม องค์การอนามัยโลกแบ่งระดับความบกพร่องทางสติปัญญา ICD10 (4 th Edition) โดยจัดแบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญาได้ดังนี้ (กัลยา สุตะบุตร. 2535 : 24-28)

ตาราง 2 การแบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญา

ระดับความรุนแรง	ระดับเชาวน์ปัญญา	ลักษณะเฉพาะ
1. น้อย(Mild)	50-69	มีพัฒนาการด้านภาษาและสื่อความหมายได้เช่น อาบน้ำ แต่งตัว การรับประทานอาหาร ช่วยงานบ้าน ฯลฯ เรียนในระดับประถมศึกษาได้ เรียนวิชาต่างๆได้ ด้านพฤติกรรม อารมณ์ สังคม ต้องการความช่วยเหลือและแก้ไข จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับบุคคลที่มีสติปัญญาปกติ มีพัฒนาการด้านภาษาค่อนข้างจำกัดในบางคน
2. ปานกลาง (Moderate)	35-49	สนทนาง่ายๆได้มีทักษะด้านการดูแลตนเองและด้านการเคลื่อนไหวล่าช้า พอเรียนทักษะพื้นฐานที่จำเป็น

ตาราง 2(ต่อ)

ระดับความรุนแรง	ระดับเซเวียร์ปัญญา	ลักษณะเฉพาะ
2. ปานกลาง (Moderate)	35-49	ง่าย ๆ ได้ ในการอ่าน เขียนและนับจำนวนได้ ฝึกหัดเกี่ยวกับการทำงาน การสร้างปฏิสัมพันธ์ ต้องการความช่วยเหลือและแนะนำมีภาษาน้อย
3. รุนแรง(Severe)	20-34	การสื่อความหมายได้เพียงแสดงท่าทาง ง่าย ๆ ส่วนใหญ่ ไม่เคลื่อนไหวหรือเคลื่อนไหวได้ เล็กน้อยไม่สามารถควบคุมตัวเองจะมีปัญหา ของความบกพร่องด้านการเคลื่อนไหวหรือ ความบกพร่องด้านอื่น ๆ ที่เกิดร่วมด้วยอย่าง ชัดเจน
4. รุนแรงมาก (Profound)	น้อยกว่า 20	การดูแลตนเองในระดับพื้นฐานทำได้เพียง เล็กน้อยหรือทำไม่ได้เลยจำเป็นต้องได้รับความ ช่วยเหลือและแนะนำมีความบกพร่องทางกาย หรือทางประสาทรับรู้เกิดขึ้นร่วมด้วย เช่น ตา บอด หูหนวก หรือมีความผิดปกติทาง พฤติกรรมอย่างรุนแรง
5. อื่น ๆ (Other Mental Retardation)	ทำการประเมินเซเวียร์ ปัญญาตามวิธีปกติได้ หรือไม่สามารถทำได้	มีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะแยกประเภทเช่น ข้างต้นได้
6. ระบุประเภท ไม่ได้ (Mental Retardation Unspecified)	ทำการประเมินเซเวียร์ ปัญญาตามวิธีปกติได้ หรือไม่สามารถทำได้	มีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะแยกประเภทเช่น ข้างต้นได้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539: 3) ได้แบ่งระดับภาวะของความบกพร่องทางสติปัญญาในระบบการศึกษาตามความต้องการพิเศษ ความสามารถที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล โดยได้แบ่งระดับภาวะของความบกพร่องทางสติปัญญาออกเป็น 3 ระดับดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเรียนได้ (The Educable Mentally Retarded Child = EMR) ระดับสติปัญญา 50-70 หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ระดับน้อย มีพัฒนาการด้านการฟัง การพูดและการเขียนล่าช้า มีความสามารถในการทำงานในการทำงาน ซึ่งปฏิบัติการมากกว่าด้านวิชาการ สามารถจะเรียนร่วมชั้นปกติ ถ้ามีรูปแบบการช่วยเหลือที่เหมาะสมโดยเฉพาะเด็กในกลุ่มอาการดาวน์

2. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับฝึกได้ (The Trainable Mentally Retarded Child = TMR) ระดับสติปัญญา 35-49 หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลางถึงระดับรุนแรงมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้จำกัดอยู่เฉพาะทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการฟัง พูด เขียน และนับจำนวนเท่านั้นจำเป็นต้องเรียนในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ หรือโรงเรียนศึกษาพิเศษ

3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับรุนแรงและรุนแรงมาก (The Severly and Profoundly Retarded Child = SPR) ระดับสติปัญญาต่ำกว่า35 ลงมา หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญาในระดับรุนแรงมาก สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้น้อยมาก หรือไม่ได้เลย ต้องอยู่ในความดูแลของบุคลากรทางการแพทย์ ต้องมีคนคอยช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือในสถาบันเฉพาะเท่านั้น

พัฒนาการและระดับความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานั้นแตกต่างกันตามระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับน้อยจะมีพัฒนาการและระดับสติปัญญาสูงกว่าระดับปานกลางและระดับรุนแรง ประการสำคัญก็คือ การได้รับการกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการมาตั้งแต่แรกเริ่มจะมีส่วนช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้พัฒนาการเรียนรู้ทักษะต่างๆ ได้ดีขึ้น

3.3 ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะมีลักษณะที่สำคัญคือ มีพัฒนาการล่าช้าภาวะบกพร่องทางสติปัญญาถึงรุนแรงมากเท่าใด ความล่าช้าของพัฒนาการก็ปรากฏให้เห็นเร็วขึ้นเท่านั้นในกลุ่มที่มีภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับฝึกได้ จะมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวปกติ แต่การพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาและการใช้ภาษาจะล่าช้าและมีลักษณะพฤติกรรมต่างจากเด็กปกติทั่วไปคือความจำกัดด้านความสามารถทางสติปัญญาการเรียนรู้ การพูด และการใช้ภาษา ซึ่งเป็นลักษณะ ของความต้องการพิเศษของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่วัยเรียน เริ่มเรียนทักษะทางวิชาการ จะแสดงลักษณะความต้องการพิเศษให้เห็นเด่นชัดยิ่งขึ้น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับฝึกได้นั้น จะมีลักษณะโดยส่วนมากคล้ายคลึงกับเด็กปัญญาอ่อนที่เรียนหนังสือได้แตกต่างกันที่ความรุนแรง เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับฝึกได้นั้น มีปัญหาและความรุนแรงมากกว่าเด็กที่เรียนหนังสือได้ เนื่องจากมีระดับสติปัญญาต่ำกว่าลักษณะของเด็กที่เรียนหนังสือได้ พอสรุปได้ดังนี้

1. การเคลื่อนไหว

เด็กประเภทนี้มีปัญหาในการทำงานของกล้ามเนื้อ ทั้งในกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (แขน ขา) และกล้ามเนื้อมัดเล็ก (นิ้วมือ) ตลอดจนมีปัญหาในการทำงานประสานกันระหว่างตากับมือ

2. การช่วยเหลือตนเอง

เด็กประเภทนี้มีปัญหาในการช่วยเหลือตนเองมาก หากไม่ได้รับการฝึกอย่างเพียงพอแล้ว เด็กจะไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดี การเรียนการสอนจึงมุ่งเน้นการช่วยเหลือตนเอง ด้านการดำรงชีวิตประจำวัน

3. ภาษาพูดและการพูด

เด็กประเภทนี้มีปัญหาในการพูด หลายคนพูดไม่ชัด หลายคนมีความรู้และความสามารถทางด้านภาษาจำกัด หากได้รับการฝึกอย่างเพียงพอ เด็กจะสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้

4. การเรียน

เด็กประเภทนี้มักประสบความล้มเหลวในด้านการเรียน ครูจะต้องหมั่นทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอและเด็กมีความสามารถในการเรียนค่อนข้างจำกัด (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543: 8)

3.4 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จะมีปัญหามากกว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นๆ เพราะเด็กเหล่านี้มีความสามารถที่จะเห็นสิ่งต่างๆ ได้ยินเสียงแต่ขาดความสามารถในการคิด ความรู้และความเข้าใจจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องการให้การศึกษาและฝึกอบรมด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมกับความสามารถ เพื่อเด็กเหล่านี้ได้มีการพัฒนาทักษะต่างๆ ให้ถึงศักยภาพแต่ละบุคคล จึงจะได้ดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม (กาญจนา โกลลพิเศษฐกุล. 2532: 71) หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จึงจำเป็นที่จะต้องจัดหลักสูตรโดยเฉพาะ ซึ่งไม่เน้นการเรียนด้านวิชาการ แต่เน้นการฝึกทักษะด้านต่างๆ ให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังเน้นการฝึกอาชีพเพื่อให้เด็กเหล่านี้สามารถมีงานทำพอช่วยเหลือตัวเองให้ได้มากที่สุด การจัดหลักสูตรการศึกษาสำหรับเด็กเหล่านี้ควรประกอบด้วย

1. หลักสูตรหรือโปรแกรมการสอน จะต้องเป็นหลักสูตรการศึกษาที่ใช้ปรับเนื้อหาให้น้อยกว่า และง่ายกว่าหลักสูตรของเด็กปกติ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. กระบวนการสอน จะต้องใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่พิเศษกว่าเด็กปกติ เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สามารถเข้าใจและสามารถเรียนรู้ทักษะต่างๆ ได้
3. การปรับพฤติกรรมการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานั้นเป็นสิ่งจำเป็นมาก (ดารณี ฐนะภูมิ. 2542: 2)

การแบ่งเนื้อหาการศึกษาครั้งนี้

1. ระดับก่อนวัยเรียน เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการเตรียมความพร้อมของเด็กในด้านความคิด ความจำ ร่างกาย อารมณ์ และสังคมของเด็กเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนในระดับประถมศึกษา
2. ระดับประถมศึกษา สามปีแรกของระดับประถมศึกษาเป็นระยะเริ่มต้นของการเรียนของเด็กและเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กให้มีความพร้อมเต็มที่ในการเรียนระดับสูงขึ้น

จึงควรฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เมื่อเด็กมีทักษะเบื้องต้นดีแล้ว จึงให้เรียนต่อไปในชั้นสูง

3. ระดับที่สูงขึ้น การให้การศึกษาในระดับนี้มุ่งเพื่อให้เด็กมีทักษะเพิ่มขึ้น ตามความสามารถและความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กสามารถปรับตัวและนำไปสู่การดำรงชีวิตในสังคมได้ และมุ่งฝึกอาชีพเพื่อให้เด็กมีสัมมาอาชีพ ในอนาคต (ผดุง อารยะวิญญู. 2539: 33)

ในด้านภาษานั้นมุ่งให้อ่านออกเขียนได้ อ่านหนังสือได้ รู้จักความหมายของคำ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของคนและเกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวันของเด็ก

ในด้านคณิตศาสตร์นั้น นอกจากให้เด็กสามารถรู้ความหมายของจำนวน บวก ลบ คูณ หาร และรู้จักค่าของเงิน ค่าจ้าง การกู้ยืมการเก็บเงิน และรู้จักการอดออมอีกด้วย

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การสอนให้เด็กรู้จักการดำรงชีพ อยู่ได้ในสังคม สอนให้รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคมที่จำเป็น การเข้ากับคนอื่น การผูกมิตร การเสียสละ การคบเพื่อน การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูเป็นต้น

4. การฝึกอาชีพ เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดส่วนหนึ่งในการจัดการ ศึกษาแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา การฝึกอาชีพสำหรับเด็กอาจทำได้หลายลักษณะ โรงงานในอารักขา ลักษณะการฝึกอาชีพแบบหนึ่งที่ได้ผลมาแล้วหลายประเทศ เด็กจะเข้ารับการฝึกอาชีพในโรงงาน ผลผลิตที่ได้จะถูกนำไปขาย และกำไรส่วนหนึ่งจะมาแบ่งให้กับคนงานในโรงงานเอง ทำให้ฝึกอาชีพมีรายได้ (สุมิตรา เจณวาสิน. 2530: 18)

3.5 หลักการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีระดับความสามารถในการเรียนรู้ทักษะต่างๆ ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของเด็กปกติมากเนื่องจากเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีความบกพร่องในด้านต่างๆ ที่เป็นผลทำให้เด็กได้เรียนน้อย ฉะนั้นในการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผู้ฝึกหรือผู้สอนจึงไม่ควรคาดหวังไว้สูงเกินไป เพราะผลสัมฤทธิ์ของการเรียนนั้นต่างจากเด็กปกติมาก การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจึงเน้นในการเปลี่ยนพฤติกรรมของเขามากกว่าคือ เปลี่ยนจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้เหมาะสม เปลี่ยนจากเขาไม่รู้หรือปฏิบัติไม่ได้ให้เขารู้และปฏิบัติได้ ถึงแม้ว่าเขาจะไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ก็ตามแต่การที่เขาเรียนรู้และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ จึงเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำเป็นต้องมีวิธีการสอนที่แตกต่างไปจากการสอนปกติเพื่อสนองความต้องการพิเศษของเด็กเหล่านี้ ซึ่งมีหลักการสอนดังนี้

1. ครูต้องคำนึงถึงความพร้อมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพราะเด็กมีความพร้อมช้ากว่าเด็กปกติ ก่อนทำการสอน สิ่งใดครูจะต้องเตรียมความพร้อมมาก่อนเมื่อเด็กมีความพร้อมแล้วครูจึงทำการสอนวิชานั้น ครูจะต้องเชื่อว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีความสามารถและศักยภาพในตนเอง สามารถพัฒนาตนเองเป็นบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพได้ ทุกคนควรคำนึงถึงความเป็นเด็กก่อนและพยายามหาความต้องการพิเศษของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2. ต้องสอนตามความสามารถและความต้องการของเด็กแต่ละคน โดยจากสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพและลักษณะของเด็กคนนั้น

3. สอนตามระดับสติปัญญา เพราะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีระดับสติปัญญาต่ำกว่าเด็กทั่วไปที่มีอายุเท่ากัน

4. ยอมรับความสามารถและพยายามส่งเสริมความสามารถของเด็ก อย่าตามใจหรือคอยช่วยเหลือมากเกินไป หรือ ลงโทษทั้งทางกายและวาจามากเกินไป

5. พยายามฝึกให้เด็กช่วยตัวเองให้มากที่สุด จะเป็นการช่วยให้เด็กพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นและแบ่งเบาภาระจากผู้เลี้ยงดู

6. สอนตามการวิเคราะห์งาน โดยการแบ่งงานเป็นขั้นตอนย่อยๆ หลายๆ ขั้นตอนเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เพื่อไม่ให้เด็กสับสน ให้เด็กประสบความสำเร็จในงานซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้แก่เด็ก

7. ใช้หลักการสอนแบบ 3 Rs คือ

7.1 Repetition คือ การสอนซ้ำและใช้เวลาสอนมากกว่าเด็กปกติ ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีในเนื้อหาเดิม

7.2 Relation การสอนแบบไม่ตั้งเครียด ไม่สอนเนื้อหาวิชาเดียวนานเกิน 15 นาที ควรเปลี่ยนกิจกรรมการสอนวิชาการเป็นการเล่น ร้องเพลง ดนตรี หรือเล่านิทาน หรือให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงบ้าง

7.3 Routine สอนให้เป็นกิจวัตรประจำวัน คือ เป็นกิจกรรมที่จะต้องทำเป็นประจำจะสม่ำเสมอในแต่ละวัน

8. สอนโดยการแบ่งหมู่ตามตารางสอน สามารถทำได้ดีในกรณีที่เด็กมีระดับสติปัญญาใกล้เคียงกัน

9. เมื่อฝึกเด็กทำกิจกรรมต่างๆ ต้องพยายามแทรกการฝึกหลายด้าน

10. ต้องช่วยให้เด็กพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กทุกคนจะเรียนได้ดีถ้าเขามีความรู้สึกระบายความสำเร็จ

11. สอนที่ละขั้นจากสิ่งใกล้ตัวไปหาสิ่งไกลตัว หรือจากง่ายไปหายาก เพื่อไม่ให้เด็กสับสน งานบางอย่างที่เด็กปกติในวัยเดียวกัน เห็นว่าง่าย แต่เด็กเหล่านี้อาจสับสนไม่เข้าใจ

12. สอนโดยการลงมือปฏิบัติจริง

13. สอนสิ่งที่มีความหมายสำหรับเด็ก และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กเข้าใจยากครูต้องพยายามอธิบาย โดยใช้คำง่าย ๆ และยกตัวอย่างประกอบ

14. ต้องพยายามจัดการสอนให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อฝึกให้เด็กคิด

15. สอนโดยใช้ของจริงหรืออุปกรณ์ประกอบทุกครั้ง ต้องให้เวลาเด็กมาพอสวมควรในการเปลี่ยนกิจกรรมอย่างหนึ่งไปสู่กิจกรรมอีกอย่างหนึ่ง

16. การสอนเด็กที่มีบกพร่องทางสติปัญญาต้องอาศัยแรงจูงใจในการเสริมแรงในทุกด้าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
17. มีการประเมินผล ความก้าวหน้าของเด็กอย่างสม่ำเสมอ
18. การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นอกจากการสอนด้านวิชาการแล้ว ควรคำนึงถึงการส่งเสริมพฤติกรรมการปรับตัว ปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ ภาษา และพัฒนาบุคลิกภาพไปพร้อมๆ กัน เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
19. การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต้องพยายามให้เด็กลดการพึ่งพาบุคคลอื่นลง สอนทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและแสวงหาการจ้างงานในอนาคต(พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์. 2540: 1-4)

การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานอกจากจะต้องใช้หลักการสอนหลายอย่างแล้ว สิ่งจำเป็นอีกอย่างคือ สื่อการสอนจะต้องมากกว่าปกติและต้องเป็นลักษณะรูปธรรมสามารถมองเห็นได้ สัมผัสได้ อย่างไรก็ตามเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาแต่ละคนก็มีความแตกต่างกัน หลักในการสอนจึงแตกต่างกันด้วยครูจึงต้องหาวิธีการสอน ที่เหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละคน

ถึงแม้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสามารถเรียนรู้ทักษะต่างๆ ได้น้อยกว่าเด็กปกติก็ตามแต่ในกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาก็แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาและความบกพร่องของแต่ละคนหรือระดับ ความรุนแรงของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาเช่นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับน้อยจะสามารถเรียนรู้ได้มากกว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลางและระดับรุนแรงและเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาแต่ละคนก็มีลักษณะความบกพร่องบางอย่างแตกต่างกันเช่นมีความพิการซ้ำซ้อนหรือมีปัญหาพฤติกรรมที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข จากการสังเกตจะพบว่าเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการล่าช้าในด้านต่างๆ ไม่เท่าเทียมกัน การสอนจึงต้องวางแผนให้เหมาะสมกับความต้องการที่จำเป็นกับเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการล่าช้าในด้านต่างๆไม่เท่าเทียมกัน การสอนจึงต้องวางแผนให้เหมาะสมกับความต้องการที่จำเป็นกับเด็กแต่ละคนและเช่นเดียวกับ การแก้ไขปัญญาพฤติกรรมที่แตกต่าง นอกจากนั้นยังพบว่าในคนๆเดียวกันเดียวกันความสามารถ บางด้านพอใช้ แต่บางด้านต่ำกว่ามาก เช่นบางคนพูดได้คล่องแต่เขียนไม่ได้เลย แต่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บางคนที่สามารถพูดได้คล่อง แต่มีความเข้าใจได้น้อย หรือพูดเก่งแต่ไม่เข้าใจด้วยการใช้แรงเสริมหรือใช้กิจกรรมหรืองานที่เร้าใจ (Task Motivation) ฉะนั้นในการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานั้น จึงควรสอนเพื่อพัฒนาสิ่งที่เด็กบกพร่องหรือขาดไป ซึ่งควรใช้หลักการสอนให้ตรงกับลักษณะและความบกพร่อง ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดังนี้ (ดารณี ธนะภูมิ. 2542: 45-48)

1. สิมง่าย ใช้หลักการดังนี้
 - 1.1 สอนในขั้นตอนที่แยกย่อยหรือการวิเคราะห์งาน (Task Analysis)
 - 1.2 สอนซ้ำๆจนเด็กจะทำได้และทบทวนทุกครั้ง

1.3 สอนให้เด็กทำกิจกรรมประจำวัน สอนอย่างสม่ำเสมอไม่ทิ้งช่วงห่างหรือสอนนานๆครั้ง

1.4 สอนเป็นรายบุคคลหรือตัวต่อตัว

1.5 สอนเพียงอย่างเดียวนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ถ้าสอนหลายอย่างเด็กจะสับสนและจำไม่ได้

1.6 สอนโดยให้กระทำด้วยตนเอง (Learning by doing) โดยให้เด็กได้สัมผัสด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5หรือให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองไม่ใช่ โดยการอธิบายให้เด็กฟังเพียงอย่างเดียว ซึ่งเด็กก็จะจำไม่ได้

2. ชอบเล่นและสนุกสนาน ใช้หลักการสอนดังนี้

2.1 สอนโดยใช้การเล่นประกอบเช่น เล่นเกม ฯลฯ

2.2 สร้างบรรยากาศในขณะที่สอน ให้ผ่อนคลาย (Relaxtion) ไม่เคร่งเครียด

2.3 จูงใจและกระตุ้นให้เด็กสนุกสนานและสนใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ร้องเพลง เซ็ดหุ่นประกอบ ฯลฯ

2.4 ให้แสดงบทบาทสมมุติหรือการแสดงละคร

3. ชอบเลียนแบบ ใช้หลักการสอนดังนี้

3.1 ครูแสดงแบบอย่างที่ดีให้เด็กเห็น เพราะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาชอบการเลียนแบบและทำตามเช่น การแสดงมารยาทที่ดี การพูดจาที่ไพเราะ ฯลฯ

3.2 สาธิตการสอนให้เด็กทำตาม เช่น ตบมือ กระโดด ลากเส้น ฯลฯ

3.3 แสดงท่าทางที่ว่องไวและเคลื่อนไหวอยู่เสมอ เพราะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บางคนมักจะเฉื่อยชา รุ่มง่าม เด็กจะได้เลียนแบบดังกล่าว

4. มีความตั้งใจระยะสั้น ใช้หลักการสอนดังนี้

4.1 ให้เรียนหรือทำงานระยะสั้นๆ และเปลี่ยนกิจกรรมให้ดึงดูดความสนใจ

4.2 ใช้สื่อการสอนให้เหมาะกับพัฒนาการของเด็กและน่าสนใจเพื่อจูงใจให้เด็กสนใจเรียน

4.3 ให้แรงเสริมตามความเหมาะสม เมื่อเด็กทำได้หรือให้ความร่วมมือ เพื่อเป็นกำลังใจและจูงใจ เช่น รางวัล คำชมเชย

5. มีความเข้าใจน้อย ใช้หลักการสอนดังนี้

5.1 ยกตัวอย่างประกอบให้เด็กเข้าใจและรู้จักคิด เช่น สอนเลข 1 หมายถึงจำนวนค่าเท่ากับ 1 คือ ดินสอ 1 แท่ง คน 1 คน ส้ม 1 ผล แมว 1 ตัว สมุด 1 เล่ม ฯลฯ

5.2 ใช้คำพูดที่ชัดเจนและสั้นๆ

5.3 ใช้สื่อการสอนที่เด่นชัดและเข้าใจง่าย เช่น ตัวอักษรหรือรูปภาพที่เห็นได้ชัดเจนหรือใช้ของจริง

5.4 สอนในสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม เพราะนามธรรมเด็กเข้าใจยาก

3.5.1 ขั้นตอนการสอนทักษะต่าง ๆ

การสอนทักษะต่าง ๆ แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก็ต้องมีการเตรียมการสอน กิจกรรมการสอน สื่อการสอน และวิธีการประเมิน เช่นเดียวกับเด็กปกติ เพียงแต่การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ครูจะต้องคำนึงถึงหลักการสอนที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะต้องศึกษาถึงลักษณะความบกพร่องและความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล จึงจะสามารถสอนได้โดยตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ขั้นตอนการสอนทักษะต่าง ๆ มีดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน

1.1 ตั้งเป้าหมายในการสอน เช่น สอนใคร สอนทำไม สอนเมื่อใด

1.2 เขียนแผนการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ การแยกย่อยงาน สื่อการสอน

และการประเมินผล

2. ขั้นสอน

2.1 นำเข้าสู่บทเรียน

2.2 อธิบายและทำให้ดูเป็นตัวอย่างหรือสถิติให้เด็กดู

2.3 ทำให้ดูและบอกให้เด็กทำตาม (ให้เด็กทำซ้ำ ๆ)

2.4 ให้แรงเสริมตามความเหมาะสม ถ้าเด็กพยายามทำหรือทำได้ เช่น คำชมเชย

รางวัล

2.5 ให้การช่วยเหลือในขั้นตอนต่าง ๆ ถ้าเด็กทำไม่ได้หรือต้องการความ

ช่วยเหลือ การช่วยเหลือ (Prompt) มี 3 วิธี

1. การช่วยเหลือด้วยคำพูด เช่นการบอกให้เด็กทำหรือชี้แนะวิธีทำให้ เมื่อเด็กทำไม่ได้หรือไม่ถูกต้อง

2. การช่วยด้วยท่าทาง เช่นพยักหน้าเมื่อเด็กทำถูกต้องและสั่นศีรษะเมื่อเด็กทำไม่ถูกต้องหรือชี้ให้เด็กทำ

3. การช่วยด้วยร่างกาย เช่นใช้มือช่วยจับให้เด็กทำ ฯลฯ

3. ขั้นประเมินผล

การวัดผลหรือการประเมินผล เป็นกิจกรรมที่สำคัญมากของกระบวนการเรียนการสอน การเรียนการสอนจะให้ผลมากหรือน้อยเพียงใด สมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้กับเด็กแต่ละคน การประเมินผลต้องประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อประเมินผลแล้วครูก็จะใช้ผลของการประเมินมาวิเคราะห์ได้ว่าการสอนของครูมีสิ่งใดบกพร่องที่ควรแก้ไขบ้าง ตลอดจนการพิจารณาถึง เนื้อหาของหลักสูตรกิจกรรมการเรียนการสอนและความบกพร่องของเด็กเป็นรายบุคคล

ดังนั้นครูควรจะต้องเลือกใช้วิธีการประเมินการเรียนการสอนให้หลายวิธีตามความเหมาะสม และวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ ซึ่งครูจะเลือกใช้วิธีการประเมินดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อถูกผิด เช่น ตอบถูกจะได้รับคะแนนถ้าเด็กตอบผิดหรือทำไม่ได้ก็จะไม่ได้คะแนนเช่นในทักษะคณิตศาสตร์ ทักษะภาษาไทย เป็นต้น
2. การบันทึกเปรียบเทียบ เพื่อดูความก้าวหน้าในการเรียน เช่น ครั้งที่ 1 เด็กอ่านได้ 2 คำ ครั้งที่ 2 อ่านได้ 3 คำ เป็นต้น
3. การทำตารางพฤติกรรม ดูความเปลี่ยนแปลงต่างๆ และตรวจสอบพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในแต่ละวัน
4. การทำตารางตรวจสอบ (Checklist) เพื่อตรวจสอบกิจกรรมเด็กทำได้ ทำไม่ได้ หรือทำได้แต่ต้องช่วยและสามารถใช้ตรวจพัฒนาการด้านต่างๆ ไปด้วย
5. การประเมินทักษะโดยใช้มาตราส่วนที่กำหนดไว้ เช่น มี 5 ระดับได้แก่ ระดับ 5 ดีมาก ระดับ 4 ดี ระดับ 3 ปานกลาง ระดับ 2 พอใช้ ระดับ 1 ต้องแก้ไข เป็นต้น
6. การทำตารางกราฟเพื่อดูว่าเด็กทำได้ดีขึ้น คงเดิม หรือต่ำลงในแต่ละวัน ซึ่งจะเห็นเส้นแสดงได้ชัดเจน

3.5.2 การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาด้วยหลักการวิเคราะห์งาน

การวิเคราะห์งาน เป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษวิธีหนึ่ง ซึ่งครูวางแผนการสอนอย่างมีเป้าหมาย และแบ่งกิจกรรมหรืองานใดงานหนึ่งเป็นขั้นตอนย่อย ๆ จากขั้นตอนแรกไปจนขั้นตอนสุดท้ายและสอนไปตามลำดับขั้นตอนจนเด็กทำได้สำเร็จ ดังนั้นการวิเคราะห์งานจึงจัดเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่ง ที่ครูจะต้องนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การวิเคราะห์งาน คือ กระบวนการที่ใช้แยกงานออกเป็นขั้นตอนย่อยอย่างต่อเนื่องกันโดยมีการจัดการลำดับขั้นตอนของงานและอธิบายขั้นตอนที่สำคัญของงานทั้งหมด

งาน คือ พฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง หรือกลุ่มพฤติกรรมที่แต่ละบุคคลต้องปฏิบัติที่แต่ละบุคคลต้องปฏิบัติ เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีทักษะหรือความรู้ นั้น ๆ แบ่งได้ 2 งาน ดังนี้

1. งานเป้าหมาย
2. งานย่อย หรือพฤติกรรมขั้นตอน

ประโยชน์ของการวิเคราะห์งาน

1. ทำให้ครูตัดสินใจว่า จะสอนอะไรต่อจากเนื้อหาที่สอนไปแล้ว
2. ทำให้ครูรู้ว่าเด็กมีปัญหาตรงไหน เด็กทำขั้นตอนใดไม่สำเร็จ
3. ทำให้ครูแยกขั้นตอนย่อยที่จำเป็น เพื่อช่วยเด็กทำงานแต่ละขั้นได้สำเร็จ
4. ทำให้ครูรู้ว่าจะต้องเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงอะไรบ้าง ที่จะช่วยให้เด็กทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ
5. ทำให้ครูหาวิธีอื่นใด เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษทำงานได้ เช่น ถ้าเด็กใส่กระดุมเสื้อไม่ได้ ครูจะมีวิธีที่จะสอนให้เด็กใส่กระดุมเสื้อได้

วิธีวิเคราะห์งาน

1. ครูจะเป็นผู้แบ่งงานแต่ละงานเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้มากเท่าที่ครูคิดว่าจำเป็น

2. ครูจะระบุทักษะย่อยที่เป็นขั้นตอนสำคัญไว้ว่าคืออะไร
3. สอนให้เด็กทำงานที่กำหนดได้สำเร็จ
4. แก้ไขดัดแปลง เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับเด็กบางคนที่ต้องการเรียนรู้ทักษะย่อยแต่ละขั้นของงาน แต่บางคนฝึกงานบ้างขั้นไม่ได้ กรณีนี้ต้องตั้งวัตถุประสงค์ใหม่แทนวัตถุประสงค์เดิมที่วางไว้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นนั้น

ผลการวิเคราะห์งาน

1. ครูสามารถใช้กระบวนการการวิเคราะห์งานและวิเคราะห์งานขั้นนั้นได้
2. ครูได้ข้อมูลพื้นฐานความก้าวหน้าของเด็กที่เรียนในโครงการ
3. ครูตั้งเกณฑ์ในการเขียนวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนในเนื้อหาอื่นต่อไปได้อย่างเหมาะสม
4. ครูสามารถเปรียบเทียบความสำเร็จของเด็กได้เป็นช่วงระยะเวลา
5. ครูทราบว่าเนื้อหาที่ใช้เวลาสอนเท่าไร จะต้องเน้นอะไร อย่างไร การเข้าร่วมแก้ไขปัญหโดยใช้วิธีการวิเคราะห์งานอย่างไร ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ใดที่ช่วยให้เรียนรู้งานได้ดีและรวดเร็ว

หลักการวิเคราะห์งาน ครูอาจจะตัดสินใจเลือกทำสิ่งต่อไปนี้

1. ตัดสินใจว่าจะมอบให้เด็กทำงานอะไรหรือขั้นไหนต่อไป
2. แบ่งงานออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ ตามความเหมาะสม
3. หาเทคนิควิธีการแปลกใหม่กว่าธรรมดา เพื่อช่วยให้เด็กทำงานขั้นนั้นได้สำเร็จ

ขั้นตอนการวิเคราะห์งาน

1. กำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตัวอย่าง หลังจากที่คุณอ่านออกเสียงคำภาษาไทยให้ฟัง 5 คำ 2 เที้ยว นักเรียนจะอ่านออกเสียงคำภาษาไทยทั้ง 5 คำ ได้ถูกต้อง
2. วิเคราะห์หรือออกเป็นขั้นตอนย่อยหรืองานย่อย
3. จัดลำดับของงานย่อย
4. วิเคราะห์โดยกำหนด “ทักษะบังคับเบื้องต้น
5. จัดลำดับทักษะบังคับเบื้องต้น
6. จัดทำภูมิ (Flow chart หรือ Sequence chart)
7. ทดสอบ
8. จัดประเภทพฤติกรรมเป้าหมาย
9. สอนโดยอธิบายไปตามขั้นตอน แต่บางครั้งสอนโดยบูรณาการขั้นตอนย่อย

เข้าด้วยกัน

สรุปได้ว่า การฝึกโดยใช้หลักการวิเคราะห์งานเป็นการฝึกที่แยกย่อยงานแต่ละอย่าง ออกเป็นขั้นๆ โดยเริ่มฝึกเด็กจากขั้นตอนที่ง่ายและเพิ่มความยากขึ้นทีละน้อยจนบรรลุเป้าหมายใน การทำงานสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือการฝึกจากหน้าไปหลังและการฝึกแบบถอยหลัง

4. การฝึกอาชีพในสถาบันราชานุกูล

4.1 กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล

บทบาทหน้าที่

1. ให้บริการและพัฒนาระบบบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านพัฒนาการและสติปัญญา
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัยองค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการฟื้นฟู สมรรถภาพทางการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านพัฒนาการและสติปัญญา
3. ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาพิเศษ แก่หน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
4. ปฏิบัติงานร่วมกัน สนับสนุนเครือข่ายของหน่วยงานด้านการศึกษา ด้าน สาธารณสุข และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และพันธกิจของสถาบัน เป้าหมาย

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านพัฒนาการและสติปัญญา ที่รับการฟื้นฟู สมรรถภาพทางการศึกษาพิเศษ
 - มีพัฒนาการดีขึ้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว และชุมชนตามศักยภาพ
 - มีพฤติกรรมเหมาะสมในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น
 - มีความปลอดภัย

2. ผู้ปกครองได้รับการพัฒนาศักยภาพในการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางด้าน พัฒนาการและสติปัญญา

- มีทักษะในการนำความรู้ไปปฏิบัติในการดูแลเด็กที่มีบกพร่องทางด้าน พัฒนาการและสติปัญญา
- มีทัศนคติในการดูแลเด็กที่มีบกพร่องทางด้านพัฒนาการและสติปัญญา คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กออทิสติก เด็กสมองพิการ

3. บุคลากรเกิดองค์ความรู้ นวัตกรรมที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการ ฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านพัฒนาการและสติปัญญา กระบวนการทำงานของกลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล

1. รับผู้ป่วยจาก OPD ศึกษาผู้ป่วยจากแฟ้มซักถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาและ ความต้องการ ประเมินความพร้อมทางการเรียนวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินเพื่อเข้ารับหรือส่ง ต่อ

2. การประเมินแรกรับ ศึกษาประวัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาและความต้องการ (สมุดบันทึกรายชื่อเด็กออทิสติกใหม่) ประเมินความพร้อมทางการเรียน(แบบประเมินเพื่อรับเข้าเรียน) วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินเพื่อนัดรับเข้าหรือส่งต่อ (รายงานผลจากแบบประเมิน) การนัดรับเข้า

3. การคัดแยกเด็กเข้าชั้นเรียน ตามกลุ่มความพิการ /ตามอายุ / IQ / ความพร้อมและความสามารถทางการเรียนศึกษาประวัติ (แฟ้มประวัติ) ประเมินความสามารถของเด็กก่อนเรียน (แบบ Pretest) ปฐมนิเทศผู้ปกครอง

4. วางแผนและดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษโดย

4.1 จัดกิจกรรมการสอนรายวิชาตามตารางสอนการจัดวางแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) และดำเนินการสอนตามวางแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลประจำวัน (IIP)

4.2 ประชุมผู้ปกครอง ให้ความรู้และคำปรึกษา คำแนะนำในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาพิเศษ

5. การประเมินผลการศึกษาพิเศษ ตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) และแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลประจำวัน (IIP)

6. การเตรียมก่อนจำหน่าย

6.1 เตรียมผู้ป่วยและครอบครัว

6.2 ให้ความรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสำหรับพัฒนาที่บ้าน

6.3 ให้คำปรึกษาและวางแผนร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง

6.4 ให้ข้อมูลแหล่งฟื้นฟูต่อ โรงเรียนเรียนร่วมและสถานที่ฝึกอาชีพ

6.5 ประสานงานเพื่อส่งต่อ

- โรงเรียนเรียนร่วม

- ฝึกอาชีพ

- โครงการจ้างงาน

- ทำกิจกรรมของครอบครัว

7. การจำหน่าย

7.1 แจ้งผู้ปกครอง ชี้แจงเหตุผลผลการจำหน่าย ตามเกณฑ์การจำหน่าย คือตามข้อตกลงระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองตามระยะเวลาที่กำหนด

7.2 เสนอแพทย์เพื่อจำหน่ายและแจ้งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

8. ส่งต่อเพื่อ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ฝึกอาชีพ ช่วยกิจกรรมครอบครัว

4.2 การฝึกอาชีพสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในสถาบันราชานุกูล

การฝึกอาชีพสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในสถาบันราชานุกูลจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 โครงการทดลองจ้างงาน (สดีเส คัมทรัพย์อนันต์. 2550: 7) ซึ่งเป็นโครงการนำร่องของสถาบันราชานุกูลที่รับผู้บกพร่องทางสติปัญญาอายุ 18 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง เข้าฝึกเตรียมความพร้อมในด้านทักษะพื้นฐานในการทำงานและทักษะการปรับตัวทางสังคม โดยมีการหมุนเวียนทดลองปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆของสถาบันจะฝึกคนละ 1 – 3 ปีโดยมีผู้ฝึกสอน (job coach) ซึ่งเป็นบุคลากรของสถาบันราชานุกูลที่ผ่านการอบรม ผู้ฝึกสอน (job coach) และผู้ดูแลฝึกสอนการทำงานทักษะพื้นฐานในการทำงานและทักษะการปรับตัวทางสังคมให้แก่ผู้บกพร่องทางสติปัญญาและการฝึกอาชีพสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึงความสามารถในการปฏิบัติตามกฎระเบียบในการทำงานและความสามารถในการทำงานให้สำเร็จได้แก่ มีความอดทนในการทำงาน สามารถทำงานเสร็จทันเวลา ปฏิบัติงานประจำได้โดยไม่ต้องตักเตือน ทำงานได้เร็วขึ้นหลังจากผ่านงานนั้นแล้วระยะหนึ่ง เมื่อมีปัญหาในการทำงานรู้จักขอคำแนะนำ สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆในการทำงาน รู้จักระมัดระวังในการใช้เครื่องมือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความตั้งใจในการทำงาน เน้นทักษะการปรับตัวทางสังคมและทักษะพื้นฐานในการทำงาน

ส่วนที่ 2 การเตรียมการฝึกอาชีพเบื้องต้นซึ่ง ดารณี ฐานะภูมิ (2542: 167) ได้กล่าวว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลางและระดับน้อยสามารถที่จะฝึกให้ทำงานง่ายๆ ที่ไม่ต้องใช้ความละเอียดลออได้ ถ้าเขาได้รับการฝึก การสอนอย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถของเขา แต่อย่างไรก็ตามเขาจะทำงานอย่างอิสระไม่ได้ จำเป็นต้องมีคนควบคุมดูแลและคอยชี้แนะช่วยเหลือเสมอ

การฝึกอาชีพสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในกลุ่มงานการศึกษาพิเศษจะเป็นลักษณะการเตรียมฝึกอาชีพ (Prevocational Training) การเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เน้นในด้านพื้นฐานอาชีพและทักษะที่จำเป็นสำหรับการเตรียมฝึกอาชีพเท่านั้น จะไม่เน้นวิชาการ เนื่องจากเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แต่ละคนมีระดับความสามารถและสติปัญญาแตกต่างกัน บางคนอาจจะเรียนได้ช้า จะพิจารณายืดหยุ่นฝึกอาชีพเป็นการเตรียมทักษะพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อก้าวไปสู่ขั้นการฝึกอาชีพ

ทักษะ กิจกรรมกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มเตรียมการฝึกทักษะการงานพื้นฐานอาชีพเบื้องต้น (โรงเรียนราชานุกูล.2541: 1) ดังนี้

1. ทักษะการสื่อความหมายแลทักษะทางสังคม

การแสดงปฏิกริยาโต้ตอบด้วยท่าทางหรือคำพูดต่อเพื่อน ต่อผู้ใหญ่ การแสดงความต้องการ บอกความต้องการของตนเอง ตอบรับหรือปฏิเสธ ขอความช่วยเหลือ การบอกชื่อสิ่งของและเหตุการณ์ต่างๆ การใช้คำพูดที่เหมาะสม การทักทาย กล่าวขอบคุณและขอโทษ การเชื่อเชิญ การให้และการยอมรับความช่วยเหลือ การตอบคำถามด้วยท่าทาง คำพูด การทำตามคำสั่งหรือปฏิเสธได้อย่างเหมาะสม การเขียนหรือบอก ชื่อตนเอง ค่าง่ายๆ ข้อความง่ายๆ ข้อมูลส่วนตัวง่ายๆ เดิมแบบฟอร์มง่ายๆ การอ่านคำ ประโยค ข้อความ ป้ายประชาสัมพันธ์และสัญลักษณ์อ่านหนังสือง่ายๆ มารยาททางสังคม การสนทนา การแสดงความรู้สึก

2. ทักษะคณิตศาสตร์

การรู้จักสิ่งต่างๆ รูปทรงเรขาคณิต การเปรียบเทียบขนาดต่างๆ นับจำนวน และรู้จักค่าของตัวเลข นับ 1 – 100 นับจำนวนเพิ่มครั้งละ 2,5 10 ลำดับที่ 1,2,3,4,5 ฯลฯ หยิบของได้ตามจำนวน ความหมายของคำที่ใช้แทนจำนวน คู่ โหล ครึ่งโหล ตัวเลขในชีวิตประจำวัน บ้านเลขที่ เบอร์โทรศัพท์ หมายเลขรถประจำทาง วัน เดือน ปี ปฏิทิน นาฬิกา ตารางเวลาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ค่าของเงิน เหรียญชนิดต่างๆ ธนบัตร การแลกและทอนเงิน การใช้จ่ายเงิน

3. ทักษะการดูแลตนเอง

การทำความสะอาดร่างกาย อาบน้ำ ล้างหน้า แปรงฟัน สระผม ล้างมือ การทำความสะอาดและการใช้ผ้าอนามัยขณะมีรอบเดือน การโกนหนวด ตัดเล็บ ตัดผม การใช้ผ้าหรือกระดาษเช็ดหน้า การใช้ห้องน้ำ ห้องสุขา วิธีใช้ห้องน้ำ ห้องสุขา ทำความสะอาดตนเองหลังการใช้ห้องสุขา แต่งกายให้เรียบร้อยก่อนออกจากห้อง การแต่งกาย เลือกเครื่องแต่งกายได้เหมาะสม การผลัดเปลี่ยนเสื้อผ้า การแยกประเภทเครื่องแต่งกาย การดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล บอกหรือแก้ปัญหาเมื่อเจ็บป่วย ป้องกันตนเองจากโรค การออกกำลังกายและการบริหารร่างกาย การพักผ่อน

4. ทักษะการดำรงชีวิตในบ้าน

การรับประทานอาหาร การจัดเครื่องใช้ในการรับประทานอาหาร มารยาทในการรับประทานอาหาร การเก็บและทำความสะอาดเครื่องใช้หลังการรับประทานอาหาร การรู้จักอุปกรณ์ในการประกอบอาหาร การใช้อุปกรณ์และการประกอบอาหารอย่างง่าย การเตรียมเครื่องประกอบอาหาร วิธีการประกอบอาหาร การเตรียมเครื่องต้ม การซัก รีด และเก็บเสื้อผ้า การซ่อมแซมเสื้อผ้าต่างๆ การจัดและทำความสะอาดบ้าน ห้องต่างๆ บริเวณบ้าน การใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้าน การปรับตัวในการอยู่ร่วมกับสมาชิกในบ้าน แสดงกิริยามารยาทที่เหมาะสม การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ การร่วมกิจกรรมของครอบครัว การช่วยเหลือสมาชิกในบ้าน

5. ทักษะชุมชน

การเดินทางและความปลอดภัย เดินบนทางเท้า การเดินทางโดยรถและเรือ การแก้ปัญหาได้เมื่อหลงทาง การใช้บริการชุมชน สาธารณประโยชน์ สถานบริการต่างๆ สถานที่พักผ่อนและศูนย์เยาวชน สถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา การเลือกซื้อของที่ตลาด ร้านขายของ ศูนย์การค้า การปฏิบัติตนในที่สาธารณะ การเรียงลำดับก่อนหลัง ปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน การมีมารยาททางสังคม การมีสังคมกับผู้อื่น การสร้างสัมพันธ์ภาพ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การสังสรรค์

6. ทักษะการทำงาน

ลักษณะนิสัยในการทำงาน การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความซื่อสัตย์ ความอดทน อดกลั้น การปฏิบัติตามคำสั่ง การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหาในการทำงาน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ รู้จักสถานที่ต่างๆ ในที่ทำงาน การใช้ และเก็บรักษาเครื่องมือประเภทของงาน งานบ้าน งานครัว งานทำความสะอาด งานซักรีด งานดูแลผู้อื่น งานเย็บผ้า งานสวน งานสนาม งานบริการในสำนักงาน งานในร้านอาหาร และร้านขายของ งานบริการในโรงแรม งานผู้ช่วยช่างต่างๆ

7. เพศศึกษา

รู้และเข้าใจเพศของตนเอง รู้สรีระของร่างกาย เพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิด เข้าใจในความรับผิดชอบของการเป็นพ่อแม่ การแสดงออกทางเพศต่อเพศตรงข้ามอย่างเหมาะสม รู้จักระบายความต้องการทางเพศอย่างถูกต้องและเหมาะสม โรคที่เกิดจากเพศสัมพันธ์ รู้จักแหล่งหรือบุคคลที่จะแจ้งและขอความช่วยเหลือเมื่อถูกทารุณทางเพศ การใช้ยา และหลีกเลี่ยงสารเสพติด ใช้ยาตามแพทย์สั่ง ทำแผลง่ายๆ ได้ โทษของสารเสพติด อาหาร การเลือกซื้ออาหาร และเครื่องดื่ม การรับประทานเป็นเวลาและปริมาณพอดี การบริการตนเอง การรักษาความปลอดภัยของตนเอง การป้องกันและหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุทั้งในบ้านและนอกบ้าน

8. ทักษะการใช้เวลาว่าง

การใช้เวลาว่าง การแบ่งเวลา การเลือกกิจกรรม เช่น ดนตรี เต้นรำ กีฬา ประเภทต่างๆ งานอดิเรก งานฝีมือ งานศิลปะ ทัศนศึกษา

5. การจัดทำคู่มือ

การดำเนินงานทุกอย่างถ้าไม่มีหลักแนวทางชี้หน้าเหมือนคนตาบอดเดินทางโดยไม่มีจุดหมายปลายทาง หรือถ้ามีจุดหมายก็เดินไม่ตรงเส้นทางทำให้เสียเวลาไปโดยใช้เหตุ การจัดการกิจกรรมการจัดการความรู้ให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีคู่มือเพื่อ เป็นสิ่งที่กำหนดจุดมุ่งหมาย มีวิธีการแนวทางในการปฏิบัติทำให้อยู่ในกรอบตามทิศทางที่ต้องการ การดำเนินงานการพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำเป็นต้องมีคู่มือ เพราะคู่มือจะกำหนดเป้าหมาย วิธีดำเนินงาน ตลอดจนการวัดและประเมินผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการจัดทำคู่มือโดยสังเขป ดังนี้

5.1 ความหมายของคู่มือ

อำนาจ เกาตระกูล (2541: 22) ได้ให้ความหมายของคู่มือ หมายถึงเอกสารที่มีรายละเอียด เสนอแนะแก่ผู้ใช้ให้สามารถเข้าใจแนวทางการใช้และข้อพึงปฏิบัติที่จะช่วยให้การนำเรื่องนั้นไปใช้ตรง ตามเจตนารมณ์

ฉลอง บัญฉิม (2542: 27) ได้ให้ความหมายของคู่มือว่า คือหนังสือเล่มเล็กที่ให้ความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยมีรายละเอียดที่ง่ายต่อการรับรู้ เข้าใจ และมีภาพประกอบด้วยเสมอ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2546: 256) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คู่มือ หมายถึงสมุดหรือหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการรู้เพื่อให้ประกอบตำราเพื่อ อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการศึกษาหรือปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเพื่อนำอุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2548: 170) ได้อธิบายความหมายของคู่มือว่าเป็นหนังสือที่ให้ข้อความรู้ เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่านโดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้มีความเข้าใจและสามารถดำเนินการ ในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

จากความหมายของคู่มือที่นักวิชาการได้กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า คู่มือ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่ จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของตน

5.2 ประเภทของคู่มือ

คู่มือถือเป็นเอกสารที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีนักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของคู่มือ ไว้ดังนี้

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์และคนอื่น ๆ (2535: 77) แบ่งคู่มือเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือการสอนหรือคู่มือการจัดกิจกรรม เป็นคู่มือที่ให้ความรู้และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ หลักสูตรการสอนและการจัดกิจกรรม เช่น คู่มือการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน คู่มือการจัด กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียน
2. คู่มือหนังสือเรียน เป็นคู่มือที่จัดขึ้นควบคู่กับหนังสือเรียนที่ต้องการอธิบายให้ใช้หนังสือนั้น ให้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ การดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือเรียน มีลักษณะกึ่งแผนการสอนกึ่งคู่มือนักเรียน

อำนาจ เกาตระกูล (2541: 8-10) ได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของคู่มือว่าเป็นแนวทางการ ปฏิบัติหรือแนวทางเพื่อความเข้าใจในการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือหลักสูตร เป็นเอกสารที่มีรายละเอียดและข้อเสนอแนะแก่ผู้ใช้หลักสูตรให้สามารถ เข้าใจแนวทาง การใช้และข้อพึงปฏิบัติซึ่งจะช่วยให้ในการนำหลักสูตรไปใช้ได้ตรงตามเจตนารมณ์นั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง
2. คู่มือฝึกงาน เป็นเอกสารที่เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติการฝึกงานของผู้เรียนทั้งใน สถานศึกษาหรือสถานประกอบการ รวมทั้งให้ผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการฝึกงานได้มีแนวทางในการ ปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
3. คู่มือนักเรียน เป็นเอกสารแนะนำการปฏิบัติตนของนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาแห่งนั้น โดยเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูลของสถานศึกษา เช่น อาคารที่ตั้ง กฎระเบียบวิธีปฏิบัติ สิทธิประโยชน์ สิ่งที่เป็นบริการและเครื่องอำนวยความสะดวกที่นักเรียนได้รับ

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2548: 165) ได้กล่าวว่า หนังสือคู่มือโดยทั่วไป มี 3 ประเภทใหญ่ ได้แก่

1. คู่มือครู คือหนังสือที่ได้แนวทางและแนะนำแนะนำแก่ครู เกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งข้อมูล หรือแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ ปกติใช้ควบคู่กับตำราเรียนหรือหนังสือเรียน

2. คู่มือเรียน

คู่มือผู้เรียน แบบฝึกปฏิบัติ คือ หนังสือที่ผู้เรียน ใช้ควบคู่ไปกับตำราที่เรียน ปกติจะ ประกอบด้วย สาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหาหรือคำถาม ที่ว่างสำหรับเขียนตอบ และการทดสอบปัจจุบัน คู่มือผู้เรียน อาจใช้เป็นคู่มือสำหรับการศึกษา ควบคู่ไปกับสื่ออื่น ๆ ที่ทำหน้าที่แทนครู หรือตำรา เช่น บทเรียน วีดิทัศน์ บทเรียนทางไกล ภาพยนตร์ หรือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คู่มือผู้เรียน: แบบฝึกหัด เป็นหนังสือที่ให้แนวทางแก่ผู้เรียนในการฝึกฝนสิ่งที่ได้เรียนรู้ มาแล้ว เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้น หรือเกิดทักษะความชำนาญมากขึ้น

3. คู่มือทั่วไป จะเป็นหนังสือที่ให้ข้อความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยมุ่งหวังให้ ผู้อ่านหรือผู้ใช้ มีความเข้าใจและสามารถดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเอง

5.3 องค์ประกอบของคู่มือ

นักวิชาการกล่าวถึงส่วนประกอบของคู่มือ ดังนี้

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ (2535: 89) ได้สรุปองค์ประกอบของการจัดทำคู่มือไว้ดังนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ
2. เนื้อหาสาระ กระบวนการหรือขั้นตอน
3. คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการทำ จำเป็นต่าง ๆ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ
4. ความรู้เสริม หรือ แบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติ
5. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา
6. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ

อำนาจ เกาตระกูล (2541: 8-10) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดทำคู่มือการจัดการ เรียนการสอนต้องประกอบด้วย คำชี้แจงในการจัดทำคู่มือ ความเป็นมา ความสำคัญ และประโยชน์ของ คู่มือของการจัดการเรียนการสอนรายวิชา ความรู้ที่จะนำไปใช้ในคู่มือการจัดการเรียนการสอน การเขียน แผนการสอน รูปแบบของคู่มือการจัดการเรียนการสอน

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2548: 166-171) ได้กล่าวว่า คู่มือครูควรประกอบด้วยรายละเอียดที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ โดยปกติจะครอบคลุม วัตถุประสงค์ของคู่มือ ความรู้พื้นฐานที่จำเป็น ในการใช้คู่มือ
2. เนื้อหาสาระที่จะสอน จะมีการให้เนื้อหาสาระที่จะสอน โดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบาย ประกอบ และอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่กระจ่าง
3. การเตรียมการสอน ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับการเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็น การเตรียมวัสดุ เอกสารประกอบการสอน แบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติ ข้อสอบ คำเฉลย การติดต่อประสานงานที่จำเป็น
4. กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมการสอน ส่วนนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญของคู่มือครูที่ต้องให้ ข้อมูลหรือรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีดำเนินการสอน

คำแนะนำ และตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรม การสอน คำถาม ตัวอย่าง แบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติ และสื่อต่าง ๆ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งควรทำ ไม่ควรทำซึ่งมาจากประสบการณ์ของผู้เรียน

5. การวัดและประเมินผล คู่มือที่ดีควรให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับการสอนอย่างครบถ้วน การ วัดและประเมินผลการสอน นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอนที่ต้องให้รายละเอียดต่าง ๆ เช่น เครื่องมือวัดผล วิธีวัดผล เกณฑ์การประเมินผล

6. ความรู้เสริม คู่มือครูที่ดีต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ จัดหาหรือจัดทำข้อมูลที่จะช่วย ส่งเสริมความรู้ของครู

7. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ผู้เขียนคู่มือ ควรเป็นผู้มี ประสบการณ์ในเรื่องที่จะเขียน และสามารถทำประสบการณ์มาช่วยให้ผู้ใช้หรือผู้อ่านให้สามารถกระทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างราบรื่น ไม่เกิดอุปสรรคหรือปัญหา

8. แหล่งข้อมูลหรือแหล่งอ้างอิง คู่มือครูเป็นหนังสือที่ใช้เป็นแนวทางในการสอนหากครูได้รับ ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ สามารถไปศึกษาค้นคว้าต่อไป ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสอน

5.4 ลักษณะคู่มือที่ดี

คู่มือเป็นเอกสารที่ผู้ใช้คู่มือสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง และเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการ ถือว่าเป็นคู่มือที่ดีซึ่งนักวิชาการได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของคู่มือที่ดี ไว้ดังนี้

บันลือ พฤษะวัน (2537: 29-30) ได้ให้ความเห็นลักษณะของคู่มือที่ดีดังนี้

1. สามารถช่วยให้ครูเข้าใจลักษณะเนื้อหาวิชา ขอบข่ายหรือสิ่งที่จะตอบได้กระจ่างและ เด่นชัด เช่นการมองเห็นโครงสร้างของงานทั้งหมด

2. ช่วยให้ครูสามารถดำเนินตามแนวทางและขั้นตอนนั้นๆ ได้ดี โดยที่ครูสามารถดัดแปลง ยืดหยุ่นได้เอง ไม่เป็นการให้แนวทางแบบบังคับเปิดโอกาสให้ผู้สอนสามารถปฏิบัติได้คล่องตัว

3. กิจกรรมที่เสนอแนะหรือกำหนดไว้ควรมีการทดลองใช้กับเด็กวัยนั้นๆ ว่าเด็กสนใจปฏิบัติได้ จึงควรใช้

4. แนวการเขียนเน้นย้ำแนวทางปฏิบัติที่มุ่งไปสู่เป้าหมายอย่างต่อเนื่องคือมีจุดเน้นย้ำไปทางเดียวกัน

5. ความแปลกใหม่ของกิจกรรมและวิธีสอนควรส่งเสริมแก่ผู้ปฏิบัติโดยค่อยเป็นค่อยไปต้อง เป็นทางปฏิบัติได้และได้ผล

6. ทั้งรูปแบบและวิธีการที่เป็นแนวในการเขียนต้องคงรูปแบบและขั้นตอนโดยสม่ำเสมอ สะดวกแก่การใช้ การเปิดอ่าน ค้นคว้าอื่นๆ

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และมาเรียม นิลพันธุ์ (2542: 17-18) ได้แบ่งลักษณะของคู่มือที่ดีออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านเนื้อหา

1.1 เนื้อหาสาระหรือรายละเอียดในคู่มือควรตรงกับเรื่องที่ศึกษาและไม่ยากเกินไป

1.2 การนำเสนอเนื้อหาควรให้เหมาะสมกับพื้นความรู้ของผู้ที่จะศึกษา

1.3 เนื้อหาควรเหมาะสมที่จะนำไปอ้างอิงได้

1.4 ควรมีกรณีตัวอย่างประกอบในบางเรื่องเพื่อจะได้ทำความเข้าใจง่าย

1.5 ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือให้ทันสมัยเสมอ

2. ด้านรูปแบบ

2.1 มีรูปแบบที่ชัดเจนอ่านง่ายเหมาะกับผู้ใช้คู่มือ

2.2 ควรมีภาพหรือตัวอย่างประกอบเนื้อหา

2.3 ลักษณะการจัดรูเล่มควรทำให้น่าสนใจ

2.4 การใช้ภาษาควรเข้าใจง่าย เหมาะสมกับผู้ใช้เครื่องมือ

2.5 ระบบการนำเสนอควรเป็นระบบจากง่ายไปหายาก

3. ด้านการนำไปใช้

3.1 ควรระบุขั้นตอน

3.2 มีแผนภูมิตาราง ตัวอย่างประกอบให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

3.3 มีข้อมูลเพื่อสามารถไปประสานงานต่าง ๆ ได้สะดวก รวดเร็ว

3.4 บอกสิทธิประโยชน์และข้อควรปฏิบัติให้เข้าใจง่าย

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2548: 171-172) ได้กล่าวว่า คู่มือที่ดีจำเป็นต้องมีความชัดเจนให้ รายละเอียดครอบคลุม ประเด็นที่น่าสงสัยไว้ทั้งหมด เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ดังนั้น การเขียนหนังสือ คู่มือ ผู้เขียนควรให้รายละเอียดครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรระบุให้ชัดเจนว่า คู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร ใครเป็นผู้ใช้

2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้ใช้ได้อะไรบ้าง

3. คู่มือนี้จะช่วยผู้ใช้อย่างไร และได้รับประโยชน์อะไรบ้าง

4. มีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ในการใช้คู่มือ เพื่อให้การใช้

คู่มือเกิด ประสิทธิภาพสูงสุด

5. มีส่วนให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับการเตรียมตัว การเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และ สิ่งจำเป็นในการดำเนินการตามที่คู่มือแนะนำ

6. มีส่วนให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งควรมี คุณสมบัติ ดังนี้ความถูกต้อง เนื้อหาที่ให้ควรมีความถูกต้อง ช่วยให้ผู้ใช้คู่มือทำสิ่งนั้นสำเร็จ ความเพียงพอ ให้ข้อมูล / รายละเอียดเพียงพอ ความเหมาะสมของการเรียง ลำดับขั้นตอนเหมาะสม ช่วยให้ผู้ใช้ทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและประหยัด ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ต้อง สามารถสื่อให้ผู้เข้าใจตรงกับผู้เขียน ไม่คลุมเครือ และภาษาที่ใช้ช่วยให้เกิดความเข้าใจง่าย หากสิ่งใดมี ความยากและซับซ้อน ควรใช้เทคนิคอื่น ๆ ประกอบ เช่น การใช้ภาพ การใช้ตาราง การใช้การ เปรียบเทียบ อุปมาอุปไมย การยกตัวอย่าง การใช้สีจำแนก ความครอบคลุมสาระที่ให้ ควรให้

คำแนะนำและชี้แจงเหตุผลเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำไม่ควรทำ เช่น เคล็ดลับ เทคนิควิธีการต่าง ๆ รวมทั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

7. ควรมีคำถามและกิจกรรมให้ผู้ใช้อุ่มมือทำ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านหรือการ ปฏิบัติตามขั้นตอนที่เสนอแนะ

8. การใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการช่วยให้ผู้ใช้อุ่มมือสามารถใช้คู่มือได้โดยสะดวก เช่น การจัด รูปเล่ม ขนาด การเลือกตัวอักษร ขนาดตัวอักษร การใช้ตัวดำ การใช้สี การใช้ภาพ

9. การให้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจะเป็นบรรณานุกรม รายชื่อชมรม รายชื่อสื่อ รายชื่อสถาบัน รายชื่อบุคคลสำคัญ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า คู่มือที่ดีนั้นต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับลักษณะของคู่มือ ว่าเป็นคู่มือสำหรับใครและใครเป็นผู้ใช้ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน รวมทั้งขั้นตอนกระบวนการเพื่อนำคู่มือ ไปใช้แล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

5.5 ขั้นตอนการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือต้องคำนึงถึงความจำเป็นในประโยชน์ ซึ่งขั้นตอนในการจัดทำคู่มือ มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

คีรีบุญ จงวุฒิเวศย์; และมาเรียม นิลพันธุ์ (2542: 14) กล่าวว่า การจัดทำคู่มือมี 3 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผนร่างคู่มือ คำถามต่อไปนี้จะ เป็นข้อมูลตัดสินใจการวางแผนร่างคู่มือ

1.1 จุดมุ่งหมายของคู่มือคืออะไร นั่นคือต้องการให้ผู้ใช้อย่าง ใด เช่น ใช้คู่มือในการแก้ปัญหา ใช้คู่มือการปฏิบัติหรือใช้ก่อนการปฏิบัติงาน เป็นต้น

1.2 ใครเป็นผู้ใช้คู่มือถ้ากำหนดให้ผู้ใช้คู่มือเราจะทราบถึงความต้องการเฉพาะบางประการของผู้ใช้ทันที พยายามสร้างคู่มือที่ผู้ใช้ประเภทเดียวกันเท่านั้นเป็นการอยากที่จะทำคู่มือสำหรับผู้ใช้หลายประเภท เพราะผู้ใช้อาจมีระดับการศึกษาที่ต่างกัน ดังนั้นความต้องการในแต่ละระดับจึงแตกต่างกัน เป็นการอยากที่จะทำคู่มือให้สามารถครอบคลุมความต้องการในแต่ละระดับได้ สร้างคู่มือที่ผู้ใช้ประเภทเดียวกันจะทำให้คู่มือนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 การสอบถามผู้ใช้งาน พวกเขาต้องการคู่มือ เช่น ไม่ต้องการเนื้อหาหรือ ต้องการรูปภาพประกอบ การสร้างพยายามสร้างให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

1.4 คู่มือนี้จะใช้ที่ไหน

1.5 คู่มือนี้จะใช้อย่างไร เช่น ถ้าผู้ใช้จะต้องการใช้เพื่อประกอบขั้นตอนในการปฏิบัติ ผู้สร้างคู่มือจึงควรจะมีการร่างขั้นตอน การทำงานประกอบ

1.6 การนำข้อมูลมาใช้ในคู่มือ ก่อนอื่นผู้สร้างต้องสามารถชี้ชัดถึงสิ่งที่ต้องการให้ผู้ใช้ปฏิบัติ จากนั้นพิจารณาความถนัด ทักษะคิด และความรู้ที่ผู้ใช้ต้องการในการปฏิบัติ

1.7 กำหนดขอบเขตปฏิบัติงาน จะได้ทราบว่าผู้ใช้ต้องทำอะไร

1.8 การกำหนดข้อมูลในแต่ละขั้นตอน

1.9 การลำดับเนื้อหาในการเขียน

2. การเตรียมข้อมูลในการพัฒนาคู่มือ

2.1 การเขียนหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย

2.2 การจัดลำดับหัวข้อเหล่านั้น

2.3 วางแผนการนำข้อมูลในแต่ละหัวข้อ

2.4 เริ่มต้นเขียนเนื้อหา โดยการใช้คำง่าย ๆ และสั้น ๆ อธิบายความหมายศัพท์

เฉพาะมีการยกตัวอย่าง มีความต่อเนื่องของลำดับเนื้อหา เป็นต้น

3. การทดสอบคู่มือ เราจะทดสอบคู่มือในเรื่องดังต่อไปนี้

3.1 เนื้อหาคู่มือ

3.2 รูปแบบ

3.3 ผลกระทบ

จากขั้นตอนการจัดทำคู่มือของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าขั้นตอนการจัดทำประกอบด้วย การวางแผน การเตรียมข้อมูลการจัดทำเนื้อหาของคู่มือ การพัฒนาคู่มือ และการประเมินผล และปรับปรุงคุณภาพ

6. กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

6.1 กิจกรรมงานประดิษฐ์

งานประดิษฐ์เป็นวิชาที่มีจุดเน้นให้ผู้เรียนรู้จักเลือกใช้วัสดุเครื่องมือและเทคนิควิธีการประดิษฐ์งานต่าง ๆ ขั้นตอนการทำงาน ประดิษฐ์เพื่อสร้างคุณสมบัติที่เหมาะสมให้ผู้เรียนได้มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือและสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขโดยมุ่งให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติทำงานเป็น มีนิสัยรักการทำงาน มีการปรับปรุงงานอยู่เสมอและจะได้นำความรู้จากการเรียน ไปใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ในโอกาสต่อไป สิ่งสำคัญ ก็คือการปลูกฝังคุณลักษณะในเรื่องความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการในการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ช่วยเหลือครอบครัว และผู้อื่นตามควรแก่วัย

กิจกรรมงานประดิษฐ์ หมายถึง สิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นอย่างงดงามและละเอียดลออ อาจจะเหมือนของจริงหรือไม่เหมือนของจริงก็ได้ เพื่อประโยชน์ใช้สอยและความสวยงาม ลักษณะของงานประดิษฐ์

งานประดิษฐ์มีลักษณะดังนี้

1. เป็นงานที่เกิดจากสร้างสรรค์ด้วยฝีมือ
2. เป็นงานที่มีความละเอียดลออและประณีตงดงาม
3. วัสดุที่หาง่ายและอยู่ใกล้ตัว
4. มีประโยชน์ใช้สอย

ชนิดของงานประดิษฐ์

งานประดิษฐ์ที่นิยมทำกันโดยทั่วไป สามารถแบ่งได้เป็น 2 ชนิดคือ

1. งานประดิษฐ์ใช้สอย เป็นการประดิษฐ์สิ่งของเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย เป็นสำคัญ โดยเพิ่มเติมความงามของสิ่งของและการตกแต่งอย่างงดงามและประณีต แสดงถึงความแปลกใหม่ และรสนิยม เช่น กล้องใสของ กระจาดห่อของขวัญ ผ้าคลุมโทรทัศน์ ฯลฯ

2. งานประดิษฐ์ประดับตกแต่ง เป็นการสร้างสิ่งของ เพื่อประดับตกแต่งร่างกายและที่อยู่อาศัยโดยเน้นในด้านการออกแบบที่แปลกใหม่ ประณีต งดงาม เช่น ดอกไม้เข็มกลัดติดเสื้อ ฯลฯ

ความสำคัญของงานประดิษฐ์ งานประดิษฐ์มีความสำคัญหลายประการคือ

1. ความสำคัญทางด้านการใช้สอย งานประดิษฐ์ทุกชิ้นที่สร้างขึ้นล้วนมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การใช้สอย ก่อนทำงานประดิษฐ์ผู้ประดิษฐ์จะต้องวางแผนงานของตนเองเสียก่อน จะประดิษฐ์สิ่งของชนิดใด เพื่อใช้ประโยชน์อะไร หรือแทนเครื่องใช้ชิ้นไหน งานประดิษฐ์ทำหน้าที่แทนเครื่องใช้ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมกล่าวคือ ผู้ประดิษฐ์อาจคิดสร้างสิ่งประดิษฐ์ของตนขึ้นเพื่อใช้แทนสิ่งของที่สูญหายไปหรือคิดค้นเครื่องใช้อย่างใหม่ตามความคิด และจินตนาการก็ได้ แต่สิ่งสำคัญอยู่ที่สิ่งประดิษฐ์นั้น ต้องสร้างขึ้นอย่างประณีตละเอียดลออ และเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว

2. ความสำคัญของด้านการประหยัด หลักการในการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ข้อสำคัญประการหนึ่งก็คือการสร้างสรรคสิ่งประดิษฐ์ จากวัสดุที่หาง่ายราคาถูกหรือไร้ค่าแล้วเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ทำให้ไม่ต้องเสียเงินในการซื้อหา เป็นการประหยัดและทำให้มีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด

3. ความสำคัญทางด้านความคิดสร้างสรรค์ สิ่งที่น่าที่นักประดิษฐ์จะต้องคำนึงเป็นอันดับแรกก็คือ การทำวัสดุต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ ใช้สอยตามคุณสมบัติสำคัญของเครื่องใช้เดิมหรือเครื่องใช้ที่คิดค้นขึ้น นอกจากนั้นการคิดค้นวัสดุที่จะนำมาตกแต่งให้สิ่งประดิษฐ์งดงามให้มีรสนิยมดี ก็เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างชัดเจน

4. ความสำคัญทางด้านทักษะฝีมือ การทำงานประดิษฐ์จะช่วยให้ผู้ทำเกิดทักษะในการทำงานมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นฝีมือสมาธิและความตั้งใจจักรวิธีการทำงาน และขั้นตอนของการทำงานตั้งแต่การเริ่มต้นการทำงาน การลงมือปฏิบัติ จนกระทั่งทำงานเสร็จ และนำไปใช้งานได้ ตามความประสงค์ การทำงานประดิษฐ์อย่างสม่ำเสมอช่วยพัฒนาฝีมือและประสบการณ์การทำงานให้ดียิ่งขึ้น

5. ความสำคัญทางด้านรสนิยมวัสดุให้เป็นหนึ่งเดียวกันย่อมมีความงามเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญ ความสวยงาม ที่นักประดิษฐ์ สอดใส่ไว้ในงานประดิษฐ์จนดูแปลกใหม่ น่าสนใจ น่าใช้สอยและน่ามอง นั่นคือ การแสดงออกทางรสนิยมและความงามของงานประดิษฐ์ที่ชัดเจน

6. ความสำคัญในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การลงมือทำงานอย่างประติดประคองด้วยความตั้งใจย่อมเกิดผลดีมากกว่าปล่อยให้เวลาว่างให้สูญหายไปโดยเปล่าประโยชน์ การฝึกฝนงานประดิษฐ์ ในยามว่างอย่างสม่ำเสมอจะทำให้เกิดนิสัยรักการทำงานขยันอดุสาหะ อดทน และมองเห็นคุณค่าของเวลา โดยไม่ยอมให้สูญเสียวเวลาโดยเปล่าประโยชน์

ประโยชน์ของงานประดิษฐ์ งานประดิษฐ์มีประโยชน์หลายอย่างดังนี้

1. ประโยชน์ทางการใช้สอย งานประดิษฐ์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้มากมาย
2. ประโยชน์ทางด้านความงาม งานประดิษฐ์นอกจากจะมีประโยชน์ใช้สอยโดยตรงแล้ว ยังเป็นเครื่องตกแต่งบ้านเรือนและสถานที่ให้สวยงาม สบายตา สร้างความรู้สึกที่ดีแก่เจ้าของบ้านและผู้พบเห็น บ้านเรือนที่ประดับตกแต่งด้วยงานประดิษฐ์ จะมีความงดงามมากกว่าบ้านที่ตกแต่งด้วยเครื่องเรือนที่ทำขึ้นจากอุตสาหกรรมธรรมดา
3. ประโยชน์ทางด้านจิตใจ การสร้างสรรค์ทางด้านจิตใจ จะช่วยให้ผู้ประดิษฐ์มีความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายและมีความสุข เพราะงานประดิษฐ์ไม่ได้เกิดจากวางแผนที่ตายตัว แต่เป็นงานที่ทำตามความคิดของผู้ประดิษฐ์อย่างอิสระ จึงทำให้ผู้ผลิตรู้สึกจิตใจปลอดโปร่ง
4. ประโยชน์ทางด้านสิ่งแวดล้อม งานประดิษฐ์มักทำขึ้นจากวัสดุที่มีแหล่งกำเนิดจากธรรมชาติและโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมักเป็นวัสดุเหลือใช้ที่ทั้งเป็นเศษขยะการนำเศษวัสดุเหล่านั้นมาใช้อีกครั้ง จึงช่วยลดการเพิ่มจำนวนของขยะ และลดการทำลายสิ่งแวดล้อมให้น้อยลง

6.2 กิจกรรมงานบ้าน

งานบ้านเป็นการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาในการดำรงชีวิต ให้มีความเป็นอยู่อย่างปกติสุข โดยไม่ต้องพึ่งพาหรือเป็นภาระให้กับสมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในการดูแลเด็ก นอกจากนั้นเป็นการสร้างนิสัยให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง และทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมที่ตนอยู่ร่วมกันต่อไป

กิจกรรมต่างๆ ในพื้นฐานงานบ้าน เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่ให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้เรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบในหน้าที่ซึ่งการฝึกทักษะทางด้านนี้มีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กกลุ่มที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเหล่านี้ ไม่สามารถมาความรับผิดชอบและความรู้ในขั้นที่จะไปประกอบอาชีพในระดับเดียวกับบุคคลทั่วไป จึงเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความลำบากต่อการดำรงชีวิตที่ต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

ดังนั้น ทักษะนี้จำเป็นต้องให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้รับการฝึกสอนอย่างมีขั้นตอน จากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการฝึกเด็ก ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

กิจกรรมงานบ้าน งานบ้านหมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้บ้านน่าอยู่และช่วยให้สมาชิกภายในบ้านอยู่กันอย่างมีความสุข ได้แก่ งานทำความสะอาดบ้าน งานตกแต่งบ้าน งานบริการต่างๆ ให้แก่สมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

ความสำคัญของงานบ้าน

เมื่อได้พิจารณาความหมายตลอดจนขอบข่ายของงานบ้านแล้ว จะเห็นได้ว่า การที่มีผู้กล่าวว่า งานบ้านไม่จำเป็นต้องเรียนก็สามารถทำได้ นั้นเป็นแนวคิดที่ควรได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง ทั้งนี้เพราะเหตุผลดังต่อไปนี้

1. งานบ้านเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความรู้และความคิด ดูดเิน ๆ งานบ้านไม่ใช่งานยากใครมีเวลาวางก็ทำได้ แต่ที่จริงแล้วงานสร้างคนขึ้นในบ้าน เป็นงานต้องใช้ความรู้ความ

ชำนาญมากกว่าหรือพอกับงานอาชีพอื่น ๆ เพราะคนแต่ละคนกว่าจะเลี้ยงดูให้เติบโตเป็นคนดีมีคุณภาพได้ มีการพัฒนาการหลายช่วงวัย แต่ละช่วงวัยมีความต้องการทั้งทางกายและจิตใจในปริมาณและคุณภาพที่แตกต่างกัน การตอบสนองความต้องการแก่บุคคลจึงเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาหาความรู้ที่ถูกต้องและลึกซึ้ง เพื่อสามารถนำไปใตรตรง ตัดสินใจ และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสมเหตุสมผล ตัวอย่างเช่น เด็กก่อนวัยเรียนที่กินอาหารในปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย จะมีน้ำหนักและส่วนสูงตลอดจนสภาวะของร่างกายด้านอื่นพัฒนาเหมาะสมแก่วัยตรงกันข้ามกับเด็กก่อนวัยเรียนที่ได้รับการปรนเปรอ ให้กินอาหารมาก ๆ หรืออาหารที่เด็กชอบ แต่เพียงอย่างหนึ่งอย่างใดเพราะผู้เรียนขาดความรู้เรื่องความต้องการอาหารของเด็กก่อนวัยเรียน อาจมีรูปร่างอ้วนเกินไปหรือมีสุขภาพอนามัยที่ไม่สมบูรณ์ เป็นต้น

2. งานบ้านเป็นเรื่องของการประหยัดทรัพยากรเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าครอบครัวเป็นแหล่งบริโภคทรัพยากรแล่งใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง วันหนึ่ง ๆ ครอบครัวกินและใช้ทรัพยากรที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นมากมาย และเป็นที่ยอมรับอีกด้วยว่าปัจจุบันโลกประสบปัญหา ประชากรเพิ่มรวดเร็วเกินกำลังผลิตเครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนผลผลิตทางการเกษตรต่าง ๆ และผลของการเพิ่มประชากรที่รวดเร็วยังทำลายสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย ดังนั้น พฤติกรรมการใช้ทรัพยากรของครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญในการชะลอปัญหาประชากรดังกล่าวได้ โดยการที่ครอบครัวเรียนรู้ และจัดสรรทรัพยากรที่จะต้องใช้ในการดำรงชีวิตเหล่านั้นอย่างประหยัดและใช้อย่างคุ้มค่าที่สุด เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสได้บริโภค ทรัพยากรที่ต้องการทั่วถึงกัน

นอกจากทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งได้แก่ กำลังแรงงาน ความสามารถ แรงจูงใจ ฯลฯ ของมนุษย์ มีส่วนสำคัญในการทำให้การดำรงชีวิตของมนุษย์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นถ้าหากนำมาใช้ให้ถูกต้อง ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญและต้องนำมาจัดสรรใช้ให้ดีที่ควรกล่าวในที่นี้ได้แก่ เวลา แต่เดิมชีวิตคนไทยเรียบง่าย พ่อบ้านเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว แม่บ้านและผู้หญิงอื่น ๆ ในบ้านจึงมีเวลาที่จะรับทำงานบ้านได้เต็มที่ แต่ปัจจุบัน สภาพความบีบคั้นทางด้านเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคม ผู้หญิงรวมทั้งแม่บ้านต้องออกมาทำงานนอกบ้าน เคียงบาเคียงไหล่สามีเพื่อช่วยเศรษฐกิจได้รักษาสถานภาพทางสังคม เวลาสำหรับงานบ้านจึงเหลือน้อยลง แต่งานบ้านยังมีความสำคัญแก่ชีวิตและมีมากเท่าเดิม การใช้เวลาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง จำเป็นต้องมีการจัดสรรเวลาที่มีอยู่จำกัดให้กับงานในบ้านและนอกบ้านให้เพียงพอและต้องให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ กล่าว คือ ยังสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว ในปริมาณที่พอเหมาะและมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจอีกด้วย

สังคมส่วนใหญ่เป็นสังคมอุตสาหกรรม เงินจึงมีความสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตครอบครัวส่วนใหญ่ มีเงินจำกัดแต่มีความต้องการมาก และนับวันจะมากขึ้นตามการพัฒนาของบ้านเมือง จึงต้องมีความรู้และความสามารถในการใช้จ่ายเงินที่มี ในการตอบสนองความต้องการในปริมาณที่พอเหมาะการกระทำเช่นนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ แต่ต้องอาศัยความรู้ หลายด้านทั้งความต้องการของมนุษย์เพราะความรู้เกี่ยวกับเครื่องอุปโภค บริโภค และอื่น ๆ ต้องอาศัยการวางแผนและ

การตัดสินใจที่ดีมีเหตุผล ครอบครัวจึงจะบริหารงานบ้านในระบบเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบันได้
อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งที่เราควรทำความเข้าใจให้ดี คือ ความประหยัดเงินหมายถึงการรู้จักใช้เงินให้
เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ใช่เหนียว เพราะเอาแต่เก็บเงินอย่างเดียวจนคนอื่นไม่ต้องกินต้องใช้ไม่ได้รับ
การตอบสนองในสิ่งที่จำเป็นแก่ชีวิต คนประหยัดจึงเป็นคนรู้จักใช้ รู้จักหา

3. งานบ้านเป็นเรื่องของการรับผิดชอบร่วมกัน มีพิจารณาลักษณะของงานบ้าน
โดยทั่วไป จะเห็นว่างานบางอย่างเป็นเรื่องส่วนตัว เช่น งานซักผ้า ทำความสะอาดห้องส่วนตัว บาง
เรื่องเป็นของส่วนรวม เช่น งานทำอาหาร งานทำความสะอาดบ้านทั่วไป ถ้าคิดอย่างตรงไปตรงมา
งานที่เป็นเรื่องส่วนตัวของใคร คนนั้นทำ ก็เป็นเป็นแนวคิดที่ถูกอยู่ แต่งานส่วนรวมแล้วใครจะเป็น
ผู้ทำ

สมัยที่แม่บ้านอยู่บ้านเต็มเวลา จะรับผิดชอบรับเองงานบ้านที่เป็นส่วนรวมมาทำเสียคน
เดียว และบ่อยครั้งที่แม่บ้านช่วยทำงานที่เป็นเรื่องส่วนตัวของสมาชิกในบ้านมาทำเสียด้วย เพื่อช่วย
ให้เขาเหล่านั้นมีเวลาไปทำงานอื่นได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อแม่บ้านทำงานคนเดียวไม่ไหว ครอบครัวที่มีเงิน
ก็จ้างมาช่วยทำงานในบ้าน ก่อทำให้เกิดค่านิยมผิด ๆ ว่า งานเป็นงานของแม่บ้านหรือคนรับใช้ ซึ่ง
นำไปสู่การตีความว่า งานบ้านเป็นงานต่ำต้อย น่าเบื่อ ไม่มีความสำคัญ ไม่ต้องใช้ความรู้ จึงเป็นงาน
ที่ไม่มีค่าตอบแทนหรือถ้าจะได้ก็ได้ค่าตอบแทนต่ำ คนส่วนใหญ่ถ้าหลบเลี่ยงงานบ้านได้ก็จะหลบ
เลี่ยงไปเสีย ทั้งงานบ้านทั้งที่เป็นของส่วนรวมและส่วนตัวให้คนที่หลบไม่ได้ หรือทนดูความสกปรก
ไร้ระเบียบในบ้านไม่ได้เป็นผู้ทำ งานบ้านเหล่านั้นมีคนรับทำไปแล้ว ทุกคนในบ้านจะเกิดความสุข
กาย สุขใจถ้วนหน้ากัน ส่วนผู้ที่หลบงานบ้านได้เป็นประจำและไม่มีใครคอยเตือนสติมักจะลืมไปว่า
ตนในฐานะเป็นผู้หนึ่งที่ทำให้เกิดงานบ้านขึ้น ควรมีหน้าที่รับผิดชอบที่จะทำงานบ้านส่วนของตนและ
ช่วยเหลืองานบ้านในส่วนรวมด้วย

เมื่อเวลาผ่านไปและชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนไป แม่บ้านทำงานหาเงินช่วยเหลือ
ครอบครัว ลูกจ้างทำงานบ้านหายาก ที่มีก็เรียกค่าตอบแทนสูง หรืออยู่ได้ไม่นานก็ลากลับบ้านไป ก่อ
ความสับสนให้แก่ชีวิตภายในบ้าน แต่ความรู้สึกของคนเกี่ยวกับงานบ้านที่ติดค้างจากเดิมยังไม่
เปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงตามไม่ทัน แม่บ้านจึงต้องรับภาระทั้งทำงานนอกบ้านและงานในบ้าน ซึ่งมักเกิด
ปัญหาทำงานบ้านไม่ทัน พร้อมกันนั้นต้องลดมาตรฐานผลงานบ้านลง บ้านอาจไม่สะอาดเอี่ยม
เหมือนเก่า เสื้อผ้าไม่ได้ซักทุกวัน ต้องใส่เสื้อผ้าที่รัดบ้าง ไม่รัดบ้าง กินอาหารป็นโตบ้างเป็นต้น
แม่บ้านจะต้องทนสภาพเหน็ดเหนื่อยคับข้องใจ คนในบ้านมีความรู้สึกต้องทนกับสภาพภายในบ้านที่
ไม่ดีเหมือนเดิม ความทุกข์ในบ้านเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้นถ้าทุกคนในบ้านตระหนักว่า เมื่อวิถีชีวิตในบ้าน
เปลี่ยนไป แต่ละคนจะต้องรับผิดชอบแบ่งเบาภาระที่เป็นเรื่องส่วนตัวและเรื่องส่วนรวมไปทำตามวัย
และความสามารถของตน บ้านจะกลับคืนสู่สภาพที่ต้องการอีกวาระหนึ่ง เด็ก ๆ ที่ช่วยงานบ้านนอก
เป็นการเตรียมตนให้มีทักษะในการครองเรือนในอนาคต ยังช่วยทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น
ด้วย พ่อแม่ยอมเอ็นดูรักใคร่บุตรจึงมีกำไรและใช้เวลาความเจริญให้แก่ครอบครัวมากขึ้น

4. งานบ้านเป็นเรื่องการเพิ่มพูนรายได้ การทำงานบ้านกันเอง เป็นการเพิ่มรายได้
ทางหนึ่ง เพราะช่วยประหยัดทรัพย์ไม่ต้องจ่าย เดือนหนึ่ง ๆ อย่างน้อยเจ็ดแปดร้อยบาท นอกจากนี้

การดูแลทรัพย์สินสมบัติของตนเอง เจ้าของย่อมให้ความทะนุถนอมมากกว่าให้คนอื่นทำ เป็นการยืดอายุการใช้งานและเป็นการประหยัดทรัพย์สินทางหนึ่ง

ถ้าทำงานบ้านคล่องๆ หน่วยงานอื่นทำยังไม่ได้ อาจไปรับจ้างทำงานบ้าน ทำเป็นเดือนอาจได้ค่าจ้างเจ็ดแปดร้อยบาท ซึ่งไม่ต้องจ่าย เพราะอยู่กับนายจ้างทั้งหมด มีชามีนาน จะมีเงินเก็บไม่ใช่น้อย ส่วนพวกไม่ชอบทำงานบ้าน อาจประกอบอาชีพอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น รับจ้างซักผ้า รีดผ้า อาจได้ค่าตอบแทนถึงชุดละ 5 – 10 บาท ทำอาหารขาย รับจ้างทำสวน รับจ้างเลี้ยงเด็กเป็นต้น เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของงานบ้านซึ่งล้วนเพิ่มพูนรายได้ทั้งสิ้น ยิ่งทำอย่างมีความรู้ความชำนาญด้วยแล้ว ยิ่งได้ค่าตอบแทนสูงขึ้น

จากเหตุผลที่ได้กล่าวแล้ว ช่วยให้สรุปได้ว่างานบ้านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการสร้างความสุขในบ้าน งานบ้านเป็นศาสตร์ชนิดหนึ่งซึ่งต้องมีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ หากนำไปใช้ในการดำรงชีวิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การถ่ายทอดทักษะในการทำงานบ้านภายในครอบครัวดังที่เคยปฏิบัติกันอาจไม่เพียงพอ ทั้งนี้เพราะครอบครัวอาจมีความรู้เกี่ยวกับงานบ้านไม่พอ หรืออาจเป็นเพราะพ่อแม่ไม่มีเวลาจะถ่ายทอดให้ลูกๆ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะรับผิดชอบสอนงานบ้านแก่นักเรียนโดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งอยู่ในวัยแห่งการสร้างลักษณะนิสัย การให้ความรู้ที่ถูกต้องฝังเจตคติในทางที่ดีต่องานบ้าน ซึ่งเกิดจากกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของครู ทำให้เด็กมีความสนใจใฝ่รู้ มีทักษะในการทำงานบ้าน อย่างถูกต้อง มีเหตุผล พร้อมทั้งจะรับผิดชอบทำงานบ้าน ทั้งในส่วนของตนเองและส่วนรวมจากทักษะในงานบ้าน นักเรียนอาจใช้เป็นวิธีเพิ่มพูนรายได้ของตนเองได้ การสอนงานบ้าน จึงมุ่งเน้นส่วนของงานบ้านที่เด็กช่วงวัย 6 – 12 ปี จะสามารถเรียนรู้และรับผิดชอบทำได้ ซึ่งได้แก่ การจัดการและบริการเรื่องที่อยู่อาศัย เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย อาหาร และการเลี้ยงเด็ก

งานบ้านแบ่งตามระยะเวลาที่ทำได้ 4 ประเภท คือ

1. งานที่ต้องทำทุกวัน ได้แก่ กวาด – ถูบ้าน บัดฝุ่นเครื่องเรือน จัดเก็บที่นอน ทิ้งขยะ ประกอบอาหาร ล้างภาชนะ เป็นต้น งานบ้านเหล่านี้ถ้าวันใดไม่ทำจะทำให้บ้านไม่สะอาด ไม่น่าอยู่
2. งานที่ต้องทำทุกสัปดาห์ ได้แก่ กวาดหยากไย่ เช็ดกระจกหน้าต่าง ซักปลอกหมอน ผ้าปูที่นอน เป็นต้น งานบ้านเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องทำทุกวันแต่ภายใน 1 สัปดาห์ ควรทำ 1 ครั้ง เพื่อให้บ้านสะอาดน่าอยู่
3. งานที่ต้องทำทำเดือน ได้แก่ ล้างมุ้งลวด เช็ดเหล็กดัด ซักผ้าปูที่นอน เป็นต้น งานบ้านเหล่านี้เป็นงานที่หนักไม่สามารถทำได้ทุกวันหรือทุกสัปดาห์ แต่อย่างน้อยควรทำเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้บ้านน่าอยู่
4. งานที่ไม่สามารถกำหนดเวลาทำที่แน่นอนได้ ได้แก่ งานซ่อมแซมต่างๆ เช่น เปลี่ยนหลอดไฟ ซ่อมแซมเสื้อผ้า เปลี่ยนก๊อกน้ำที่เสีย ซ่อมแซมกลอนประตู – หน้าต่าง เป็นต้น งานเหล่านี้เราไม่สามารถกำหนดระยะเวลาในการทำที่แน่นอนได้ขึ้นอยู่กับว่ามีการชำรุดเมื่อใด ก็ต้องรีบทำทันทีมิฉะนั้นจะทำให้เกิดความไม่สะดวกในครอบครัว

ประโยชน์ของการทำงานบ้าน

1. ทำให้บ้านสะอาด น่าอยู่ขึ้น สิ่งของเครื่องใช้ในบ้านคงทน
2. ทำให้อากาศดี ไม่เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค
3. เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็ก ๆ ในบ้านเรื่องการรักษาความสะอาด

ผู้ที่มีหน้าที่ทำงานบ้าน สมาชิกทุกคนในบ้าน สมาชิกทุกคนควรมีส่วนร่วมในการทำงานบ้านเพื่อช่วยกันแบ่งเบาภาระ ไม่ต้องให้คนใดคนหนึ่งในบ้านต้องรับผิดชอบหมดทุกอย่าง การทำงานบ้านให้เสร็จเร็วและไม่เหน็ดเหนื่อยมากต้องมีการวางแผนการทำงานบ้านที่ดี

6.3 กิจกรรมงานครัว

งานครัวเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันทักษะหนึ่งสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและบุคคลปกติทั่วไปซึ่งทักษะการครัวเป็นส่วนหนึ่งของวิชา การงานพื้นฐาน อาชีพที่สอนให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการดำรงชีวิตอย่างอิสระ ได้พอสมควร แต่เขาต้องการคนชี้แนะและช่วยแก้ไข ปัญหาที่ยุ่งยาก ดังนั้นการฝึกทักษะการครัวจะช่วยลดภาระและฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของเด็กในครอบครัวที่ได้รับมอบหมายจากคนในครอบครัว นอกจากนี้ ยังเป็นการฝึกทักษะพื้นฐานสำหรับเด็กในการเตรียมฝึกอาชีพต่อไป การฝึกทักษะการครัวควรเน้นการปฏิบัติจริง และมีการใช้เทคนิคการวิเคราะห์งานหรือการแตกย่อยกิจกรรมเป็นขั้นตอน ซึ่งเป็นการง่ายต่อการเรียนรู้หรือการปฏิบัติของเด็กในการสอนและการเรียนรู้ของเด็กเป็นสำคัญ อีกทั้งเป็นการช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการทำงานได้เร็วขึ้น (ดารณี ธนะภูมิ. 2542: 50) อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในครอบครัวจากผล การศึกษาของ (สาริกา แก้วน้ำ. 2545: 40) พบว่าการช่วยงานครัวของเด็กที่มีความบกพร่องทาง สติปัญญา เป็นกิจกรรมในห้องครัวที่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสามารถช่วยได้ถ้าได้รับการ ฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ เด็กจะไม่เป็นภาระต่อครอบครัวมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการรับการ ฝึกอบรมจากที่โรงเรียน และเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญาที่สามารถช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัวได้พอสมควร และพบว่าเด็กที่มีความ บกพร่องทางสติปัญญาช่วยงานครัวเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 45.5 (51 คนจาก102 คน)

งานครัว หมายถึง วิธีการต่างๆที่ทำให้อาหารพร้อมที่จะรับประทานได้ ตั้งแต่การเตรียมอาหาร ขั้นตอนการหุงต้มอาหารให้สุกโดยคำนึงถึงการสงวนคุณค่า ทางโภชนาการไว้ให้มากที่สุด อาหารต้องสะอาดปลอดภัยและมีรสชาติดีซึ่งประกอบด้วย

1. การเตรียมอาหาร เป็นวิธีการที่จะทำให้อาหารสะอาด สะดวกต่อการหุงต้ม พร้อมบริโภคได้ทั้งดิบและสุก ควรเลือกใช้วิธีการเตรียมให้เหมาะสมกับชนิดของวัตถุดิบ และการประกอบอาหาร

2. การประกอบอาหาร เป็นการทำให้อาหารพร้อมที่จะรับประทานได้ ตั้งแต่การเตรียมอาหาร ขั้นตอนการหุงต้มอาหารให้สุกโดยคำนึงถึงการสงวนคุณค่า ทางโภชนาการไว้ให้มากที่สุด

ที่สุด อาหารต้องสะอาดปลอดภัยและมีรสชาติดี เช่น การลวก การนึ่ง การต้ม ยำ การตุ๋น การทอด การผัด การเจียว การคั่ว การปิ้ง การเผา การอบ

3. การทำความสะอาดและการเก็บภาชนะอุปกรณ์ หลังจากประกอบอาหารเสร็จแล้ว ควรทำความสะอาดภาชนะที่เสร็จทันที

สถานที่ที่ใช้ในการเตรียม ประกอบอาหาร และทำความสะอาดภาชนะ หลังจากใช้งานทุกครั้งต้องทำความสะอาดทันที ไม่ปล่อยทิ้งไว้

6.4 กิจกรรมล้างรถ

รถยนต์แต่ละคันจะมีชิ้นส่วนประกอบมากมายหลายชนิด ชิ้นส่วนที่มีขนาดใหญ่และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของรถยนต์ ได้แก่

1. ตัวถัง เป็นที่นั่งสำหรับคนขับและผู้โดยสาร และใช้บรรทุกสิ่งของต่างๆ
2. ล้อรถ เป็นชิ้นส่วนสำคัญที่ทำให้ยานพาหนะเคลื่อนที่ไปได้ไกลๆ
3. เครื่องยนต์ จะไปหมุนเพลาและล้อให้เคลื่อนที่ โดยใช้พลังงานจากการลุกไหม้

ของเชื้อเพลิงในกระบอกสูบของเครื่องยนต์ เครื่องยนต์ในรถยนต์ส่วนมากจะอยู่ในฝากระโปรงด้านหน้าของตัวถังรถ

ดังนั้นส่วนประกอบต่างๆเหล่านี้จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลเพื่อให้ได้ใช้งานได้คงทน และยาวนาน

ความหมาย

การล้างรถ หมายถึง การทำความสะอาดรถด้วยน้ำเปล่าเพื่อล้างสิ่งสกปรกต่างๆ ให้หลุดออกจากตัวรถให้มากที่สุดตามด้วยการเช็ดด้วยฟองน้ำที่ชุบน้ำยาล้างรถและเช็ดให้แห้งด้วยผ้าสะอาดในขั้นตอนสุดท้าย

ความสำคัญ

ในปัจจุบันรถยนต์มีความสำคัญและจำเป็นมาก ต่อการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การขนส่ง การคมนาคมต่างๆ สำหรับคนเมืองแล้วดูเหมือนว่ารถจะกลายเป็นสิ่งสำคัญในชีวิต หลายคนใช้เวลาหลายชั่วโมงต่อวันอยู่ในรถ เด็กบางคนแทบจะเรียกได้ว่าโตบนรถเลยทีเดียว เมื่อใช้รถเราก็ต้องรู้จักดูแลเพื่อให้สามารถใช้งานได้นานๆ ก็รถแต่ละคันราคาไม่น้อยนี่ครับ แต่คุณรู้มั๊ยว่ารถก็ไม่ต่างจากคน นอกจากการบำรุงรักษาภายในแล้ว การดูแลรักษาภายนอกก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน แค่การดูแลเครื่องยนต์อย่างเดียว อาจไม่เพียงพอ หากจะพูดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น คงต้องขอเปรียบเทียบกับคุณผู้หญิงที่ต้องการการการถนอมผิว อาบน้ำ ทาครีมบำรุง ก็เจอกับแดดร้อน มลพิษ ฝุ่นควัน มาทั้งวัน ไม่ดูแลให้ดีก็คงแยเหมือนกัน รถยนต์ก็เช่นกันครับ ดังนั้นหากว่าเราจะหันมาใส่ใจกับเจ้าเพื่อนมีล้อให้มากกว่าเดิมอีกนิดหน่อยก็คงเป็นเรื่องที่ดีไม่น้อย ลองมาดูกันดีกว่าครับว่าควรดูแลอย่างไรให้ผิวรถสวย สะอาดใส ไร้ริ้วรอย

การล้างรถประกอบด้วย

1. ขั้นตอนการทำความสะอาด

1.1 การต่อสายยางฉีดรถ การต่อสายยางที่ใช้ฉีดล้างรถ โดยนำสายยางเส้นที่สั้นมาสวมเข้ากับก๊อกน้ำ นำหัวงเหล็กฉีดสายยางสวมครอบสายยาง ใช้ไขควงปากแบนมาหมุนไปทางขวา จำนวน 10 ครั้ง จนแน่น ไม่สามารถดึงสายยางออกได้จากนั้นดึงสายยางออกจากแท่นเก็บ

1.2 การผสมน้ำยาล้างรถโดยเปิดน้ำใส่ถังปริมาณครึ่งถึงเทน้ำยาล้างรถ จำนวน 4 ผา จากนั้นนำฟองน้ำแช่ในถังน้ำยา

2. ขั้นตอนทำความสะอาดรถ

2.1 ฉีดน้ำยาให้ทั่วรถเพื่อล้างคราบสกปรกออกจากตัวรถ

2.2 นำฟองน้ำที่แช่น้ำยาล้างรถไว้มาเช็ดที่กระจกหน้ารถ กระจกด้านข้างรถ

และกระจกหลังรถ

2.3 ใช้ฟองน้ำที่จุ่มน้ำยาล้างรถเช็ดจากหลังการรถลงมาจนถึงตัวรถ

2.4 ฉีดน้ำล้างคราบน้ำยาออกจากตัวรถ

2.5 ใช้ผ้าแห้งผืนใหญ่ซับน้ำรูตเช็ดน้ำออกจากตัวรถ

2.6 ใช้ผ้าแห้งเช็ดให้ทั่วทั้งรถ

3. ขั้นตอนอุปกรณ์

3.1 ชักฟองน้ำ และผ้าเช็ดรถด้วยน้ำสะอาด

3.2 ตากให้แห้ง

3.3 ใช้ไขควงปากแบนหมุนไปทางซ้าย จำนวน 10 ครั้ง และม้วนสายยางเก็บ

ประโยชน์

1. ทำให้รถสะอาด นำใช้ ดูสวยงาม

2. ได้ออกกำลัง และประหยัดเงิน

3. กรณีที่กล้ามเนื้อเกร็งจะช่วยให้กล้ามเนื้อยืดตัวได้

4. ถ้ายึดเป็นอาชีพจะช่วยให้มีรายได้

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

สมจิตร ทับทิม (2548: บทคัดย่อ) ได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ในกระบวนการเรียนการสอน การงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก เพื่อจัดทำและประเมินคู่มือการจัดกิจกรรม พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกระบวนการเรียน การสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ผู้ศึกษาได้ ดำเนินการ 2 ขั้นตอนคือ 1) การจัดทำร่างคู่มือ โดยศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัย เกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ แล้วจัดทำร่างคู่มือ ประกอบด้วย รูปแบบการจัดกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้

ตามมาตรฐานหลักสูตรสาระการเรียนรู้ วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาของร่างคู่มือ 2) ประเมินคุณภาพคู่มือเมื่อได้ดำเนินการ จัดทำคู่มือเสร็จแล้วได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ตามแบบประเมินที่ได้พัฒนาขึ้น สรุปผลการประเมินคุณภาพคู่มือ โดยรวม มีความเหมาะสมมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด 11 ข้อ และมีความเหมาะสมมาก 2 ข้อ แสดงว่า คู่มือมีความเหมาะสม ครบถ้วนไปใช้ในการสอนได้

ธีรณัฐ สุนทร (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยคู่มือพัฒนาความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย โดยมี จุดมุ่งหมาย (1) เพื่อสร้างคู่มือพัฒนาความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย (2) เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือ พัฒนาความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย และ (3) เพื่อเปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและ หลังการใช้คู่มือ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-6 ปี ภาควิชาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดสูงเนิน (วิชัยนารายณ์ราษฎร์บำรุง) อำเภอเมือง จังหวัด จันทบุรี จำนวน 38 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 17 คน นักเรียนชั้นอนุบาล ปีที่ 2 จำนวน 21 คน เครื่องที่ใช้ในการวิจัย คือแบบวัดความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.81 และคู่มือ พัฒนาความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาประสิทธิภาพคู่มือตาม เกณฑ์ 60/60 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test แบบ Dependent ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. ประสิทธิภาพของคู่มือ พัฒนาความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย ซึ่ง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 มีค่าเท่ากับ 72.42 และ 71.05 ตามลำดับ 2. ความซื่อสัตย์ของ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้คู่มือ พัฒนาความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 3.ความ ซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่2ก่อนและหลังการใช้ คู่มือพัฒนาความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

กิริติกานต์ พุทธอร่าม (2549: บทคัดย่อ) ผู้วิจัยได้ศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมสร้างเสริม คุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 3 (เทศบาลสงเคราะห์) จังหวัดราชบุรี เพื่อเป็น คู่มือ สำหรับครูผู้สอนได้ศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านความซื่อสัตย์ 2) ด้านความประหยัด และ3) ด้านความกตัญญู และผู้บริหารได้ ใช้เป็น แนวทางในการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน ในการจัดทำคู่มือครั้งนี้ได้ ดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการค้นคว้าจาก หนังสือ เอกสาร งานวิจัยและคู่มือต่าง ๆ และเขียนโครงร่างคู่มือ ขั้นตอนที่ 2 จัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือ ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ โดยผู้เชี่ยวชาญ 20 คนประกอบด้วยผู้บริหารสถาน ศึกษา 5 คน ศึกษานิเทศก์ 5 คน และครูผู้สอน 10 คน เป็นผู้ประเมิน ผลการศึกษาได้คู่มือซึ่งมี เนื้อหาประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานสำหรับครูผู้จัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตอนที่ 2 บทบาท ของผู้บริหารและครูในการจัดคู่มือการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตอนที่ 3 กิจกรรมสร้าง เสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน จำนวน 8 กิจกรรม ผลการ

ประเมินความเหมาะสมในการนำคู่มือไป ใช้ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า โดยภาพรวมคู่มือนี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก ($X = 4.05$, $S.D. = .64$)

ปรียานุช สถาวรรมณี. (2548: บทคัดย่อ) การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน และเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมในหลักสูตรเสริม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 36 คน ของโรงเรียนแม่พระฟาติมา ซึ่งเป็นโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ชุดกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย 10 กิจกรรม และแบบทดสอบวัดทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานใช้ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบทักษะการคิด การคิดเชิงวิเคราะห์ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจำแนก ด้านการหมวดหมู่ ด้านการสรุป ด้านการประยุกต์และด้านการคาดการณ์ ช่วงก่อนและหลังการทดลองกิจกรรม ใช้ $t - test$ ผลการวิจัยพบว่า

1) การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ด้วย 3 หลักการ ได้แก่ หลักเอกัตบุคคล หลักประชาธิปไตย และหลักการปฏิบัติที่สอดคล้องศาสตร์การมีส่วนเกี่ยวข้องของนักเรียน ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ การมีอิสระ การแสดงความคิดเห็น และการสื่อสารบนพื้นฐานทฤษฎีการมีส่วนเกี่ยวข้องของนักเรียนของแอสติน (Asuin's Theory of Student Involvement) ประกอบด้วย 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 “กฎของลูกเสือ” กิจกรรมที่ 2 “เด่นเขา...เด่นเรา” กิจกรรมที่ 3 “เก็บของ...ต้องถูกหลักลูกเสือ” กิจกรรมที่ 4 “ตลาดนัดใกล้โรงเรียน” กิจกรรมที่ 5 “เข้มทิศ...พิชิตสมบัติ” กิจกรรมที่ 6 “ปัญหาอรวรรวโรงเรียน” กิจกรรมที่ 7 “ลูกเสือ...รู้เรื่องเงื่อน...เพื่อนช่วยประติษฐ์” กิจกรรมที่ 8 “เรียนรู้อุทกสาระ...น่าจะนำไปใช้...ได้หรือไม่?” กิจกรรมที่ 9 “ผลการทบสะพานคนข้ามหน้าโรงเรียน” และกิจกรรมที่ 10 กิจกรรมในลักษณะการเข้าค่ายพักแรมเป็นเวลา 5 วัน ผลปรากฏว่า ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนทั้ง 5 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 29.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.06 ส่วนหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 42.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.38 มีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีรายละเอียดดังนี้ 2.1 ด้านการจำแนก มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 7.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.83 ส่วนหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.22 2.2) ด้านการจัดหมวดหมู่ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 5.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.69 ส่วนหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.23 2.3) ด้านการสรุป มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 7.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.77 ส่วนหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .91 2.4) ด้านการประยุกต์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.14 ส่วนหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.99 และ 2.5) ด้านการคาดการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 5.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.35 ส่วนหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.50 และเมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดเชิงวิเคราะห์ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน

ด้านการจัดหมวดหมู่ และด้านการสรุป สูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

คาร์ราเวร์ (Carraway. 2001: 62-65A) ได้ศึกษาเรื่องความสำคัญด้านกิจกรรมกลุ่มของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นใน Georgia พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนในโรงเรียนทำให้นักเรียนได้เข้าใจบทเรียนมากกว่าการถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว และชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มเป็นผลให้นักเรียนกล้าแสดงพฤติกรรม และเป็นสาเหตุแห่งความประพฤติของนักเรียน

คาร์เคเทอร์ อเทอร่า (Cavkaytar Atilla. 2000: Abstract) การศึกษาประสิทธิผลของการเรียนการสอนทักษะ ส่งมอบให้กับเด็กที่มีภาวะปัญญาอ่อนของมารดาของพวกเขาเพื่อกำหนดผลการเรียนการสอนทักษะการจัดส่งมารดาที่ได้รับการฝึกอบรมร่วมกับห้องเรียนครูผู้สอนเรื่องทักษะการดูแลตนเองและในประเภทเด็กพิการทางใจของพวกเขาการเรียนรู้ การศึกษาได้ดำเนินการกับสามแม่เด็กและห้องเรียนของพวกเขา ครูผู้สอน เพื่อที่จะหาผลของตัวแปรอิสระที่ขึ้นอยู่กับตัวแปรการออกแบบหลายพฤติกรรมในการออกแบบโดยใช้ประกอบด้วยสามขั้นตอนการประชุมและการเยี่ยมบ้านแต่ละคนที่เอา หนึ่งในหรือครึ่งชั่วโมง ในระหว่างการประชุมผู้ปกครอง : เด็ก ๆ ของการดูแลตนเอง และในประเภททักษะที่ได้รับเลือก ทักษะการจัดลำดับขั้นตอน ส่วนของรางวัลที่จะนำไปใช้ในการฝึกอบรมได้รับการพิจารณา สำหรับตัวอย่างแบบบันทึกข้อมูลการเรียนการสอนได้รับการพัฒนา แม่ของตัวเองภายใต้การกำกับดูแลและครูผู้สอนในชั้นเรียนของนักวิจัยดำเนินการตามขั้นตอนเหล่านี้ทั้งหมด ในขั้นตอนถัดไปให้แม่ที่จัดทำขึ้นแบบบันทึกข้อมูลการเรียนการสอนสำหรับสามทักษะพื้นฐานที่กำหนดและเริ่มที่จะสอนผลการศึกษาพบว่าเด็กบรรลุเป้าหมายทักษะอย่างอิสระ พวกเขา ยังคงสามารถใช้ทักษะเหล่านี้ในระหว่างการติดตามระยะที่การค้นพบแสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนทักษะการดำเนินการโดยแม่ที่ผ่านการฝึกอบรมร่วมกับครูผู้สอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในทักษะการดูแลตนเองและในประเทศของบุตรหลาน การได้มานอกเหนือจากรายงานที่มีได้แสดงให้เห็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ การบูรณาการครอบครัวและผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กที่พิการทางสมองสมาธิเด็กพิเศษเช่นที่ให้อัจเจกหลักสูตรการศึกษารายงานว่าอย่างน้อยห้าปัญหาและอุปสรรคที่ปรากฏในการ จำกัด การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของบุตรหลาน อุปสรรคแรกคือ การศึกษาที่ปิดกั้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างการศึกษาและผู้ปกครอง ซึ่งก็คือภาษาที่สลับซับซ้อนและใช้ในส่วนของปัจเจกศึกษา อุปสรรคที่สองเป็นองค์ประกอบทางกฎหมาย ความหมายของการวิเคราะห์ทางสถิติและ คำศัพท์เกี่ยวกับตำแหน่งและในตัวเลือกของโปรแกรมที่ เกิดความสับสนได้ง่ายหรือพ่อแม่เด็กก็ตกกัน ปัญหาและอุปสรรคที่สามมีการขาดผู้ปกครองที่มีความเข้าใจของโรงเรียนระบบความรู้ในการช่วยเหลือบุตรหลานของตนหรือความรู้ลึกซึ้งของความดี้อยกว่า บางครั้งพ่อแม่รู้สึกไม่ดีพร้อมที่จะให้ความสำคัญการศึกษาที่สำคัญข้อมูลเกี่ยวกับบุตรหลานของตนที่สามารถช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาที่ดีขึ้น โปรแกรม อุปสรรคที่สี่เป็นของครูผู้สอนและการขาดบุคลากรของโรงเรียนของความเข้าใจในวัฒนธรรมของนักเรียนหรือภาษาซึ่งอาจนำไปสู่

ผู้ปกครองที่จะรู้สึกด้อยกว่าหรือยับยั้ง ถ้าผู้ปกครองอยู่ในวัฒนธรรมที่พวกเขาจะไม่ได้รับอนุญาตให้คำถามหรือไม่เห็นด้วยกับผู้มีอำนาจเช่นครูหรือเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนเหล่านั้นอาจรู้สึกสงวนท่าทีที่จะนำเสนอความเห็นต่อครู อุปสรรคที่ห้าเป็นซึ่งปัญหาในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอาจจะมีการขัดขวางจากการไม่มีการขนส่งหรือปัญหาการดูแลเด็ก' หรือการตั้งเวลาที่เกี่ยวข้องกับงานหรือหน้าที่อื่น ๆ

เซารต์จิง โรบิน (Saaltink Robyn. 2010: Abstract) ได้ศึกษาเรื่อง เยาวชนที่มีความบกพร่องทางปัญญาและสิทธิในการตัดสินใจเลือก : ตรวจสอบบริบทของครอบครัวที่จะเข้าโปรแกรมการฝึกอบรม ผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีแนวโน้มที่จะเป็นเหยื่อของการละเมิดและการละเมิดสิทธิมนุษยชนมากกว่าคนปกติผู้วิจัยทำโปรแกรม 3Rs : สิทธิในการเคารพและความรับผิดชอบของโครงการได้มีการพัฒนาและการทดสอบโปรแกรมการฝึกอบรมสิทธิมนุษยชนสำหรับผู้ใหญ่ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ปัจจุบันโครงการได้ดำเนินการให้คำแนะนำเพื่อปรับโปรแกรมการฝึกอบรม 3Rs สิทธิที่จะใช้กับเยาวชนที่มีรหัสประจำตัวและครอบครัวของพวกเขา กรอบปรากฏการณ์สื่อความหมายได้มีงานทำเพื่อศึกษาเยาวชนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา, ผู้ปกครองและพี่น้องรับรู้ที่มีประสบการณ์การเลือก, การตรากฎหมายของสิทธิในบริบทครอบครัว การวิเคราะห์เฉพาะเรื่องของการสัมภาษณ์พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้สมาชิกในครอบครัวพิจารณาค่าครอบครัว, การจัดประชุมและสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างดีเมื่อตัดสินใจโปรแกรมการฝึกอบรมควรส่งเสริมโอกาสในการขยายการพิจารณาของเยาวชนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เป็นวัยรุ่นมีสิทธิเลือกที่จะเลือกโปรแกรมการฝึกอบรม

ชาร์จคลอน ซอล์คราวัน (Cercone – Zocco. 2007: Abstract). การศึกษากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพและวิธีการเพื่อช่วยให้นักเรียนมีการเรียนรู้ทางปัญญา นักเรียนที่มีความพิการทางสติปัญญายังไม่ได้รับการสนับสนุนในทางที่ดีที่สุดไปได้ที่จะตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของพวกเขา การวิจัยเริ่มต้นจาก ศตวรรษที่ 18 ได้ศึกษาประวัติความพิการรวมทั้งการรับรู้ของสังคมชีวิตประจำวันการรักษาการดูแลที่อยู่อาศัยบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองและการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อศึกษาประสบการณ์ในอดีตของบุคคลเหล่านี้ความคืบหน้าของการรับรู้ของชาวอเมริกันนำในการคาดหมายของหลายรุ่น, ทฤษฎี, และ controversies ความพิการและการศึกษาพิเศษ การเคลื่อนไหวทางสังคมของรัฐและกฎระเบียบของรัฐบาลกลางนำความเป็นไปได้สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องในการรับการศึกษาเท่าเทียมกันและเพียงแค่วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ที่ผู้ปกครองและครูในการใช้กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มความสำเร็จการศึกษาของบุคคลที่มีความพิการทางปัญญา

มอร์แกน, แอนเดนิส(Morgan Denise Ann. 2006: Abstract) นักศึกษาจากรัฐ คิวินส์แลนด์ ได้สำรวจประสบการณ์ของผู้ปกครองที่มีความพิการทางปัญญาภายในโครงการสนับสนุนครอบครัวการศึกษาเป็นประสบการณ์ของผู้ปกครองที่มีความพิการทางปัญญาที่เข้าร่วมในโปรแกรมการสนับสนุนจากครอบครัวเป็นเวลามากกว่าสิบสองเดือน นอกจากนี้ยังพิจารณาผลกระทบของโปรแกรมนี้ในความสามารถในการปกครองอย่างมีประสิทธิภาพและป้องกันบุตรหลานของตน

ผู้ปกครองที่มีความพิการทางปัญญามากเกินไปที่จะแสดงการแจ้งเตือนการคุ้มครองเด็กภายในและการตรวจสอบ กลุ่มของผู้ปกครองนี้ประสบการณ์ที่ทำการเฝ้าระวังเช่นเดียวกับกลุ่มชายขอบอื่น ๆ และมีความพิการจะกลายเป็นรูปแบบของการกดขี่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร

บทที่ 3

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ

การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล ผู้จัดทำได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. การเขียนโครงร่างคู่มือ
3. การประเมินความเหมาะสมของคู่มือ
4. การทดลองใช้
5. การประเมินผลคู่มือ

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคู่มือในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และรวบรวมเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูลโดยการติดต่อเพื่อขอข้อมูลด้วยตนเอง

2. การเขียนโครงร่างคู่มือ

รายละเอียดของคู่มือ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 หลักการฝึก

- 1) ฝึกโดยการใช้การวิเคราะห์งาน
- 2) ฝึกให้ตรงกับลักษณะการบกพร่องของเด็ก

ตอนที่ 2 กิจกรรมการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ประกอบด้วย

- 1) กิจกรรมประดิษฐ์
- 2) กิจกรรมงานบ้าน
- 3) กิจกรรมงานครัว
- 4) กิจกรรมล้างรถ

ตอนที่ 3 การประเมินผลกิจกรรมการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

3. การประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

3.1 นำคู่มือและแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ รายชื่อดังต่อไปนี้

1. ดร. สดใส คุ่มทรัพย์อนันต์ นักสังคมสงเคราะห์เชี่ยวชาญ หัวหน้ากลุ่มงานสังคมสงเคราะห์ สถาบันราชานุกูล

2. อาจารย์ณัชพร นกสกุล นักวิชาการศึกษาศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานการศึกษาศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล

3. อาจารย์พลอยกาญจน์ พึ่งเพียร รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์

3.2 วิเคราะห์คะแนนความเหมาะสมของคู่มือ จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้ค่าเฉลี่ย 4.44 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญว่าควรปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือเนื่องจากเนื้อหาเน้นในเชิงวิชาการมากเกินไป ควรเพิ่มเติมเนื้อหาสาระบางตอนเพื่อให้เนื้อหา มีความสมบูรณ์ขึ้นและไม่ควรใช้ภาษาทางวิชาการเพื่อง่ายต่อการนำไปใช้ ควรเพิ่มเติมเรื่องการใช้อุปกรณ์อย่างปลอดภัย

3.3 ปรับปรุงแก้ไขคู่มือตามข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ

3.4 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

4. การทดลองใช้

4.1 นำคู่มือและแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือที่ได้แก้ไขเรียบร้อยแล้ว นำไปทดลองใช้ โดยขอหนังสือจาก บัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เชิญผู้ปกครองจำนวน 18 คน เป็นผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ การพัฒนาคู่มือ สำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พร้อมให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดำเนินการดังนี้

1. จัดทำหนังสือเสนอหัวหน้ากลุ่มงานการศึกษาศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล เพื่อขออนุมัติการใช้คู่มือ

2. จัดประชุมผู้ปกครองผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้และชี้แจงวิธีการใช้คู่มือ

3. ผู้ปกครองนำคู่มือไปทดลองใช้ในการจัดกิจกรรมการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่บ้านโดยใช้ระยะเวลา 4 สัปดาห์ และประเมินผลการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

4.2 รวบรวมแบบประเมินความเหมาะสมที่ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินแล้วมารวบรวมคะแนนตามเกณฑ์ความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้

4.3 รวบรวมแบบประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลังทดลองที่บ้านระยะเวลา 4 สัปดาห์ เพื่อสรุปความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

5. การประเมินผลคู่มือ

5.1 เกณฑ์การตรวจสอบความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้เป็นมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ได้มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ได้มาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ได้ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ได้น้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้น้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมนำไปใช้ได้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมนำไปใช้ได้มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมนำไปใช้ได้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมนำไปใช้น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง คู่มือมีความเหมาะสมนำไปใช้น้อยที่สุด

5.2 เกณฑ์การประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 3 ระดับดังนี้

0 หมายถึง ทำไม่ได้

1 หมายถึง ต้องให้ความช่วยเหลือ

2 หมายถึง ทำได้เอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สรุปผลจากการตรวจสอบความเหมาะสมการนำคู่มือไปใช้ ปรากฏผลตามตาราง ดังนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ปกครอง พิจารณาความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1.	คู่มือมีความเหมาะสมในรายละเอียดของเนื้อหาสาระมีความเป็นไปได้	4.44	.51	มาก
2.	คู่มือมีความเหมาะสมในด้านการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย	4.39	.50	มาก
3.	คู่มือมีความเหมาะสมในด้านการประเมินการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	4.39	.50	มาก
4.	การจัดลำดับหรือขั้นตอนของเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	4.28	.46	มาก
5.	การจัดลำดับหรือขั้นตอนของการจัดกิจกรรมในคู่มือมีความเหมาะสม	4.33	.48	มาก
6.	การจัดลำดับหรือขั้นตอนการประเมินกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีความเหมาะสม	4.28	.46	มาก
7.	รายละเอียดของเนื้อหาที่กำหนดไว้มีความครอบคลุมและเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ	4.50	.51	มากที่สุด
8.	รายละเอียดและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมในคู่มือมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ	4.39	.50	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
9.	รายละเอียดและขั้นตอนการประเมินกิจกรรม ในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญาที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ	4.28	.46	มาก
10.	กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความ บกพร่องทางสติปัญญาที่มีความหลากหลาย และเหมาะสม ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ในการ การจัดกิจกรรมได้	4.44	.51	มาก
11.	กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความ บกพร่องทางสติปัญญาที่มีความหลากหลาย และเหมาะสมสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางใน การส่งเสริมการฝึกอาชีพได้	4.22	.42	มาก
12.	กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความ บกพร่องทางสติปัญญาที่จัดทำทุกกิจกรรม จัดทำได้ครอบคลุมและมีความสมบูรณ์ทั้ง ด้านเนื้อหา การจัดกิจกรรม และการประเมินผล	4.22	.42	มาก
13.	คู่มือที่จัดทำมีเนื้อหาสาระ กิจกรรม และ การประเมิน สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์	4.38	.50	มาก
14.	คู่มือที่จัดทำมีเอกสารประกอบสมบูรณ์ ทำให้เกิดความสะดวกต่อการนำไปใช้ ในการจัดกิจกรรม	4.56	.51	มากที่สุด
15.	คู่มือที่จัดทำมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม และเป็นแนวทางในการส่งเสริมการฝึกอาชีพ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้	4.50	.51	มากที่สุด
	รวม	4.37	.48	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า

ผู้ปกครองจำนวน 18 คนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำคู่มือ การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทาง

สติปัญญา ไปใช้โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .48 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ลำดับที่ 1 คู่มือมีความเหมาะสมในรายละเอียดของเนื้อหาสาระมีความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .51 อยู่ในระดับมาก

ลำดับที่ 2 คู่มือมีความเหมาะสมในด้านการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 อยู่ในระดับมาก

ลำดับที่ 3 คู่มือมีความเหมาะสมในด้านการประเมินการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 อยู่ในระดับมาก

ลำดับที่ 4 การจัดลำดับหรือขั้นตอนของเนื้อหาที่มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .46 อยู่ในระดับมาก

ลำดับที่ 5 การจัดลำดับหรือขั้นตอนของการจัดกิจกรรมในคู่มือมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .48 อยู่ในระดับมาก

ลำดับที่ 6 การจัดลำดับหรือขั้นตอนการประเมินกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .46 อยู่ในระดับมาก

ลำดับที่ 7 รายละเอียดของเนื้อหาที่กำหนดไว้มีความครอบคลุมและเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .51 อยู่ในระดับมากที่สุด

ลำดับที่ 8 รายละเอียดและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมในคู่มือมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 อยู่ในระดับมาก

ลำดับที่ 9 รายละเอียดและขั้นตอนการประเมินกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .46 อยู่ในระดับมาก

ลำดับที่ 10 กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความหลากหลายและเหมาะสม ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .51 อยู่ในระดับมาก

ลำดับที่ 11 กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความหลากหลายและเหมาะสมสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการฝึกอาชีพได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42 อยู่ในระดับมาก

ลำดับที่ 12 กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่จัดทำทุกกิจกรรม จัดทำได้ครอบคลุมและมีความสมบูรณ์ทั้งด้านเนื้อหา การจัดกิจกรรม และการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42 อยู่ในระดับมาก

ลำดับที่ 13 คู่มือที่จัดทำมีเนื้อหาสาระ กิจกรรม และการประเมิน สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 อยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายการประเมิน											ผลการ ประเมิน
	งานประดิษฐ์กรอรูปโมเสค						งานประดิษฐ์ไม้หนีบพาเพลิน					
	1.การเตรียมอุปกรณ์	2.การติดกระดาษกาว 2 หน้า	3.การใช้กรรไกรตัดกระดาษกาว	4.การดึงกระดาษกาว 2 หน้าทีละ ด้านของกรอรูป	5.การตัดแยกโมเสค	6.การติดโมเสคให้พอดีกับกรอ รูป	1.การเตรียมอุปกรณ์	2.การบีบการวร้อนจากปืนกาว	3.การบีบการลงบนตัวติดสำเร็จรูป	4.การนำตัวติดสำเร็จรูปติดลงบน ไม้หนีบผ้า	5. การจัดไม้หนีบใส่ถุง	
13	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
14	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
15	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
16	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
17	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
18	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้

จากตาราง 4 แสดงว่า

ความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในกิจกรรมงานประดิษฐ์เด็กสามารถทำได้คือ งานประดิษฐ์กรอรูปโมเสค และงานประดิษฐ์ไม้หนีบพาเพลิน จากการประเมินเด็กสามารถทำได้ทุกคน ทุกขั้นตอน งานประดิษฐ์กรอรูปโมเสคแยกการประเมินตามขั้นตอนการฝึกบรรยายข้อพบว่า การเตรียมอุปกรณ์ การติดกระดาษกาว 2 หน้า การใช้กรรไกรตัดกระดาษกาว การดึงกระดาษกาว 2 หน้าทีละด้านของกรอรูป การตัดแยกโมเสค การติดโมเสคให้พอดีกับกรอรูป เด็กทุกคนสามารถทำได้ทุกขั้นตอน งานประดิษฐ์ไม้หนีบพาเพลินแยกการประเมินตามขั้นตอนการฝึกบรรยายข้อพบว่า การเตรียมอุปกรณ์ การบีบการวร้อนจากปืนกาว การบีบการลงบนตัวติดสำเร็จรูป การนำตัวติดสำเร็จรูปติดลงบนไม้หนีบผ้า การจัดไม้หนีบใส่ถุง เด็กทุกคนสามารถทำได้ทุกขั้นตอน

ตาราง 5 การวิเคราะห์ข้อมูลกิจกรรมงานบ้าน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน															ผลการ ประเมิน
	การกวาดพื้น					การถูพื้น					การเช็ดโต๊ะ					
	1.การเตรียมอุปกรณ์	2.การจับไม้กวาดและการจับที่โกยขยะ	3.การกวาดพื้น	4.การโกยขยะ	5.การทิ้งลงในถังขยะ	1.การเตรียมอุปกรณ์	2.การตักน้ำใส่ถัง	3.การชักผ้าถูพื้น	4.การถูพื้น	5. การตากผ้าถูพื้น	1.การเตรียมอุปกรณ์	2.การชักผ้าเช็ด	3.การเช็ดโต๊ะ	4.การชักผ้าเช็ดหลังจากใช้แล้ว	5. การตากผ้าเช็ด	
1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
5	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
6	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
7	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
8	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
9	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
10	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
11	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
12	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
13	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
14	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
15	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
16	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
17	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
18	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้

จากตาราง 5 แสดงว่า

ความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในกิจกรรมงานบ้านเด็กสามารถทำได้คือ การกวาดพื้น การถูพื้น และการเช็ดโต๊ะ จากการประเมินเด็กสามารถทำได้ทุกคน ทุกขั้นตอน การกวาดพื้นแยกการประเมินตามขั้นตอนการฝึกรายข้อพบว่า การเตรียมอุปกรณ์ การจับ

ตาราง 7 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการประเมิน										ผลการประเมิน
	การตุนไข่					การนึ่งไก่					
	1.การเตรียมอุปกรณ์	2.การตอกไข่	3.การเติมส่วนผสม	4.การตีไข่	5.การนำไข่ที่ตีแล้วใส่หม้อนึ่ง	1.การเตรียมอุปกรณ์	2.การล้างไก่	3.การใส่หน้าในหม้อนึ่ง	4.การนำไก่เสิร์ฟถึง	5.การทดสอบการสุกของไก่	
3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
5	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
6	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
7	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
8	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
9	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
10	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
11	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
12	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
13	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
14	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
15	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
16	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
17	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้
18	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ทำได้

จากตาราง 7 แสดงว่า

ความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในกิจกรรมงานครัว เด็กสามารถทำได้คือ การตุนไข่ การนึ่งไก่ จากการประเมินเด็กสามารถทำได้ทุกคน ทุกขั้นตอน การตุนไข่ แยกการประเมินตามขั้นตอนการฝึกрайข้อพบว่า การเตรียมอุปกรณ์ การตอกไข่ การเติมส่วนผสม การตีไข่ การนำไข่ที่ตีแล้วใส่หม้อนึ่ง เด็กทุกคนสามารถทำได้ทุกขั้นตอน การนึ่งไก่ แยกการประเมิน

จากตาราง 8 แสดงว่า

ความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในกิจกรรมล้างรถ เด็กสามารถทำได้คือ การล้าง การทำความสะอาด จากการประเมินเด็กสามารถทำได้ทุกคน ทุกขั้นตอน การล้าง แยกการประเมินตามขั้นตอนการฝึกรายข้อพบว่า การเตรียมอุปกรณ์ การผสมน้ำยาเด็กทุกคนสามารถทำได้ ส่วนขั้นตอน การต่อสายยาง การใช้แหวนรัดสายยาง การใช้ไขควง สามารถทำได้ 10 คน อีก 8 คน ยังต้องคอยช่วยเหลือ การทำความสะอาด แยกการประเมินตามขั้นตอนการฝึกรายข้อพบว่า การฉีดน้ำล้างคราบสกปรก การใช้ฟองน้ำจุ่มน้ำยาล้างรถเช็ดกระจก หลังคาร์ถ ตัวถังรถ การฉีดน้ำล้างคราบน้ำยาออกจากตัวรถ การเช็ดรถด้วยผ้าฝ้ายใหญ่ การเช็ดด้วยผ้าแห้ง เด็กทุกคนสามารถทำได้ทุกขั้นตอน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตในการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือการพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตคือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการฝึกอาชีพเบื้องต้นเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในกลุ่มงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย 4 กิจกรรม

1. กิจกรรมประดิษฐ์
2. กิจกรรมงานบ้าน
3. กิจกรรมงานครัว
4. กิจกรรมล้างรถ

การตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ

นำคู่มือและแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ

ทดลองใช้

นำคู่มือและแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือที่ได้แก้ไขเรียบร้อยแล้ว นำไปทดลองใช้ เป็นผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจำนวน 18 คน โดยจัดประชุมผู้ปกครอง ผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้และชี้แจงวิธีการใช้คู่มือและให้ผู้ปกครองนำคู่มือไปทดลองใช้ในการจัดกิจกรรมการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่บ้านโดยใช้ระยะเวลา 4 สัปดาห์ และประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในคู่มือการทำกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เครื่องมือที่ใช้

1. คู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 หลักการฝึก ตอนที่ 2 กิจกรรมการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ประกอบด้วย 1) กิจกรรมประดิษฐ์ 2) กิจกรรมงานบ้าน 3) กิจกรรมงานครัว 4) กิจกรรมล้างรถ และตอนที่ 3 การประเมินผลกิจกรรมการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2. แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล ประกอบด้วยรายการประเมินจำนวน 15 รายการ

3. แบบประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในการฝึกอาชีพ ประกอบด้วยแบบประเมินกิจกรรมการฝึกอาชีพ คือ 1) กิจกรรมประดิษฐ์ 2) กิจกรรมงานบ้าน 3) กิจกรรมงานครัว 4) กิจกรรมล้างรถ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูลวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Means)

2.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปความเหมาะสมในการนำคู่มือการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไปใช้

ความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำคู่มือ การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ไปใช้โดยมีค่าเฉลี่ย 4.37 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีจำนวน 12 ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ ลำดับที่ 1 คู่มือมีความเหมาะสมในรายละเอียดของเนื้อหาสาระมีความเป็นไปได้ ลำดับที่ 2 คู่มือมีความเหมาะสมในด้านการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย ลำดับที่ 3 คู่มือมีความเหมาะสมในด้านการประเมินการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ลำดับที่ 4 การจัดลำดับหรือขั้นตอนของเนื้อหาที่มีความเหมาะสม ลำดับที่ 5 การจัดลำดับหรือขั้นตอนของการจัด

กิจกรรมในคู่มือมีความเหมาะสม ลำดับที่ 6 การจัดลำดับหรือขั้นตอนการประเมินกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีความเหมาะสม ลำดับที่ 8 รายละเอียดและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมในคู่มือมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ ลำดับที่ 9 รายละเอียดและขั้นตอนการประเมินกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ ลำดับที่ 10 กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีความหลากหลายและเหมาะสม ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมได้ ลำดับที่ 11 กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีความหลากหลายและเหมาะสมสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการฝึกอาชีพได้ ลำดับที่ 12 กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่จัดทำทุกกิจกรรม จัดทำได้ครอบคลุมและมีความสมบูรณ์ทั้งด้านเนื้อหา การจัดกิจกรรม และการประเมินผล ลำดับที่ 13 คู่มือที่จัดทำมีเนื้อหาสาระ กิจกรรม และการประเมิน สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ มีจำนวน 3 ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ลำดับที่ 7 รายละเอียดของเนื้อหาที่กำหนดไว้มีความครอบคลุมและเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ ลำดับที่ 14 คู่มือที่จัดทำมีเอกสารประกอบสมบูรณ์ ทำให้เกิดความสะดวกต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรม ลำดับที่ 15 คู่มือที่จัดทำมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมและเป็นแนวทางในการส่งเสริมการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้

2. สรุปความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลังการใช้คู่มือ

ความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลังการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจำนวน 4 สัปดาห์ ประเมินโดยผู้ปกครอง 18 คน เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สามารถทำได้ทุกคน แยกรายกิจกรรม พบว่า

1. กิจกรรมงานประดิษฐ์ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 18 คน จากรายการประเมินเด็กทำได้ทุกรายการ แยกตามรายข้อสามารถทำได้ทุกคน
2. กิจกรรมงานบ้าน เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 18 คน จากรายการประเมินเด็กทำได้ทุกรายการ แยกตามรายข้อสามารถทำได้ทุกคน
3. กิจกรรมงานครัว เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 18 คน จากรายการประเมิน การทอดปลาหู เด็กคนที่ 3 ยังต้องคอยให้ความช่วยเหลือในขั้นตอนการทอด ส่วนเด็กอีก 17 คนทำได้ทุกรายการ แยกตามรายข้อสามารถทำได้ทุกคน
4. กิจกรรมล้างรถ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 18 คน จากรายการประเมิน การล้าง ในขั้นตอน การต่อสายยาง การใช้แหวนรัดสายยาง การใช้ไขควง จำนวน 8 คนยังต้องคอยช่วยเหลือ เด็กอีก 10 คนสามารถทำได้ทุกรายการ แยกตามรายข้อสามารถทำได้ทุกคน มีเด็ก 1 คน ไม่มีการประเมิน

การอภิปรายผล

ในการจัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูลมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ได้ค่าเฉลี่ยรวม 4.37 ซึ่งมีรายการประเมินที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม 5 ข้อ คือการจัดลำดับหรือขั้นตอนของเนื้อหาที่มีความเหมาะสม การจัดลำดับหรือขั้นตอนการประเมินกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีความเหมาะสม รายละเอียดและขั้นตอนการประเมินกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีความหลากหลายและเหมาะสมสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการฝึกอาชีพได้ กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่จัดทำทุกกิจกรรมจัดทำได้ครอบคลุมและมีความสมบูรณ์ทั้งด้านเนื้อหา การจัดกิจกรรม และการประเมินผล เนื่องจาก ผู้วิจัยนำเนื้อหาของกิจกรรมบางส่วนมาจากกิจกรรมของเด็กปกตินำมาปรับใช้เป็นการฝึกอาชีพสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จึงทำให้รายละเอียดและขั้นตอนของกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสับสน ภาษาที่ใช้อาจจะไม่ชัดเจน คลุมเครือซึ่งทำให้ผู้ปกครองไม่เข้าใจ ซึ่งปรีชา ช่างขวัญยืน (2548: 171-172) ได้กล่าวว่า กระบวนการ วิธีการกิจกรรม นับว่าเป็นส่วนสำคัญของคู่มือ เนื้อหาควรมีความถูกต้องช่วยให้ผู้ใช้คู่มือทำสิ่งนั้นสำเร็จ รายละเอียดเพียงพอ ความเหมาะสมของการเรียงลำดับขั้นตอนเหมาะสม ช่วยให้ผู้ใช้ทำสิ่งนั้นๆ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและประหยัด ความชัดเจนของภาษาที่ต้องใช้ สามารถสื่อให้ผู้ใช้เข้าใจตรงกับผู้ใช้เขียนไม่คลุมเครือ และภาษาที่ใช้ช่วยให้เกิดความเข้าใจง่าย ลักษณะของคู่มือใครเป็นผู้ใช้ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน รวมทั้งขั้นตอน กระบวนการเพื่อนำคู่มือไปใช้แล้ว สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำคู่มือไปใช้

1. สำหรับผู้ปกครอง การนำคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไปใช้ดำเนินการฝึกควรปฏิบัติดังต่อไปนี้
 1. ควรศึกษาและทำความเข้าใจขั้นตอนการฝึก
 2. จัดหาสื่ออุปกรณ์และสถานที่ให้เหมาะสม
 3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนได้แก่ เพศ อายุ
 4. การวัดและประเมินผลใช้การสังเกตจากการปฏิบัติ โดยนำข้อมูลที่ได้ระหว่างการสังเกตเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน
2. กระบวนการในการฝึกควรคำนึงถึงสิ่งที่สำคัญดังนี้
 1. ผู้ฝึกต้องเชื่อมั่นว่าเด็กสามารถเรียนรู้ได้

2. ประเมินความสามารถของเด็กและจัดโปรแกรมการสอนเป็นรายบุคคล
3. เลือกวัสดุประสงค์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของเด็กแต่ละคน
4. อดทนและใช้เวลาแก่เด็กในการเรียนรู้
5. ควรให้เด็กฝึกปฏิบัติทักษะที่สอนนั้นหลายๆ ครั้ง จนทำได้ดี
6. บันทึกข้อมูลการฝึกอย่างสม่ำเสมอเพื่อติดตามความก้าวหน้าและเป็นแนวทางในการสอนขั้นต่อไป

7. ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและลงมือฝึกอบรมเด็ก

3. การฝึกเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาผู้ฝึกจะต้องมีการดำเนินการที่สำคัญ คือ

1. แบ่งขั้นตอนการฝึกเป็นขั้นตอนย่อย และฝึกขั้นตอนย่อยนั้นจากง่ายไปหายากที่
 ละขั้นตอนจนทำได้แล้ว จึงจะผ่านไปฝึกขั้นตอนต่อไป

2. สอนซ้ำๆ สม่ำเสมอ ให้กำลังใจ และให้การเสริมแรง

3. ใช้คำพูดง่ายๆ ประโยคสั้นๆ ต่อการเข้าใจ

4. ในระยะแรกให้การเสริมแรงทุกครั้งเมื่อทำได้และให้การเสริมแรงเป็นครั้งคราวใน
 ระยะหลังเมื่อสามารถทำได้เองแล้ว

5. ประเมินผลเป็นระยะเพื่อติดตามความก้าวหน้าในการฝึก

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาคือผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสามารถพัฒนาได้
 โดยการลงมือปฏิบัติซ้ำๆ เป็น ประจำ สม่ำเสมอ

4. การจัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครองเนื้อหาของคู่มือไม่ควรมีเนื้อหาเชิงวิชาการมากนัก
 และ ควรเพิ่มเติมเรื่องการใช้อุปกรณ์อย่างปลอดภัยเนื่องจากเด็กที่ฝึกมีความบกพร่อง

5. คู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่อง
 ทางสติปัญญาเป็นแนวทางการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองแล้วนำไปใช้เป็นทางเลือกหนึ่งในการฝึกเด็ก
 ที่ความบกพร่องทางสติปัญญาโดยได้นำเสนอรายละเอียดต่างๆ ไว้ตามลำดับ สะดวกในการทำความเข้าใจ
 พร้อมมีภาพประกอบให้ศึกษาหลายอย่าง โดยเฉพาะภาพประกอบการอธิบายและจำเป็นที่สุด
 ในการดำเนินการก็คือการทดลองนำไปปฏิบัติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ทักษะต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานในการ
 ทำงานต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ในการฝึกอาชีพที่มี
 ความเหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัด
 กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในหน่วยงานอื่นที่มีความเกี่ยวข้อง

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมใน
 การฝึกอาชีพในเด็กพิเศษกลุ่มอื่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในชั้นเรียนร่วมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ.
- กรมสามัญศึกษา. (2548). *คู่มือการเรียนการสอนการงาน ง 011 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2541). *หลักสูตรสำหรับเด็กกลุ่มพิเศษ (กลุ่ม ก)*. กรุงเทพฯ: พรรณการพิมพ์ จำกัด.
- กำพล จันทร์ทองอิน. (2548). *การพัฒนาคู่มือการสอนวิชาศิลปะการป้องกันตัวสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กีรติกานต์ พุทธอร่าม. (2549). *คู่มือการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 3 (เทศบาลสงเคราะห์) จังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ. (2549). *ข้อมูลหน่วยงานประกอบการเยี่ยมสำรวจ*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กัลยา สุตะบุตร. (2535). *การแบ่งประเภทภาวะปัญญาอ่อนตาม ICD 10*. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กาญจนา โกศลพิเศษรัฐกุล. (2532). *การจัดการศึกษาพิเศษให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิรีบุญ จงวุฒิเวศย์และมาเรียม นิลพันธ์. (2542). *รายงานการวิจัยและจัดทำคู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลและรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อ.ส.ม.ส.)*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุลจักร โนนพันธ์และพึงพิศ สาลีผล. (2540). *โครงการคหกรรม*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ดารณี ธนะภูมิ. (2542). *การสอนเด็กปัญญาอ่อน*. กรุงเทพฯ: บริษัทสมใจการพิมพ์.
- ทัศนีย์ จินาพร. (2553). *รายงานการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย*. สารนิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นพวรรณ ศรีวงศ์พานิช และคณะ. (2550,กันยายน - ธันวาคม). *วารสารราชานุกูล*. 22(3): 165-167
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2546). *เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา รัตนากร. (2550,พฤศจิกายน). *วารสารกรมสุขภาพจิต*. 14 (11): 3-4.

- ปรียานุช สภาวรุณณี. (2548). การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน. ปรินญาณินทร์ กศ.จ. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2539). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง.
- พัชรีวัลย์ เกตุแก่นจันทร์. (2540). หลักการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรระยะสั้นความรู้เรื่องภาวะปัญญาอ่อน. กรุงเทพฯ: สถาบันราชานุกูล.
- พิศุจน์ มีไปล์.(2549). คู่มือการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสตอรี่ไลน์ สำหรับครูในโรงเรียนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โรงเรียนราชานุกูล. (2544). สূจิบัตรพิธีเปิดอาคารพิพิธภัณฑสถานโรงพยาบาลราชานุกูล. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- โรงเรียนราชานุกูล. (2541). หลักสูตรการเตรียมผู้ชุมชนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- วารุณี วงษา. (2542). การจัดการบ้านเรือน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์. (2535). บทบาทของ ก.ค. ในทศวรรษหน้า. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.
- ศรียา นิยมธรรม. (2542). การวัดและประเมินผลทางการศึกษาพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: P.A.ART PRINTING CO.,LTD.
- สดใส คุ่มทรัพย์อนันต์. (2550). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการทดลองจ้างงานผู้บกพร่องทางสติปัญญา. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานสังคมสงเคราะห์ สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- สมจิตร ทับทิม. (2548). คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ในกระบวนการเรียนการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. (2551). การงานอาชีพและเทคโนโลยี ป. 5. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.)จำกัด.
- สาริกา แก้วน้ำ. (ม.ป.ท.) กรณีศึกษาการใช้โปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล สอนทักษะคณิตศาสตร์(การใช้เงิน)แก่เด็กปัญญาอ่อน. กรุงเทพฯ: สถาบันราชานุกูล.
- สุโขทัยธรรมมาธิราชมหาวิทยาลัย. (2532). เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ หน่วยที่ 1- 9. นนทบุรี: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.

- สุมิตรา เจณวาสิน. (ม.ป.ท.). การเปรียบลักษณะของการ์ตูนเรื่องที่มีผลต่อความเข้าใจในการฟังของเด็กปัญญาอ่อน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อำนวยการ เถาตระกูล. (2541). คู่มือการเขียนแผนการสอนเพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพอาชีวศึกษา. เชียงใหม่: เอ็มพันธ์.
- Carraway, Sandra Lynne Deal. (2001). *Georgia Middle School Principals Awareness of Gang Activity in Their School*, Dissertation Abstracts International.
- Cavkaytar, Atilla. (2000). *Effectiveness of the Skill Instruction Delivered to Children with Mental Retardation by their Mothers*. Eskisehir: Department of Special Education. Anadolu University.
- Cercone Zocco. (2007). *Effective Strategies and approaches to help stuents with limited intellectual capacities to learn*. State University of New York State College.
- Morgan Denise. (2006). *An Exploration of Experiences of Parents with an intellectual disability within a family support program*. University of Queensland.
- Saaltink Robyn. (2010). *Youth with intellectual disabilities and the right to make choices: Investigating the family context to inform a training program*. Brock University Canada.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร. สดใส คุ่มทรัพย์อนันต์ นักสังคมสงเคราะห์เชี่ยวชาญ หัวหน้ากลุ่มงานสังคมสงเคราะห์ สถาบันราชานุกูล
2. อาจารย์ณัฏพร นกสกุล นักวิชาการศึกษาพิเศษ ชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล
3. อาจารย์พลอยกาญจน์ พึ่งเพียร รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์

ภาคผนวก ข

เอกสารแนะนำการวิจัยสำหรับผู้ปกครองและเอกสารยินยอม

เอกสารแนะนำการวิจัยสำหรับผู้ปกครอง

ชื่อการวิจัย การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล (A Development of a manual for Parents to conduct activities in the vocational training of children with intellectual disabilities, Rajanukul Institute.)

ชื่อผู้วิจัย นางบังอร เทพโกมุท รหัสประจำตัว 49199080036 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร ที่ติดต่อได้สะดวก 081-7017256

เรียนผู้ปกครอง

เนื่องจากท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมในการวิจัยที่ดำเนินการโดยนางบังอร เทพโกมุท จดหมายฉบับนี้ทำขึ้นเพื่อขอคำยินยอมที่จะให้ท่านเข้าร่วมในการวิจัยนี้ กรุณาอ่านรายละเอียดและถามคำถามกรณีมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการวิจัย ก่อนที่ท่านจะเข้าร่วม นอกจากนี้ท่านอาจจะถามคำถามภายหลังเมื่อไรก็ได้ หลังจากที่ท่านเข้าร่วมโครงการแล้ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื่องจากท่านมีบุตรที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาอยู่ในความดูแล ซึ่งกำลังเรียนอยู่ชั้นเตรียมฝึกอาชีพเบื้องต้น สถาบันราชานุกูล เพื่อพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล ซึ่งถ้าคู่มือการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความเหมาะสม จะทำให้เรามีเครื่องมือในการใช้ฝึกอาชีพสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อประโยชน์ในการดูแลและช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้ต่อไป

วิธีดำเนินการ

ผู้ที่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสถาบันราชานุกูล จำนวน 18 คน หากท่านเข้าร่วมการวิจัยท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมในการวิจัย ซึ่งเครื่องมือในการวิจัยคือ คู่มือการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และแบบประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จะเชิญผู้ปกครองทั้งหมด 18 คน เพื่อเข้าร่วมการวิจัยนี้ ประชุมเพื่อแนะนำการใช้คู่มือและจึงขอให้ท่านตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือซึ่งจะใช้เวลา ประมาณ 15 -20 นาที หลังจากนั้นจึงขอให้ท่านนำคู่มือไปใช้ทดลองใช้ระยะเวลา 4 สัปดาห์ และประเมินผลการใช้คู่มือหลังสิ้นสุด 4 สัปดาห์ซึ่งจะใช้

เวลา ประมาณ 15 – 20 นาที โดยผู้วิจัยจะประสานไปยังท่านเพื่อให้ท่านประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ความเสี่ยงและความไม่สะดวกที่อาจเกิดขึ้น

การวิจัยนี้ไม่มีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอันตรายใด ๆ แก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย เนื่องจากการประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาซึ่งเป็นการถามและให้ตอบจากตัวเลือกที่มีให้ไว้ แต่อาจมีความไม่สะดวกเกิดขึ้นบ้างจากการที่ผู้เข้าร่วมอาจต้องเสียเวลา

ผลประโยชน์ที่จะได้รับ

ผลประโยชน์ที่จะได้รับโดยตรงสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทำให้ได้คู่มือการฝึกอาชีพ เพื่อใช้ในการฝึกเด็กต่อไป นอกจากนี้ข้อมูลจากการวิจัยอาจช่วยให้มีเครื่องมือที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพในการฝึกอาชีพสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในอนาคต

การรักษาความลับ

ข้อมูลผลการประเมินคู่มือของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ ไม่มีการนำเสนอข้อมูลเป็นรายบุคคลโดยแจ้งชื่อ – นามสกุล แต่จะนำเสนอข้อมูลผลการประเมินในภาพรวม นอกจากนี้เราจะเก็บรักษาเอกสารทั้งหมดในการวิจัย ในสถานที่ซึ่งไม่มีผู้ใดเข้าถึงได้ ยกเว้นผู้ทำวิจัยเท่านั้น

ความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการ

การเข้าร่วมการวิจัยนี้ของท่านเป็นแบบสมัครใจ ท่านมีสิทธิที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัยนี้ และท่านยังมีสิทธิถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่จำเป็นต้องชี้แจงเหตุผล การตัดสินใจที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัยหรือถอนตัวจากการวิจัยนี้จะไม่มีผลใดๆ ต่อผลการเข้ารับบริการของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาผู้อยู่ในความดูแลของท่าน และท่านสามารถถามคำถามใดๆเกี่ยวกับการวิจัยนี้กับนักวิจัยดังรายชื่อที่ให้ไว้ หากท่านมีข้อสงสัยประการใดในอนาคต ท่านก็ยังสามารถถามคำถามได้

ถ้าท่านต้องการที่จะติดต่อสอบถามเกี่ยวกับการวิจัยนี้ เนื่องจากท่านไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือรู้สึกว่าจะได้รับความไม่สบายใจจากการเข้าร่วมการวิจัย หรือท่านมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับการวิจัยนี้ กรุณาติดต่อนักวิจัย

เอกสารยินยอม
การเข้าร่วมการวิจัยสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย
(Informed consent form)

ข้าพเจ้า.....นามสกุล.....
 ได้ทราบรายละเอียดของการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการ
 ฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล ตลอดจนประโยชน์และข้อเสียดัง
 ที่เกิดขึ้นกับข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมเข้าร่วมการ
 วิจัยดังกล่าวข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้น ข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัย
 ได้ และสามารถถอนตัวออกจากการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องชี้แจงเหตุผล และไม่มี
 ผลกระทบใดๆ ต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะรักษาข้อมูลของข้าพเจ้าเป็นความลับ จะนำเสนอ
 ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวิจัย และหรือทางวิชาการ/ในรูปแบบสรุปผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น ไม่มี
 การระบุชื่อ – นามสกุล หรือส่วนที่ทำให้รู้ว่าเป็นข้อมูลของข้าพเจ้า

ลงชื่อ.....ผู้เข้าร่วมการวิจัย

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หมายเหตุ สำหรับผู้ที่อ่านเขียนหนังสือไม่ได้เมื่อรับฟังเข้าใจแล้วให้พิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือแทนการ
 ลงนาม

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อ
 เสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจน โดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ.....ผู้วิจัย

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก ค
คู่มือการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพ
ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

คู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรม
ในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่อง
ทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล

โดย
บังอร เทพโกมุท

คำนำ

การจัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สถาบันราชานุกูล มีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ปกครองได้ใช้คู่มือเป็นแนวทางในการฝึกเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จะได้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องระหว่างบ้านและโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ งานวิจัยและคู่มือต่างๆ เพื่อให้ได้เนื้อหาครบถ้วนและสมบูรณ์ สอดคล้องกับกิจกรรม ที่มีลักษณะของการบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งคู่มือมีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำชี้แจงการใช้คู่มือ ส่วนที่ 2 เนื้อหาของคู่มือประกอบด้วยรายละเอียดของเนื้อหา 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 หลักการฝึกอาชีพ ตอนที่ 2 กิจกรรมการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และตอนที่ 3 การประเมินผลกิจกรรมการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือเล่มนี้จะเป็นแนวทางในการฝึกเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสำหรับที่จะให้ผู้ปกครอง บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลบุคคลที่บกพร่องทางสติปัญญาใช้เป็นแนวทางในการสอนและฝึกบุคคลที่บกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งจะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นสำหรับการไปประกอบอาชีพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ที่นำไปใช้ทุกท่าน

บงอร เทพโกมุท

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1 คำชี้แจงการใช้คู่มือ.....	1
ส่วนที่ 2 เนื้อหาของคู่มือ.....	2
ตอนที่ 1 หลักการฝึก.....	2
ฝึกโดยการใช้การวิเคราะห์งาน.....	2
ฝึกให้ตรงกับลักษณะความบกพร่องของเด็ก.....	3
ตอนที่ 2 กิจกรรมการฝึกอาชีพเด็ก.....	6
กิจกรรมงานประดิษฐ์.....	6
งานประดิษฐ์กรอบรูปโมเสค.....	8
งานประดิษฐ์ไม้หนีบพาเพลิน.....	11
กิจกรรมงานบ้าน.....	17
การกวาดพื้น.....	18
การถูพื้น.....	19
การเช็ดโต๊ะ.....	21
กิจกรรมงานครัว.....	31
การหุงข้าว.....	32
การทอดปลา.....	40
การตุนไข่.....	46
การนึ่งไก่.....	52
กิจกรรมล้างรถ.....	56
ตอนที่ 3 การประเมินผลกิจกรรมการฝึกอาชีพ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา.....	68
เอกสารอ้างอิง.....	69

ส่วนที่ 1: คำชี้แจง

วัตถุประสงค์ของคู่มือ

คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ปกครองใช้เป็นแนวทางในการฝึกเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

การใช้คู่มือ

การนำคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไปใช้ดำเนินการฝึกควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาและทำความเข้าใจขั้นตอนการฝึก
2. จัดหาสื่ออุปกรณ์และสถานที่ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของเด็ก
3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ได้แก่ เพศ อายุ ข้อจำกัดของเด็ก
4. การฝึกควรให้เด็กฝึกปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหลายๆ ครั้ง จนทำได้ดี
5. การประเมินผลใช้การประเมินจากแบบประเมินของแต่ละกิจกรรม
6. บันทึกข้อมูลการฝึกอย่างสม่ำเสมอเพื่อติดตามความก้าวหน้าและเป็นแนวทางในการฝึกครั้งต่อไป

ส่วนที่ 2 : เนื้อหาของคู่มือ

ตอนที่ 1: หลักการฝึกอาชีพ

1. หลักการฝึกโดยการให้การวิเคราะห์งาน

ฝึกโดยการให้การวิเคราะห์งานการวิเคราะห์งาน เป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยแบ่งกิจกรรมหรืองานใดงานหนึ่งเป็นขั้นตอนย่อย ๆ จากขั้นตอนแรกไปจนขั้นตอนสุดท้ายและสอนไปตามลำดับขั้นตอนจนเด็กทำได้สำเร็จ

การวิเคราะห์งาน คือ กระบวนการที่ใช้แยกงานออกเป็นขั้นตอนย่อยอย่างต่อเนื่องกันโดยมีการจัดการลำดับขั้นตอนของงานและอธิบายขั้นตอนที่สำคัญของงานทั้งหมด

ประโยชน์ของการวิเคราะห์งาน

1. ทำให้ตัดสินใจว่า จะสอนอะไรต่อจากเนื้อหาที่สอนไปแล้ว
2. ทำให้รู้ว่าเด็กมีปัญหาตรงไหน เด็กทำขั้นตอนใดไม่สำเร็จ
3. ทำให้แยกขั้นตอนย่อยที่จำเป็น เพื่อช่วยเด็กทำงานแต่ละขั้นได้สำเร็จ
4. ทำให้รู้ว่าจะต้องเปลี่ยนและปรับปรุงอะไรบ้าง ที่จะช่วยให้เด็กทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ
5. ทำให้หาวิธีอื่นใด เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษทำงานได้ เช่น ถ้าเด็กใส่กระดุมเสื้อไม่ได้ ครูจะมีวิธีที่จะสอนให้เด็กใส่กระดุมเสื้อได้

วิธีวิเคราะห์งาน

1. ผู้ฝึกจะเป็นผู้แบ่งงานแต่ละงานเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้มากเท่าที่ผู้ฝึกคิดว่าจำเป็น
2. ผู้ฝึกจะระบุทักษะย่อยที่เป็นขั้นตอนสำคัญไว้ว่าคืออะไร
3. สอนให้เด็กทำงานที่กำหนดได้สำเร็จ

4. แก้ไขดัดแปลง เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับเด็กบางคนที่ต้องการเรียนรู้ทักษะย่อยแต่ละขั้นของงาน แต่บางคนฝึกงานบ้างขั้นไม่ได้ กรณีนี้ต้องตั้งวัตถุประสงค์ใหม่แทนวัตถุประสงค์เดิมที่วางไว้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น

ประโยชน์ของการวิเคราะห์งาน

1. ผู้ฝึกสามารถใช้กระบวนการการวิเคราะห์งานและวิเคราะห์งานขั้นนั้นได้
2. ผู้ฝึกได้ข้อมูลพื้นฐานความก้าวหน้าของเด็กที่เรียนในโครงการเนื้อหาอื่นต่อไปได้อย่างเหมาะสม
4. ผู้ฝึกสามารถเปรียบเทียบความสำเร็จของเด็กได้เป็นช่วงระยะเวลา
5. ผู้ฝึกทราบว่าเนื้อหาไหนใช้เวลาสอนเท่าไร จะต้องเน้นอะไรอย่างไร การเข้าร่วมแก้ไขปัญหาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์งานอย่างไร ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ใดที่ช่วยให้เรียนรู้งานได้ดีและรวดเร็ว

2. หลักการฝึกให้ตรงกับลักษณะการบกพร่อง

หลักการฝึกให้ตรงกับลักษณะการบกพร่องของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดังนี้

1. ลี้มง่าย ใช้หลักการดังนี้
 - 1.1 สอนในขั้นตอนที่แยกย่อยหรือการวิเคราะห์งาน (Task Analysis)
 - 1.2 สอนซ้ำ ๆ จนเด็กจะทำได้และทบทวนทุกครั้ง
 - 1.3 สอนให้เด็กทำกิจกรรมประจำวัน สอนอย่างสม่ำเสมอไม่ทิ้งช่วงห่างหรือสอนนาน ๆ ครั้ง
 - 1.4 สอนเป็นรายบุคคลหรือตัวต่อตัว
 - 1.5 สอนเพียงอย่างเดียวในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ถ้าสอนหลายอย่างเด็กจะสับสนและจำไม่ได้

1.6 สอนโดยให้กระทำด้วยตนเอง (Learning by doing) โดยให้เด็กได้สัมผัสด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองไม่ใช่ โดยการอธิบายให้เด็กฟังเพียงอย่างเดียว ซึ่งเด็กก็จะจำไม่ได้

2. ชอบเล่นและสนุกสนาน ใช้หลักการสอนดังนี้

2.1 สอนโดยใช้การเล่นประกอบเช่น เล่นเกม ฯลฯ

2.4 สร้างบรรยากาศในขณะที่สอน ให้ผ่อนคลาย (Relaxation)

ไม่เคร่งเครียด

2.3 จูงใจและกระตุ้นให้เด็กสนุกสนานและสนใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ร้องเพลง เชิดหุ่นประกอบ ฯลฯ

2.4 ให้แสดงบทบาทสมมุติหรือการแสดงละคร

3. ชอบเลียนแบบ ใช้หลักการสอนดังนี้

3.1 ครูแสดงแบบอย่างที่ดีให้เด็กเห็น เพราะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาชอบการเลียนแบบและทำตามเช่น การแสดงมารยาทที่ดี การพูดจาที่ไพเราะ ฯลฯ

3.2 สาธิตการสอนให้เด็กทำตาม เช่น ตบมือ กระโดด ลากเส้น ฯลฯ

3.3 แสดงท่าทางที่ว่องไวและเคลื่อนไหวอยู่เสมอ เพราะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บางคนมักจะเฉื่อยชา งุ่มง่าม เด็กจะได้เลียนแบบดังกล่าว

4. มีความตั้งใจระยั้ง ใช้หลักการสอนดังนี้

4.1 ให้เรียนหรือทำงานระยั้งๆ และเปลี่ยนกิจกรรมให้ดึงดูดความสนใจ

4.2 ใช้สื่อการสอนให้เหมาะกับพัฒนาการของเด็กและน่าสนใจเพื่อจูงใจให้เด็กสนใจเรียน

4.3 ให้แรงเสริมตามความเหมาะสม เมื่อเด็กทำได้หรือให้ความร่วมมือ เพื่อเป็นกำลังใจและจูงใจ เช่น รางวัล คำชมเชย

5. มีความเข้าใจน้อย ใช้หลักการสอนดังนี้

5.1 ยกตัวอย่างประกอบให้เด็กเข้าใจและรู้จักคิด เช่น สอนเลข 1 หมายถึงจำนวนค่าเท่ากับ 1 คือ ดินสอ 1 แท่ง คน 1 คน ส้ม 1 ผล แมว 1 ตัว สมุด 1 เล่ม ฯลฯ

5.2 ใช้คำพูดที่ชัดเจนและสั้นๆ

5.3 ใช้สื่อการสอนที่เด่นชัดและเข้าใจง่าย เช่น ตัวอักษรหรือรูปภาพที่เห็นได้ชัดเจนหรือใช้ของจริง

5.4 สอนในสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม เพราะนามธรรมเด็กเข้าใจยาก

ตอนที่ 2: กิจกรรมการฝึกอาชีพ

1. กิจกรรมงานประดิษฐ์

งานประดิษฐ์เป็นการฝึกให้รู้จักเลือกใช้วัสดุเครื่องมือและเทคนิคเพื่อสร้างคุณสมบัติที่เหมาะสมให้ผู้เรียนได้มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข มีการปรับปรุงงานและนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ในโอกาสต่อไป

ความหมาย

งานประดิษฐ์ หมายถึง สิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นอย่างงดงามและละเอียดลออ อาจจะเหมือนของจริงหรือไม่เหมือนของจริงก็ได้ เพื่อประโยชน์ใช้สอยและความสวยงาม

ความสำคัญ

1. การใช้สอย งานประดิษฐ์ทุกชิ้นที่สร้างขึ้นล้วนมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การใช้สอย ผู้ประดิษฐ์อาจคิดสร้างสิ่งประดิษฐ์ของตนขึ้นเพื่อใช้แทนสิ่งของที่สูญหายไปหรือคิดค้นเครื่องใช้อย่างใหม่ตามความคิด และจินตนาการก็ได้ แต่สิ่งสำคัญอยู่ที่สิ่งประดิษฐ์เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว
2. การประหยัด เป็นการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ จากวัสดุที่หาง่าย ราคาถูกหรือไร้ค่าแล้วเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ทำให้ไม่ต้องเสียเงินในการซื้อหา เป็นการประหยัดและทำให้มีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด
3. ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการทำวัสดุต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ ใช้สอยตามคุณสมบัติของเครื่องใช้เดิมหรือเครื่องใช้ที่คิดค้นขึ้น นอกจากนั้นการคิดค้นวัสดุที่จะนำมาตกแต่งให้สิ่งประดิษฐ์งดงามแสดงให้เห็นถึงการใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างชัดเจน
4. ทักษะฝีมือ การทำงานประดิษฐ์จะช่วยให้ผู้ทำเกิดทักษะในการทำงานมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นฝีมือ สมาธิ และความตั้งใจ รู้จักวิธีการทำงาน และ

ขั้นตอนของการทำงานตั้งแต่การเริ่มต้นการทำงาน การลงมือปฏิบัติ จนกระทั่งทำงานเสร็จ และนำไปใช้งานได้ ตามความประสงค์ การทำงานประดิษฐ์อย่างสม่ำเสมอช่วยพัฒนาฝีมือและประสบการณ์การทำงานให้ดียิ่งขึ้น

5. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การฝึกฝนงานประดิษฐ์ ในยามว่างอย่างสม่ำเสมอจะทำให้เกิดนิสัยรักการทำงานขยันอดทน และมองเห็นคุณค่าของเวลา โดยไม่ยอมให้สูญเสียเวลาโดยปล่อยประโยชน์

กิจกรรมงานประดิษฐ์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ประกอบด้วย

1. งานประดิษฐ์กรอบรูปโมเสค วัสดุอุปกรณ์

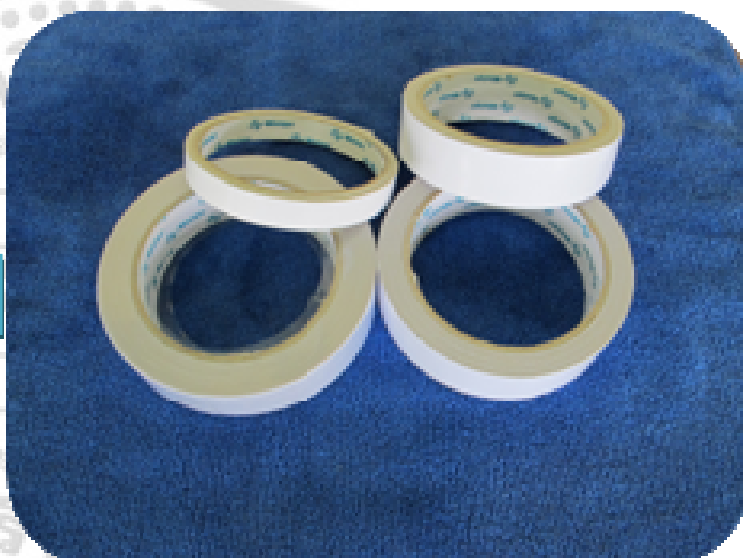
1. แผ่นโมเสค

2. กรอบรูปไม้สน

3. กระดาษกาว 2 หน้า

4. คีม คัตเตอร์ กรรไกร

ขั้นตอนการฝึก

1. ติดกระดาษขาว 2 หน้าแบบบางให้เท่ากับความกว้างและความยาวของกรอบรูปไม้สน

2. ดึงกระดาษสองหน้าที่ละด้านของกรอบรูป

3. ติดชั้นแผ่นโมเสคให้เต็มพื้นที่ของกรอบรูป(เลือกสีตาม

ชอบ)

4. จะได้กรอบรูปโมเสคที่สวยงามตามต้องการ

แบบประเมินกิจกรรมงานประดิษฐ์

กรอบรูปโมเสค

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับขั้นตอนการปฏิบัติตามรายการ
ประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้
- 1 หมายถึง ต้องให้ความช่วยเหลือ
- 2 หมายถึง ทำได้เอง

รายการประเมิน	การประเมิน			หมายเหตุ
	0	1	2	
1. การเตรียมอุปกรณ์				
2. การติดกระดาษขาว 2 หน้า				
3. การใช้กรรไกรตัดกระดาษขาว				
4. การดึงกระดาษขาว 2 หน้าทีละ ด้านของกรอบรูป				
5. การตัดแยกโมเสค				
6. การติดโมเสคให้พอดีกับกรอบรูป				
รวม				

.....ผู้ประเมิน

2. งานประดิษฐ์ไม้หนีบพาเพลิน วัสดุอุปกรณ์

1. ไม้หนีบผ้าสีต่างๆ

2. ตัวติดรูปต่างๆ สำเร็จรูป

3. ปืนยิงและกาวแท่ง

4. มีด คัตเตอร์ กรรไกร

ขั้นตอนการฝึก

1. นำปืนกาวเสียบที่ปลั๊กไฟอย่างระมัดระวัง

2. เมื่อกาวร้อนบีบกาวลงบนตัวติดสำเร็จรูป

3. นำตัวติดสำเร็จรูปมาติดลงบนไม้หนีบผ้าขนาดต่างๆ ที่เตรียมไว้ รอจนแห้ง

4. จัดใส่ถุงสวยงาม ปิดปากถุง

แบบประเมินกิจกรรมประดิษฐ์

ไม้หนีบพาเพลิน

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับขั้นตอนการปฏิบัติตามรายการ
ประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้
- 1 หมายถึง ต้องให้ความช่วยเหลือ
- 2 หมายถึง ทำได้เอง

รายการประเมิน	การประเมิน			หมายเหตุ
	0	1	2	
1. การเตรียมอุปกรณ์				
2. การบีบการร้อนจากปืนกาว				
3. การบีบการลงบนตัวติดสำเร็จรูป				
4. การนำตัวติดสำเร็จรูปติดลงบนไม้หนีบผ้า				
5. การจัดไม้หนีบใส่ถุง				
รวม				

.....ผู้ประเมิน

2. กิจกรรมงานบ้าน

งานบ้านเป็นการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาในการดำรงชีวิต ให้มีความเป็นอยู่อย่างปกติสุข โดยไม่ต้องพึ่งพาหรือเป็นภาระให้กับสมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในการดูแลเด็ก นอกจากนั้นเป็นการสร้างนิสัยให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง และทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมที่ตนอยู่ร่วมกันต่อไป

ความหมาย

งานบ้านหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้บ้านน่าอยู่และช่วยให้สมาชิกภายในบ้านอยู่กันอย่างมีความสุข ได้แก่ งานทำความสะอาดบ้าน งานตกแต่งบ้าน งานบริการต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกในครอบครัว

ความสำคัญ

1. งานบ้านเป็นเรื่องของการประหยัดทรัพยากรเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าครอบครัวเป็นแหล่งบริโภคทรัพยากรแหล่งใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง โดยการที่ครอบครัวเรียนรู้ และจัดสรรทรัพยากรที่จะต้องใช้ในการดำรงชีวิตเหล่านั้นอย่างประหยัดและใช้อย่างคุ้มค่า
2. งานบ้านเป็นเรื่องของการรับผิดชอบร่วมกัน มีพิจารณาลักษณะของงานบ้านโดยทั่วไป จะเห็นว่างานบางอย่างเป็นเรื่องส่วนตัว เช่น งานซักผ้า ทำความสะอาดห้องส่วนตัว บางเรื่องเป็นของส่วนรวม เช่น งานทำอาหาร งานทำความสะอาดบ้านทั่วไป
3. งานบ้านเป็นเรื่องการเพิ่มพูนรายได้ การทำงานบ้านกันเอง เพราะช่วยประหยัด นอกจากนี้การดูแลทรัพย์สินสมบัติของตนเอง เจ้าของย่อมให้ความทะนุถนอมมากกว่าให้คนอื่นทำ เป็นการยืดอายุการใช้งานและเป็นการประหยัดทรัพยากรทางหนึ่ง

ประโยชน์

1. ทำให้บ้านสะอาด น่าอยู่ขึ้น สิ่งของเครื่องใช้ในบ้านคงทน
2. ทำให้อากาศดี ไม่เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค
3. เป็นตัวอย่างที่ดีในบ้านเรื่องการรักษาความสะอาด

กิจกรรมงานบ้านสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
ประกอบด้วย

1. การกวาดพื้น
วัสดุอุปกรณ์

1. ไม้กวาดอ่อน

ที่โกยขยะ

ขั้นตอนการฝึก

1. ใช้มือข้างที่ถนัดจับด้ามไม้กวาด ในลักษณะกำมือให้แน่น แต่สามารถขยับมือไปมาได้ ใช้มืออีกข้างหนึ่งจับด้ามที่โกยขยะ วางปลายไม้กวาดลักษณะเอนและแนบพื้น

2. ใช้ไม้กวาดกวาดขยะใส่ที่โกยขยะโดยวางส่วนหน้าของที่โกยขยะแนบพื้นไถลกองขยะแล้วกดด้ามแนบลง โดยยกส่วนด้านหลังที่ติดกับปลายด้ามขึ้นเล็กน้อย

3. ใช้มือข้างที่จับไม้กวาดอ่อนกวาดเศษผงใส่ที่โกยขยะใส่
จนเศษผงหมดจากพื้น

4. นำเศษผงทิ้งในถังขยะ

แบบประเมินงานบ้าน

การกวาดพื้น

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับขั้นตอนการปฏิบัติตามรายการ
ประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้
- 1 หมายถึง ต้องให้ความช่วยเหลือ
- 2 หมายถึง ทำได้เอง

รายการประเมิน	การประเมิน			หมายเหตุ
	0	1	2	
1. การเตรียมอุปกรณ์				
2. การจับไม้กวาดและการจับที่ โกยขยะ				
3. การกวาดพื้น				
4. การโกยขยะ				
5. การทิ้งลงในถังขยะ				
รวม				

.....ผู้ประเมิน

2. การถูพื้น วัสดุอุปกรณ์

1. ถังน้ำ

2. ไม้ถูพื้น

ขั้นตอนการฝึก

1. ตักน้ำใส่ถัง ประมาณ 1/2 ถัง นำไม้ถูซบนำให้ผ้าเปียก และบิดผ้าให้หมาด

2. นำไม้ถูพื้น โดยจับที่ด้ามของไม้ถูพอมือจับได้ถนัด โดย
ถูจากด้านในห้องก่อนแล้วจึงถอยหลังออกมาเรื่อยๆ จนสุดมุมห้อง

3. เมื่อถูห้องจนสะอาดนำผ้าถูพื้นมาซักบ่อยๆ เปลี่ยนน้ำที่
ดำ สกปรกทิ้ง

4. ซักผ้าจนสะอาดถูพื้นจนสะอาด บิดและนำไปตาก

แบบประเมินงานบ้าน

การถูพื้น

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับขั้นตอนการปฏิบัติตามรายการ
ประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้
- 1 หมายถึง ต้องให้ความช่วยเหลือ
- 2 หมายถึง ทำได้เอง

รายการประเมิน	การประเมิน			หมายเหตุ
	0	1	2	
1. การเตรียมอุปกรณ์				
2. การตักน้ำใส่ถัง				
3. การซักผ้าถูพื้น				
4. การถูพื้น				
5. การตากผ้าถูพื้น				
รวม				

.....ผู้ประเมิน

3. การเช็ดโต๊ะ วัสดุอุปกรณ์

1. ผ้าเช็ดโต๊ะ

2. ก๊อกน้ำ

ขั้นตอนการฝึก

1. นำผ้าเช็ดตัวชุบน้ำแล้วบิดให้หมาด

2. นำผ้าเช็ดตัวมาคลี่ออกบนโต๊ะ แล้วเช็ดตามความยาวของโต๊ะ กลับไปกลับมาจนทั่วโต๊ะ

3. นำผ้าซีรุ่มมาซักแล้วบิดให้หมาด นำไปเช็ดโต๊ะอีก 2 ครั้ง

4. เมื่อเช็ดโต๊ะเสร็จ นำผ้าซีรุ่มมาซักให้แห้ง บิดให้หมาด
นำไปตากแห้ง

แบบประเมินงานบ้าน

การเช็ดโต๊ะ

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับขั้นตอนการปฏิบัติตามรายการ
ประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้
- 1 หมายถึง ต้องให้ความช่วยเหลือ
- 2 หมายถึง ทำได้เอง

รายการประเมิน	การประเมิน			หมายเหตุ
	0	1	2	
1. การเตรียมอุปกรณ์				
2. การซักผ้าเช็ดโต๊ะ				
3. การเช็ดโต๊ะ				
4. การซักผ้าเช็ดโต๊ะหลังจากใช้แล้ว				
5. การตากผ้าเช็ดโต๊ะ				
รวม				

.....ผู้ประเมิน

3. กิจกรรมงานครัว

งานครัวเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาอย่างมากต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการดำรงชีวิตอย่างอิสระได้พอสมควร แต่ต้องมีคนชี้แนะและช่วยแก้ไขปัญหาที่ยุ่งยาก การฝึกทักษะการครัวเน้นการปฏิบัติจริง และมีการใช้เทคนิคการวิเคราะห์งานหรือการแตกย่อยกิจกรรมเป็นขั้นตอน ซึ่งเป็นกร่าง่ายต่อการเรียนรู้ และการปฏิบัติของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ อีกทั้งเป็นการช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการทำงานได้เร็วขึ้น

ความหมาย

งานครัว หมายถึง วิธีการต่างๆที่ทำให้อาหารพร้อมที่จะรับประทานได้ ตั้งแต่การเตรียมอาหาร ขั้นตอนการหุงต้มอาหารให้สุกโดยคำนึงถึงการสงวนคุณค่า ทางโภชนาการไว้ให้มากที่สุด อาหารต้องสะอาด ปลอดภัยและมีรสชาติดี

ประโยชน์

1. สมาชิกในครอบครัวมีเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน
2. เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
3. ทำให้เกิดทักษะและมีความชำนาญฝึกการทำงานอย่างเป็นกระบวนการตามลำดับขั้นตอน
4. สร้างนิสัยที่ดี เช่น ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิต ความประณีตรอบคอบ รักการทำงาน กล้าคิด กล้าตัดสินใจ

กิจกรรมงานครัวสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
ประกอบด้วย

1. การหุงข้าว

วัสดุอุปกรณ์

1. ข้าวสารหอมมะลิ

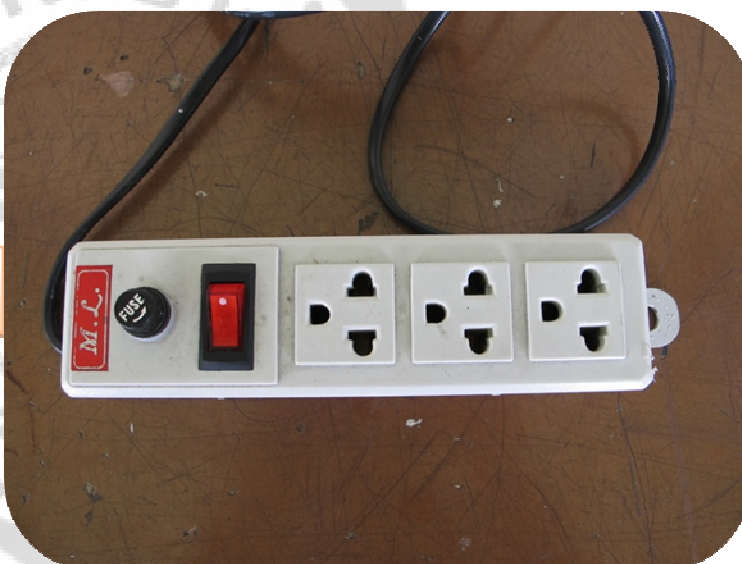
2. หม้อหุงข้าวไฟฟ้า

3. ถ้วยตวง

4. ปลั๊กไฟ

ขั้นตอนการฝึก

1. นำถ้วยมาตวงข้าวสารจนเต็มถ้วยตวง

2. ใช้สันมือปาดข้าวสารที่เกินจากปากถ้วยออก

3. เทข้าวสารลงในหม้อหุงข้าวชั้นในตามจำนวนที่ต้องการ

4. เปิดน้ำล้างสิ่งสกปรกจากข้าวสารโดยใช้มือขยำๆ (ชาวข้าว)

5. เทน้ำทิ้งอย่างระมัดระวังไม่ให้ข้าวสารออกจากหม้อหุง

ข้าว

6. ใช้ผ้าแห้งเช็ดกันหม้อให้แห้ง วางในหม้อหุงข้าวไฟฟ้าจัด

ให้เข้าที่

7. เทน้ำสะอาดใส่ถ้วยตวง(ใช้ถ้วยตวงขนาดเดียวกับถ้วยตวงข้าว)เท่ากับจำนวนข้าวสาร ปิดฝาหม้อข้าวให้สนิท

8. เสียบปลั๊กและกดสวิตช์ที่หม้อหุงข้าวไฟฟ้าไว้ที่คำว่า

Cook

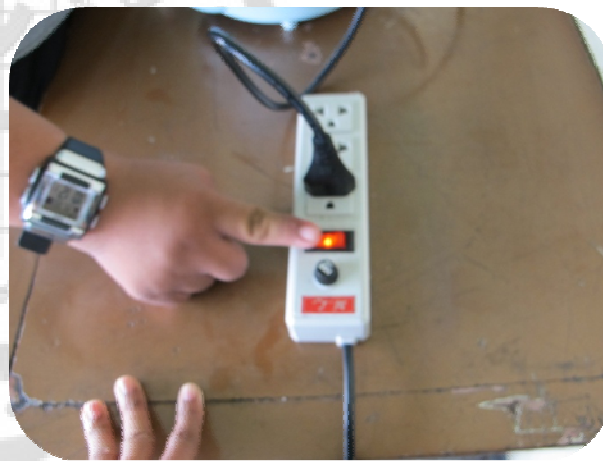

9. ทั้จจนได้ยึนเสืยงที่หม้อหุงข้าวไฟฟ้าและไฟเปลี่นเป็น

Warm

10. ข้าวสุกแล้วปิดสวิตช์ ถอดปลั๊กไฟฟ้้าออก

แบบประเมินงานครัว

การหุงข้าว

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับขั้นตอนการปฏิบัติตามรายการ
ประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้
- 1 หมายถึง ต้องให้ความช่วยเหลือ
- 2 หมายถึง ทำได้เอง

รายการประเมิน	การประเมิน			หมายเหตุ
	0	1	2	
1. การเตรียมอุปกรณ์				
2. การตวงข้าว				
3. การซาวข้าว				
4. การตวงน้ำ				
5. การเสียบปลั๊กและกดสวิสซ์ หุงข้าว				
รวม				

.....ผู้ประเมิน

2. การทอดปลา วัสดุอุปกรณ์

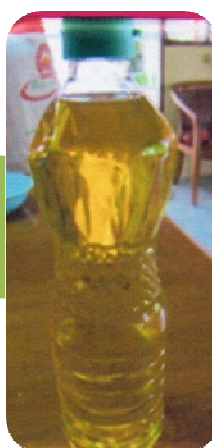
1. ปลา

2. กระทะ

3. น้ำมันพืช

4. จาน

5. ตะหลิว

6. เตาแก๊ส

ขั้นตอนการฝึก

1. นำปลาทูลออกจากห่อ

2. ตั้งกระทะบนเตา แล้วเปิดเตาแก๊ส เทน้ำมันรอจนน้ำมัน

ร้อน

3. หยิบปลาทวารงบนตะหลิว แล้วใส่ลงในกระทะ

4. นั้บ 1-40 แล้วพลิกปลาอีกด้าน นั้บ 1-40 (จังหวะการนั้บของเด็กจะช้าเร็วไม่เท่ากันผู้ปกครองควรปรับให้เหมาะสม) ต่อไปจนปลาสุกเป็นสีเหลือง

5. ตักปลาขึ้นจากกระทะ แล้วนำไปใส่จาน

แบบประเมินงานครัว

การทอดปลา

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับขั้นตอนการปฏิบัติตามรายการ
ประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้
- 1 หมายถึง ต้องให้ความช่วยเหลือ
- 2 หมายถึง ทำได้เอง

รายการประเมิน	การประเมิน			หมายเหตุ
	0	1	2	
1. การเตรียมอุปกรณ์				
2. การจับกระทะ				
3. การนำปลาใส่กระทะ				
4. การทอดปลา				
5. การตักปลาขึ้นจากกระทะ				
รวม				

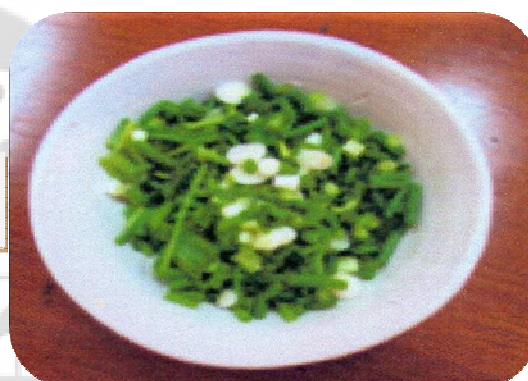
.....ผู้ประเมิน

3. การตุนไข่ วัสดุอุปกรณ์

1. ไข่ไก่

2. ต้นหอม

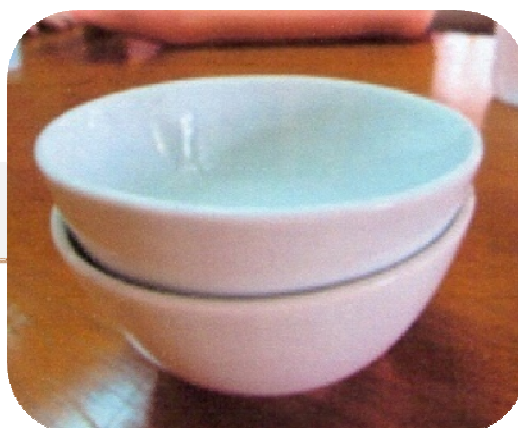
3. น้ำปลา

4. น้ำสะอาด

5. ถ้วย

6. รังถึง หม้อ

7. เตาแก๊ส

ขั้นตอนการฝึก

1. ล้างต้นหอมให้สะอาด

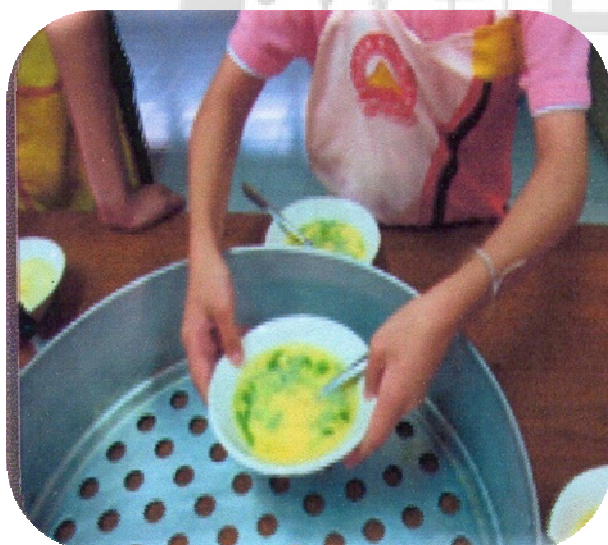
2. หั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ยาวประมาณ 1 ซม.

3. ตอกไข่ไก่ 1 ฟองลงในภาชนะ นำต้นหอม น้ำปลา 1 ช้อน
ชา และน้ำสะอาด 4 ช้อนโต๊ะ

4. ตีไข่ให้เข้ากันและนำไปวางในรังถึง

5. ใส่ น้ำในหม้อหนึ่งด้านล่าง ปริมาณ 1 ลิตรหรือใช้ขวด 500 มิลลิลิตร 2 ขวด และนำภาชนะที่ใส่ไข่ตุ๋นมาวางบนหม้อหนึ่งด้านบน

6. เปิดไฟเตาแก๊สขนาดแรงสุดและตั้งเวลา 15 นาที

แบบประเมินงานครัว

การตุนไข่

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับขั้นตอนการปฏิบัติตามรายการ
ประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้
- 1 หมายถึง ต้องให้ความช่วยเหลือ
- 2 หมายถึง ทำได้เอง

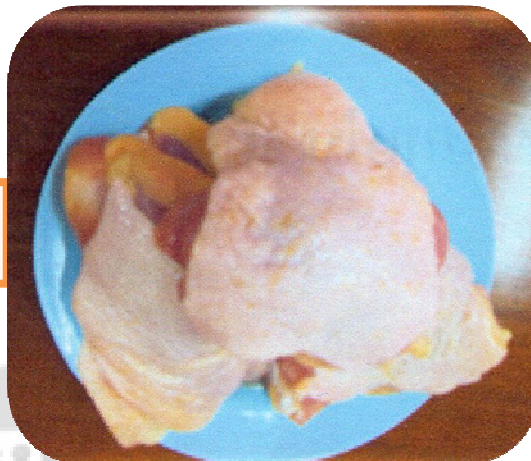
รายการประเมิน	การประเมิน			หมายเหตุ
	0	1	2	
1. การเตรียมอุปกรณ์				
2. การตอกไข่				
3. การผสมส่วนผสม				
4. การตีไข่				
5. การนำไข่ที่ดีแล้วใส่หม้อหนึ่ง				
รวม				

.....ผู้ประเมิน

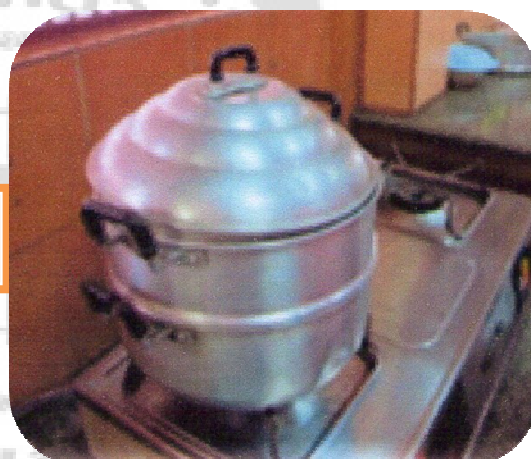
4. การนึ่งไก่

วัสดุอุปกรณ์

1. อกไก่

2. รั้งถึง หม้อนึ่ง

3. เตาแก๊ส

ขั้นตอนการฝึก

1. ล้างอกไก่ด้วยน้ำให้สะอาดจำนวน 2 ครั้ง

2. ใส่ไก่ในหม้อหนึ่งด้านล่าง ปริมาณ 1 ลิตร หรือใช้ ขวด 500 มิลลิลิตร 2 ขวด และนํ้าอกไก่มาวางบนหม้อหนึ่งด้านบน

3. เปิดไฟเตาแก๊สขนาดแรงสุด ปิดฝาและตั้งเวลา 30 นาที
วิธีการดูว่าไก่สุกหรือไม่ ต้องใช้ส้อมจิ้มที่ไก่ ถ้าไม่ติดส้อมแสดงว่าไก่สุกแล้ว

แบบประเมินงานครัว

การนึ่งไก่

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับขั้นตอนการปฏิบัติตามรายการ
ประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้
- 1 หมายถึง ต้องให้ความช่วยเหลือ
- 2 หมายถึง ทำได้เอง

รายการประเมิน	การประเมิน			หมายเหตุ
	0	1	2	
1. การเตรียมอุปกรณ์				
2. การล้างไก่				
3. การใส่น้ำในหม้อนึ่ง				
4. การนำไก่ใส่รังถึง				
5. การทดสอบการสุกของไก่				
รวม				

.....ผู้ประเมิน

4. กิจกรรมการล้างรถ

รถยนต์แต่ละคันจะมีชิ้นส่วนประกอบมากมายหลายชนิด ชิ้นส่วนที่มีขนาดใหญ่และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของรถยนต์ ได้แก่

1. ตัวถัง เป็นที่หนึ่งสำหรับคนขับขี่ และใช้บรรทุกสิ่งของต่างๆ
2. ล้อรถ เป็นชิ้นส่วนสำคัญที่ทำให้ยานพาหนะเคลื่อนที่ไปได้ไกลๆ
3. เครื่องยนต์ จะไปหมุนเพลาและล้อให้เคลื่อนที่ โดยใช้พลังงาน

จากการสึกไหม้ของเชื้อเพลิงในกระบอกสูบของเครื่องยนต์ เครื่องยนต์ในรถยนต์ส่วนมากจะอยู่ภายในฝากระโปรงด้านหน้าของตัวถังรถ

ดังนั้นส่วนประกอบต่างๆเหล่านี้จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลเพื่อให้ได้ใช้งานได้คงทน และยาวนาน

ความหมาย

การล้างรถ หมายถึง การทำความสะอาดรถด้วยน้ำเปล่าเพื่อล้างสิ่งสกปรกต่างๆ ให้หลุดออกจากตัวรถให้มากที่สุดตามด้วยการเช็ดด้วยฟองน้ำที่ชุบน้ำยาล้างรถและเช็ดให้แห้งด้วยผ้าสะอาดในขั้นตอนสุดท้าย

ความสำคัญ

ในปัจจุบันรถยนต์มีความสำคัญและจำเป็นมาก ต่อการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการขนส่ง การคมนาคมต่างๆ สำหรับคนเมืองแล้วดูเหมือนว่ารถจะกลายเป็นสิ่งสำคัญในชีวิต หลายคนใช้เวลาหลายชั่วโมงต่อวันอยู่ในรถ เด็กบางคนแทบจะเรียกได้ว่าโตบนรถเลยก็ว่าได้ เมื่อใช้รถเราก็ต้องรู้จักดูแลเพื่อให้สามารถใช้งานได้นานๆ นอกจากการบำรุงรักษาภายในแล้ว การดูแลรักษาภายนอกก็มีความสำคัญควรดูแลให้ผิวรถสวย สะอาดใส ไร้ริ้วรอย

ประโยชน์

1. ทำให้รถสะอาด น่าใช้ ดูสวยงาม
2. ได้ออกกำลังกาย และประหยัดเงิน
3. กรณีที่กลัมนเนื้อเกร็งจะช่วยให้กลัมนเนื้อยืดตัวได้
4. ถ้ายืดเป็นอาชีพจะช่วยให้มีรายได้

กิจกรรมการล้างรถสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา วัสดุอุปกรณ์

1. น้ำยาล้างรถ

2. ผ้าเช็ดรถ

3. แหวนรัดสาย

4. ถังน้ำ

5. สายยาง

6. ไชควง/ประแจ

7. หัวฉีดน้ำ

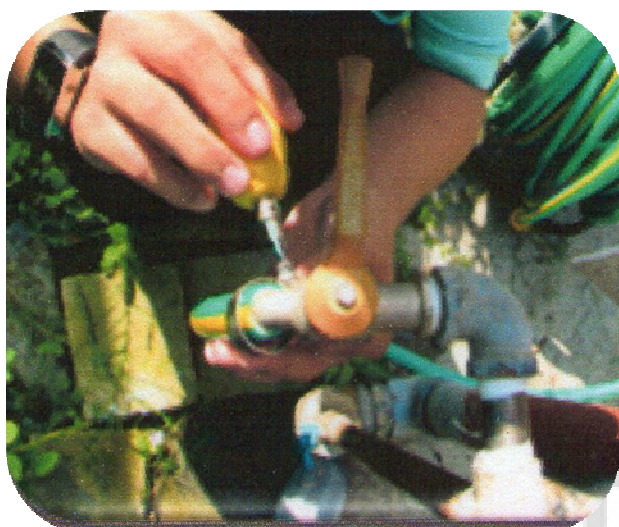
8. ฟองน้ำ

ขั้นตอนการฝึก

1. ขั้นตอนการทำความสะอาด

1.1 การต่อสายยางที่ใช้ฉีดล้างรถ โดยนำสายยางเส้นที่สั้น มาสวมเข้ากับก๊อกน้ำ นำหัวงเหล็กรัดสายยางสวมครอบสายยาง ใช้ไขควงปากแบนมาหมุนไปทางขวา จำนวน 10 ครั้ง จนแน่น ไม่สามารถดึงสายยางออกได้ จากนั้นดึงสายยางออกจากแท่นเก็บ

1.2 การผสมน้ำยาล้างรถโดยเปิดน้ำใส่ถังปริมาณครึ่งถังเท น้ำยาล้างรถ จำนวน 4 ฝา จากนั้นนำฟองน้ำแช่ในถังน้ำยา

2. ขั้นทำความสะอาดรถ

2.1 ฉีดน้ำยาให้ทั่วรถเพื่อล้างคราบสกปรกออกจากตัวรถ

2.2 นำฟองน้ำที่แช่น้ำยาล้างรถไว้มาเช็ดที่กระจกหน้ารถ กระจกด้านข้างรถและกระจกหลังรถ

2.3 ใช้ฟองน้ำที่จุ่มน้ำยาล้างรถเช็ดจากหลังการรถลงมาจนถึง

ตัวรถ

2.4 ฉีดน้ำล้างคราบน้ำยาออกจากตัวรถ

2.5 ใช้ผ้าแห้งผืนใหญ่ซับน้ำรูดเช็ดน้ำออกจากตัวรถ

2.6 ใช้ผ้าแห้งเช็ดให้ทั่วทั้งรถ

3. ชั้นเก็บอุปกรณ์

1.1 ซักฟองน้ำ และผ้าเช็ดรถด้วยน้ำสะอาด

1.2 ตากให้แห้ง

3.3 ใช้ไซ้ควงปากเบนหมุนไปทางซ้าย จำนวน 10 ครั้ง

และม้วนเก็บ

แบบประเมินการล้างรถ

1. การล้าง

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับขั้นตอนการปฏิบัติตามรายการ
ประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้
- 1 หมายถึง ต้องให้ความช่วยเหลือ
- 2 หมายถึง ทำได้เอง

รายการประเมิน	การประเมิน			หมายเหตุ
	0	1	2	
1. การเตรียมอุปกรณ์				
2. การต่อสายยาง				
3. การใช้แหวนรัดสายยาง				
4. การใช้ไขควง				
5. การผสมน้ำยา				
รวม				

.....ผู้ประเมิน

2. การทำความสะอาดรถ

ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับขั้นตอนการปฏิบัติตามรายการ

ประเมินความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้
- 1 หมายถึง ต้องให้ความช่วยเหลือ
- 2 หมายถึง ทำได้เอง

รายการประเมิน	การประเมิน			หมายเหตุ
	0	1	2	
1. การฉีดน้ำล้างคราบสกปรก				
2. การใช้ฟองน้ำจุ่มน้ำยาล้างรถเช็ดกระจก หลังคารถตัวถังรถ				
3. การฉีดน้ำล้างคราบน้ำยาออกจากตัวรถ				
4. การเช็ดรถด้วยผ้าผืนใหญ่				
5. การเช็ดด้วยผ้าแห้ง				
รวม				

.....ผู้ประเมิน

ตอนที่ 3 การประเมินผลกิจกรรมการฝึกชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

การประเมินผลที่จัดสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการและสติปัญญา แบ่งเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 การประเมินผลก่อนฝึก เป็นการประเมินผลระยะแรกโดยประเมินความสามารถพื้นฐานว่าเด็กมีพัฒนาการในแต่ละทักษะในระดับใดแล้วนำข้อมูล วางแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล จะประกอบด้วย การประเมินความพร้อมและพื้นฐานของเด็ก การประเมินความรู้ในก่อนฝึกในระยะระยะที่หนึ่งนี้เกณฑ์การประเมินของแต่ละกิจกรรมนั้นจะกำหนดเป็นระดับคะแนน คือ 0 = ทำไม่ได้ 1 = คอยช่วยเหลือ 2 = ทำได้เอง

ระยะที่ 2 การประเมินผลระหว่างการฝึก เป็นการประเมินผลเพื่อนำข้อมูล มาพิจารณาปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรม ปรับสภาพแวดล้อม อารมณ์ และพฤติกรรมของเด็กให้เอื้อต่อการเรียนรู้หรือกำหนดหรือปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้ใหม่ให้เหมาะสมกับเด็กเป็นการจัดการสอนเฉพาะบุคคลประจำวัน การประเมินระหว่างเรียนเป็นการประเมินที่มุ่งตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนว่าบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคลประจำวันที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ เกณฑ์การประเมินรายทักษะที่ใช้ประเมินผลระหว่างเรียนคือ

1. เด็กปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม แต่ละเรื่องที่กำหนดในจำนวน 5 ครั้ง โดยใช้ค่าคะแนน 0 = ทำไม่ได้ 1 = คอยช่วยเหลือ 2 = ทำได้เอง
2. เด็กจะผ่านแต่ละกิจกรรมจะต้องปฏิบัติได้ผ่าน 3 ใน 5 ครั้ง ของแต่ละรายการประเมิน
3. ถ้าเด็กปฏิบัติกิจกรรมใน 3 ครั้งแรกต่อเนื่องไม่ผ่านให้ยุติการประเมิน
4. กิจกรรมที่เด็กปฏิบัติได้ผ่าน 3 ครั้งต่อเนื่องถือว่าผ่านโดยไม่ต้องประเมินต่อให้ครบ

ระยะที่ 3 การประเมินผลหลังการฝึก เป็นการประเมินเพื่อดูความก้าวหน้าพัฒนาการ เพื่อสรุปผลการฝึกเป็นการประเมิน เพื่อมุ่งตรวจสอบความสำเร็จของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเมื่อผ่านการเรียนรู้ในช่วงเวลาหนึ่ง หรือสิ้นสุด เด็กมีระดับความสามารถเป็นอย่างไรบ้างจะระบุให้ทราบเพียงสิ่งที่เด็กสามารถทำได้ ทำไม่ได้ ต้องพัฒนาต่อในกิจกรรมใดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2548). *คู่มือการเรียนการสอนการงาน ง 011 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- ดารณี ฐนะภูมิ. (2542). *การสอนเด็กปัญญาอ่อน*. กรุงเทพฯ: สมใจการพิมพ์.
- โรงพยาบาลศรีธัญญา. (2549). *คู่มือการฝึกทักษะชีวิตผู้ช่วยจิตเวชเรื่องกิจกรรมงานบ้าน*. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- โรงพยาบาลศรีธัญญา. (2549). *คู่มือการฝึกทักษะชีวิตผู้ช่วยจิตเวชเรื่องกิจกรรมการทำงาน*. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- วารณี วงษา. (2542). *การจัดการบ้านเรือน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สถาบันราชานุกูล. (2550). *คู่มือฝึกเด็กในการดำรงชีวิตประจำวัน เรื่อง ทักษะพื้นฐานงานบ้าน*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต. กระทรวงสาธารณสุข.
- สาริกา แก้วน้ำ. (ม.ป.ท.) *กรณีศึกษาการใช้โปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลสอนทักษะ คณิตศาสตร์(การใช้เงิน)แก่เด็กปัญญาอ่อน*. กรุงเทพฯ : สถาบันราชานุกูล
- สุโขทัยธรรมมาธิราชมหาวิทยาลัย. (2532). *เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ หน่วยที่ 1- 9*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

ภาคผนวก ง
แบบประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพ
ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

**แบบประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพ
ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับข้อมูลที่เป็นจริงที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	คู่มือมีความเหมาะสมในรายละเอียดของเนื้อหาสาระมีความเป็นไปได้					
2	คู่มือมีความเหมาะสมในด้านการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย					
3	คู่มือมีความเหมาะสมในด้านการประเมินการจัดกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา					
4	การจัดลำดับหรือขั้นตอนของเนื้อหา มีความเหมาะสม					
5	การจัดลำดับหรือขั้นตอนของการจัดกิจกรรมในคู่มือมีความเหมาะสม					
6	การจัดลำดับหรือขั้นตอนการประเมินกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความเหมาะสม					
7	รายละเอียดของเนื้อหาที่กำหนดไว้มีความครอบคลุมและเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ					
8	รายละเอียดและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมในคู่มือมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ					

ข้อที่	ข้อความ	ความเหมาะสม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
9	รายละเอียดและขั้นตอนการประเมินกิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ					
10	กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีความหลากหลายและเหมาะสม ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมได้					
11	กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีความหลากหลายและเหมาะสมสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการฝึกอาชีพได้					
12	กิจกรรมในการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่จัดทำทุกกิจกรรมจัดทำได้ครอบคลุมและมีความสมบูรณ์ทั้งด้านเนื้อหา การจัดกิจกรรม และการประเมินผล					
13	คู่มือที่จัดทำมีเนื้อหาสาระ กิจกรรม และการประเมิน สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์					
14	คู่มือที่จัดทำมีเอกสารประกอบสมบูรณ์ ทำให้เกิดความสะดวกต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรม					
15	คู่มือที่จัดทำมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมและเป็นแนวทางในการส่งเสริมการฝึกอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้					

ข้อเสนอแนะ(ถ้ามี)

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	บ้งอร เทพโกมุต
วันเดือนปีเกิด	14 ตุลาคม 2504
สถานที่เกิด	จ. ฉะเชิงเทรา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	477 ร่มเกล้า 27 แยก 13 ลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษาพิเศษ ชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	ปริญญาตรี ค.บ. เอกการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต
พ.ศ. 2554	ปริญญาโท กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

